

LIETUVOS TEISMAI VEIKLOS REZULTATAI

20
23

Turinys

Jžangos žodis	4
01 Teisėjų korpusas	5
02 Bylų nagrinėjimo teismuose tendencijos	9
2.1. Gautos ir išnagrinėtos bylos	10
2.2. Bylų nagrinėjimo greitis	29
2.3. Teismų darbo krūvis	35
2.4. Bylos, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau nei metus	42
2.5. Baudžiamosios bylos, nutrauktos suėjus senaties terminui	48
2.6. Europos Žmogaus Teisių Teismo priimti sprendimai bylose prieš Lietuvą	49
2.7. Elektroninės bylos	50
03 Teisminė mediacija	54
04 Teismų savivalda ir komisijos	59
4.1. Teisėjų taryba	60
4.2. Teisėjų garbės teismas	64
4.3. Teisėjų etikos ir drausmės komisija	65
4.4. Pretendentų į teisėjus egzamino komisija	66
4.5. Pretendentų į teisėjus atrankos komisija	68
4.6. Nuolatinė teisėjų veiklos vertinimo komisija	71
4.7. Teismų sistemos apdovanojimų komisija	73

05 Rūpinimasis bylininkų ir teismų lankytojų savijauta teisme	74
5.1. Teismo psichologai	75
5.2. Teismo savanoriai	79
06 Teismų informacinių technologijų plėtra	80
6.1. Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalas e.teismas.lt	81
6.2. Nuotoliniai teismo posėdžiai	82
07 Mokymai ir tarptautinis bendradarbiavimas	83
08 Visuomenės informavimas	88
09 Aptarnavimo teismuose kokybė	92
10 Projektai	99
11 Asmens duomenų apsauga	103
12 Antikorupcinės kultūros stiprinimas	106
13 Teismų finansavimas	108
14 Žyminio mokesčio apskaita	111
Priedai	113

Įžangos žodis

Atvirumas, skaidrumas, efektyvumas – vertybės, kurių puoselėjimui 2023-aisiais teismų bendruomenė skyrė ypatingą dėmesį.

Metus pradėjome patvirtindami Lietuvos teismų skaidrumo politiką, kuria deklaruojama nulinė tolerancija galimoms korupcijos apraiškoms teismų veikloje; birželio 30 d. pritarėme koncepcijai dėl teisiųjų asmenų duomenų viešinimo žiniasklaidai, kai bylos nagrinėjamos neviešuose posėdžiuose. Metų gale visuomenei pristatėme duomenis apie teismų veiklą atveriantį projektą „**ATVIRI TEISMAI**“. Inovatyvus internetinis projektas interneto svetainėje www.teismai.lt leidžia keliais kompiuterio klavišo paspaudimais surasti ne tik statistinius duomenis apie gautas ir išnagrinėtas bylas visuose teismuose, teisėjų specializaciją, bet ir informaciją apie teismams skirtas lėšas, jų panaudojimą, teisėjų ir teismuose dirbančių darbuotojų skaičių.

2023-ieji dar kartą patvirtino, kad žmonių tarpusavio konfliktai ir nesutarimai su įvairiomis institucijomis ir toliau daugiausiai sprendžiami teismuose: daugiau nei 50 tūkst. bylų dėl paskolų grąžinimo ir sutarčių nesilaikymo, beveik 17 tūkst. prašymų dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą skolos išieškojimo, beveik 15 tūkst. dėl šeimos teisinių santykių – ir tai tik dalis teismuose išnagrinėtų bylų. Matydami tokias tendencijas teismai skatino žmones kilusius konfliktus spręsti taikiai: taikos sutartys, teisminė mediacija ir teisinis švietimas – priemonės, kuriomis kasmet stengiamės mažinti ne tik bylų kiekius teismuose, bet ir taupyti žmonių laiką ir pinigus.

Kylant diskusijoms apie teisingumo kokybę, nusistatėme aiškesnius bylų nagrinėjimo prioritetus: rugsėjo mėnesį Teisėjų taryba tvirtino Bylų pripažinimo greičiau nagrinėtinomis ir teismo posėdžių koordinavimo jose tvarkos aprašo pakeitimus. Ši tvarka sudaro galimybes teismams paspartinti didžiausią rezonansą visuomenėje sukėlusių bylų nagrinėjimą.

Tik 1,6 % iš 190 tūkst. per metus teismuose priimtų sprendimų buvo pakeisti arba panaikinti – tai rodo aukštą teismų darbo kokybę nagrinėjant bylas. Šis faktas mus įpareigoja ir toliau laikytis aukščiausių standartų ir savo pareigas vykdyti nepriekaištingai.

Teismų savivaldos principingas požiūris į teisėjų darbo kokybę bei etikos reikalavimų laikymąsi 2023 metais davė rezultatų: teisėjų etikos nusizengimų mažėja, jie pastebimi ir iškeliami į viešumą pačios teismų bendruomenės. Tik būdami nepakantūs pažeidimams ir reiklūs sau, eisime kokybės, efektyvumo ir didesnio visuomenės pasitikėjimo keliu.

Teisėjų tarybos pirmininkė

Sigita Rudėnaitė

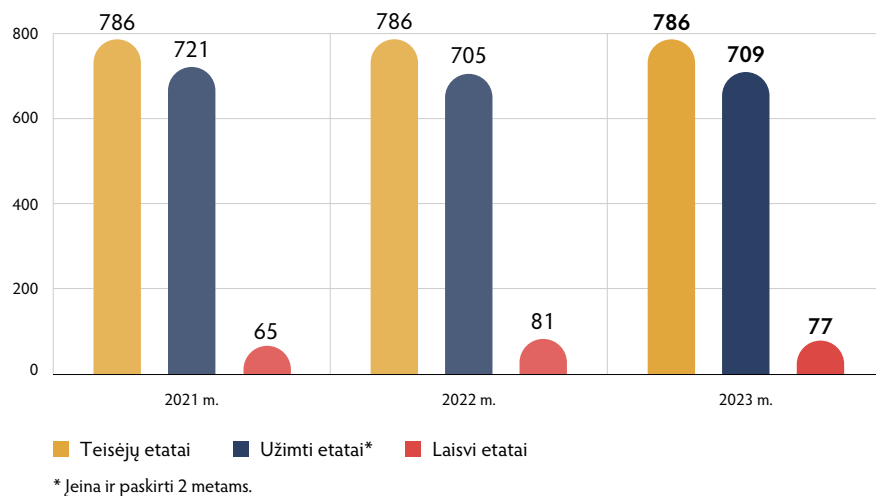
Teisėjų
korpusas

»»01

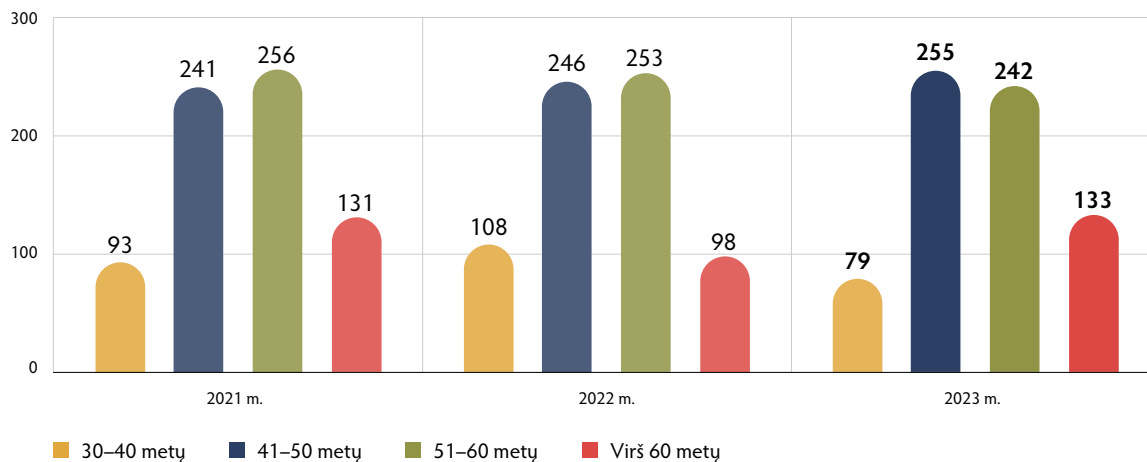
2023 m. teisėjų korpusą papildė 34 teisėjai (2022 m. – 30, 2021 m. – 12) ir metų pabaigoje Lietuvos Respublikos teismuose dirbo 709 teisėjai.

Teisėjų etatai:

Didžiausiame Lietuvoje Vilniaus miesto apylinkės teisme 2023 m. pabaigoje dirbo 101 teisėjas (2022 m. – 96, 2021 m. – 101). Mažiausiai teisėjų dirbo Telšių (16), Plungės (17), Tauragės (17) ir Utenos (17) apylinkių teismuose. Po 1 teisėją – Alytaus apylinkės teismo Lazdijų rūmuose, Telšių apylinkės teismo Akmenės rūmuose ir Utenos apylinkės teismo Molėtų rūmuose.

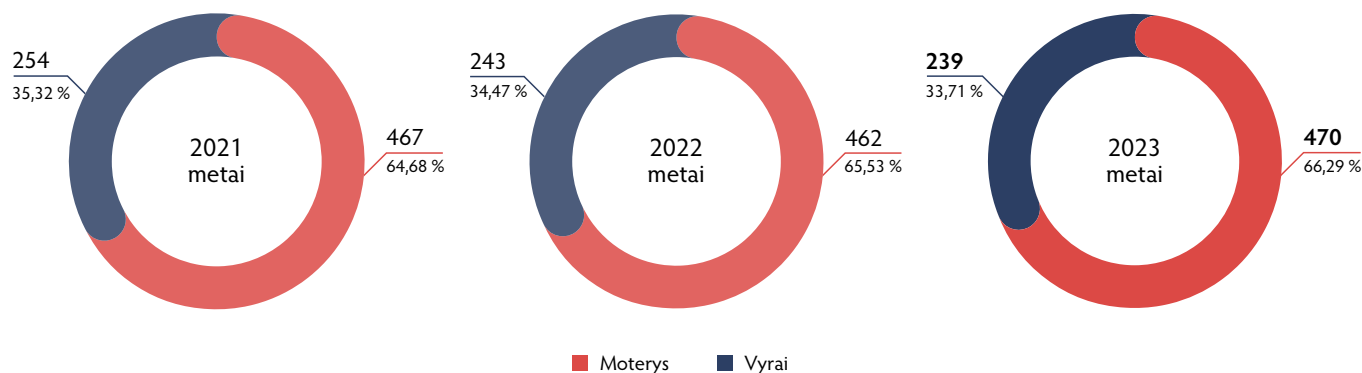
Teisėjų amžius:

2023 m. pabaigoje teisėjų amžiaus vidurkis buvo 51,22 metų (2022 m. – 50,19 m., 2021 m. – 51,24). 2023 m. pabaigoje, kaip ir pastaruosius dvejus metus, teisėjų iki 30 metų nebuvo. 2023 m. sumažėjo teisėjų 30–40 amžiaus grupėje, padaugėjo kitose amžiaus grupėse.

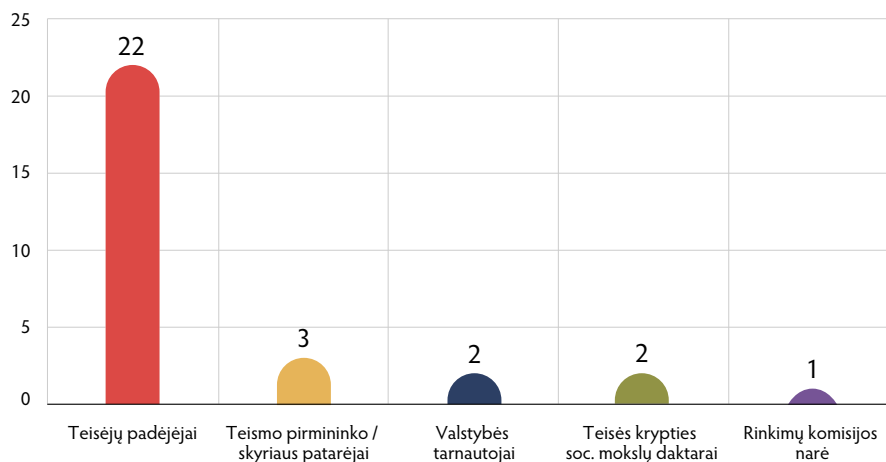
Lietuvos teismuose dirbo:

2023 m. teisėjų korpusą papildė 3 teisės krypties socialinių mokslų daktarai (2022 m. – 5, 2021 m. – 1).

Kaip ir kasmet, į teisėjo pareigas daugiausiai paskiriamos moterys (2023 m. – 27 moterys, 7 – vyrai, 2022 m. – 26 moterys ir 4 vyrai).

2023 m. apylinkių teismų teisėjais paskirti 33 asmenys, iš jų:

3 teisėjos 2022 m. ir 2023 m. paskirtos dviem metams.

Į vadovaujamas pareigas paskirti teisėjai

2023 m. 7 teisėjai paskirti teismų pirmininkais (2022 m. – 2, 2021 m. – 4):

- » Danguolė Bublienė – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – ir LAT) pirmininke;
- » Agnė Petkevičienė – Alytaus apylinkės teismo pirmininke;
- » Daiva Maneikienė – Telšių apylinkės teismo pirmininke;
- » Ernestas Šukys – Šiaulių apylinkės teismo pirmininku;
- » Gediminas Užubalis – Vilniaus apygardos administracinio teismo pirmininku;
- » Laimondas Noreika – Marijampolės apylinkės teismo pirmininku;
- » Loretą Braždienė – Vilniaus apygardos teismo pirmininke.

2023 m. paskirtų teismų pirmininkų amžiaus vidurkis yra 50 metų (2022 m. – 47 m., 2021 m. – 46 m.).

2023 m. vienas teisėjas paskirtas teismo skyriaus pirmininku (2022 m. – 4, 2021 m. – 1):

- » Artūras Driukas – LAT Civilinių bylų skyriaus pirmininku.

Atleidimai iš teisėjo pareigų

2023 m. iš teisėjo pareigų atleisti 28 teisėjai ir tai ženkliai mažiau nei per pastaruosius dvejus metus (2022 m. – 42, 2021 m. – 38), iš jų:

- » 20 teisėjų buvo atleisti pasibaigus įgaliojimų laikui ar sulaukus įstatyme nustatyto pensinio amžiaus – ženkliai mažesnis skaičius nei praeitais metais (2022 m. – 31, 2021 m. – 24);
- » 4 – savo noru – ženkliai mažiau nei per pastaruosius trejus metus (2022 m. – 8, 2021 m. – 8);
- » 3 – dėl sveikatos būklės (2022 m. – 1, 2021 m. – 1);
- » 1 – išrinkus į kitas pareigas (2022 m. – 0, 2021 m. – 1);
- » 0 – įsiteisėjus apkaltinamajam teismo nuosprendžiui (2022 m. – 0, 2021 m. – 1).

Nė vieno teisėjo nebuvo atleista už teisėjo vardą žeminantį poelgį (2022 m. – 2, 2021 m. – 3).

Bylų nagrinėjimo teismuose tendencijos

» 02

-
- 2.1. Gautos ir išnagrinėtos bylos
 - 2.2. Bylų nagrinėjimo greitis
 - 2.3. Teismų darbo krūvis
 - 2.4. Bylos, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau nei metus
 - 2.5. Baudžiamosios bylos, nutrauktos suėjus senaties terminui
 - 2.6. Europos Žmogaus Teisių Teismo priimti sprendimai bylose prieš Lietuvą
 - 2.7. Elektroninės bylos
-

2.1. Gautos ir išnagrinėtos bylos

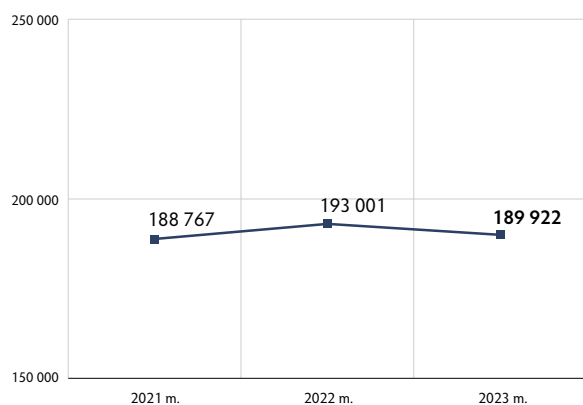
2023 m. Lietuvos apylinkių, apygardų (I instancija) ir apygardų administraciniuose teismuose buvo **gautos 189 922 bylos, išnagrinėtos 190 789 bylos** (2022 m. gauta 193 001 byla, išnagrinėtos 191 729 bylos, 2021 m. gautos 188 767 bylos, išnagrinėtos 190 888 bylos).

2023 m. Lietuvos apylinkių, apygardų (I instancija) ir apygardų administraciniuose teismuose gautų bylų skaičius, lyginant su 2022 m., sumažėjo 1,5 %, išnagrinėtų bylų sumažėjo 0,5 %; lyginant su 2021 m., gautų bylų skaičius padidėjo 0,6%, išnagrinėtų bylų skaičius išliko beveik nepakitęs.

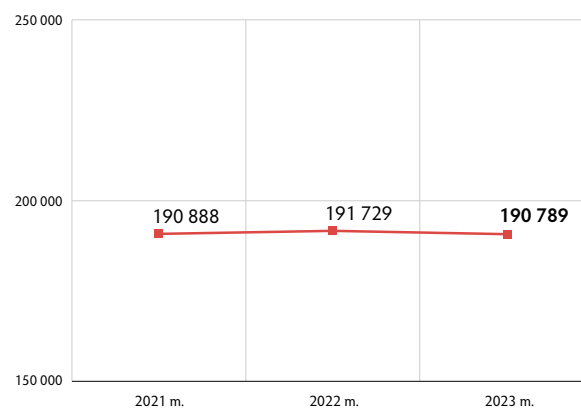
Teismuose gautų ir išnagrinėtų bylų skaičiui įtakos turėjo civilinių bylų pokytis – gautų civilinių bylų, lyginant su 2022 m., sumažėjo 1,3 %. Šį pokytį lėmė 2023 m. sausio 1 d. įsigalioję Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir susijusių įstatymų pakeitimai, susiję su teismams nebūdingų funkcijų atsisakymu.* Įstatymų pakeitimais apylinkių teismų funkcijų, nesusijusių su teisinio ginčo sprendimu, dalis buvo perduota notarams (dėl santuokos nutraukimo ir gyvenimo skyrium sutuoktinių bendru sutikimu patvirtinimo, kai sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų; dėl teismo leidimų nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandoriams sudaryti ir kitų teismo leidimų išdavimo) ir antstoliams (dėl praleisto termino vykdomajam dokumentui pateikti vykdyti atnaujinimo). Dėl atliktų teisinio reguliavimo pakeitimų gautų ir išnagrinėtų civilinių bylų dėl teismo leidimų išdavimo 2023 m. sumažėjo 85 %, lyginant su 2022 m. (2023 m. – 2756 bylos, 2022 m. – 18 062 bylos).

2023 m., lyginant su 2022 m., nežymiai padidėjo neišnagrinėtų bylų likutis. Metų pabaigoje apylinkių, apygardų (I instancija) ir apygardų administraciniuose teismuose neišnagrinėtų bylų likutį sudarė 29 432 bylos (2022 m. – 29 266 bylos, 2021 m. – 28 166 bylos). 2023 m. bylų likutis buvo 0,6 % didesnis nei 2022 m. ir 4 % didesnis nei 2021 m.

Gautos bylos:

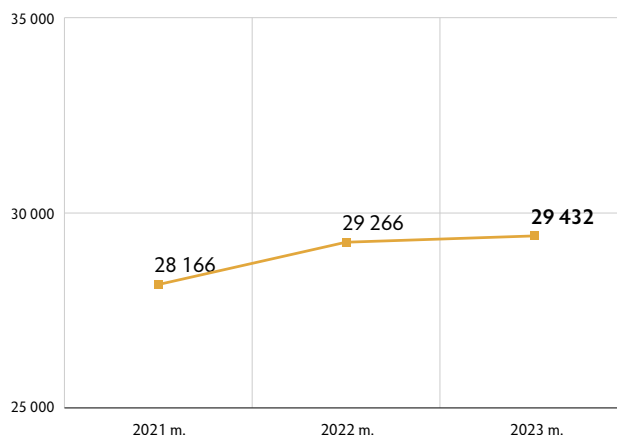

Išnagrinėtos bylos:

* Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.65, 1.117, 3.51, 3.52, 3.53, 3.61, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.142, 3.143, 3.144, 3.188, 5.7, 6.492 ir 6.493 straipsnių pakeitimo ir CK papildymo 3.54¹, 3.54², 3.54³, 3.54⁴, 3.76¹ straipsniais pakeitimo įstatymas, Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatymo Nr. XII-2111 4, 13, 22 straipsnių pakeitimo ir 16, 17 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas, Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymas, Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 8, 31⁵ ir 31⁶ straipsnių pakeitimo įstatymas, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 27, 35, 80, 82, 86, 115, 162², 284, 350, 515, 577, 582 ir 608 straipsnių pakeitimo įstatymas.

Neišnagrinėtų bylų likutis:

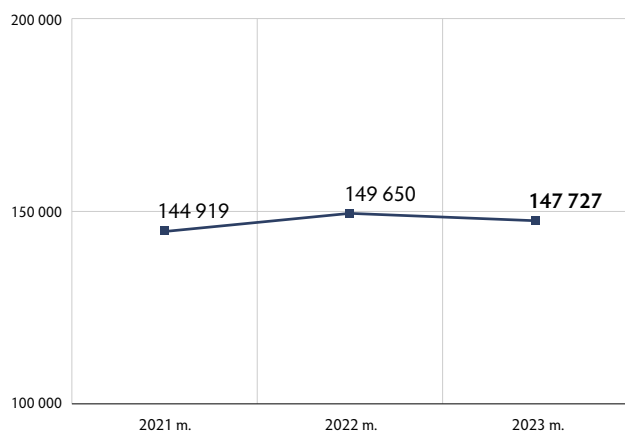
CIVILINĖS BYLOS

2023 m., palyginus su 2022 m., išnagrinėtų civilinių bylų skaičius apylinkių ir apygardų teismuose (I instancija) sumažėjo 0,6 %, tačiau buvo 1,07 % didesnis nei 2021 m.

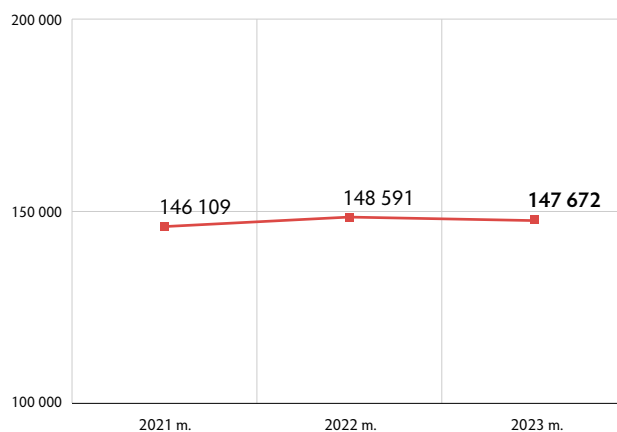
Civilinių bylų, kurių nagrinėjimas truko ilgiau nei 6 mėnesius, kasmet mažėja. 2023 m. tokių bylų buvo 8 692, 2022 m. – 8 848, 2021 m. – 9 748.

Apylinkių ir apygardų teismuose (I instancija):

Gautos bylos:

Išnagrinėtos bylos:

Iš jų:

Apylinkių teismuose išnagrinėta:

Apygardų teismuose išnagrinėta:

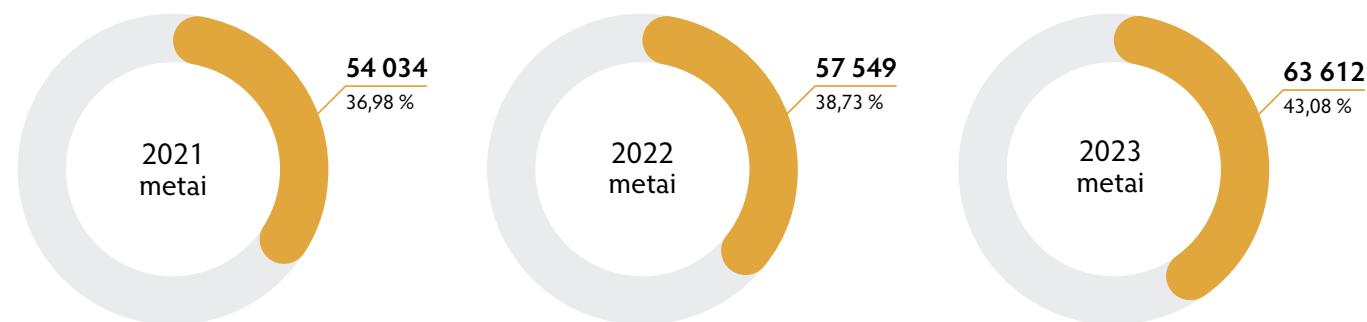
Apylinkių ir apygardų teismuose žymiai padaugėjo civilinių bylų, kurios nutrauktos teismams patvirtinus taikos sutartį:

Apylinkių ir apygardų teismuose neišnagrinėtų civilinių bylų likutį sudarė:

Dėl teismo įsakymo išdavimo išnagrinėtos civilinės bylos (bylų skaičius ir procentinė dalis nuo visų išnagrinėtų civilinių bylų):

2023 m. bylų skaičius dėl teismo įsakymo išdavimo padidėjo, šį padidėjimą galėjo lemti bendras skolininkų, ypač fizinių asmenų, skaičiaus didėjimas. Remiantis kredito biuro „Creditinfo“ pateiktais duomenimis, 2024 m. sausio 1 d. skolininkų fizinių asmenų buvo 159 984, 2023 m. sausio 1 d. – 152 853, 2022 m. sausio 1 d. – 153 829; juridinių asmenų 2024 m. sausio 1 d. – 38 245, 2023 m. sausio 1 d. – 37 064, 2022 m. sausio 1 d. – 37 301.

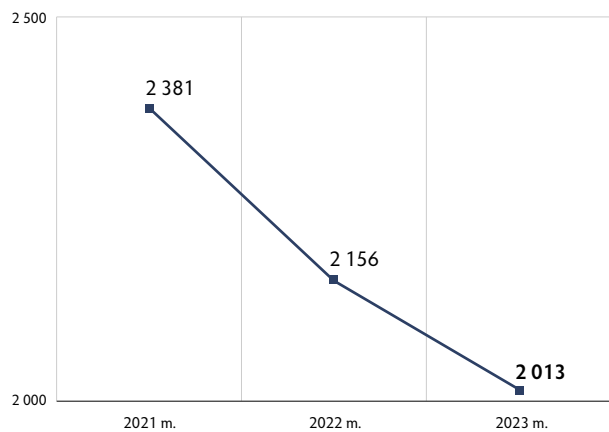
2023 m. apygardų teismuose šiek tiek sumažėjo (6 %) I instancija išnagrinėtų civilinių bylų dėl juridinių asmenų bankroto – 1 215 bylų (2022 m. – 1 297 bylos, 2021 m. – 1 212 bylų), tačiau, palyginus su 2021 m., tokių bylų padaugėjo 0,3 %.

2023 m. pirmosios instancijos teismų dažniausiai nagrinėtos civilinės bylos dėl:

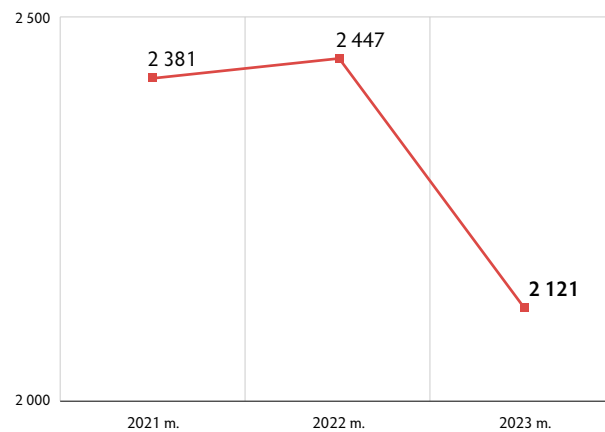
- » **prievolių** (dėl paskolų grąžinimo, pirkimo–pardavimo įsipareigojimų ir kt.) – 56 317 bylų (2022 m. – 47 889, 2021 m. – 45 831);
- » **šėimos teisinių santykių** (dėl santuokos nutraukimo, išlaikymo vaikams priteisimo ir kt.) – 14 941 byla (2022 m. – 16 168, 2021 m. – 15 470), iš jų dėl santuokos nutraukimo iš viso išnagrinėtos 7 397 bylos (2022 m. – 9 051, 2021 m. – 8 958), iš jų dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu išnagrinėtos 5 656 bylos (2022 m. – 7 606, 2021 m. – 7 536), bylų dėl įvaikinimo išnagrinėta 89 (2022 m. – 96, 2021 m. – 105);
- » **daiktinių teisinių santykių** (dėl nuosavybės teisės gynimo, hipotekos ir kt.) – 3 334 bylos (2022 m. – 2 979, 2021 m. – 2 743);
- » **juridinių asmenų** (dėl bankroto, valdančių organų sprendimų teisėtumo ir kt.) – 2 552 bylos (2022 m. – 2 504, 2021 m. – 2 379);
- » **bylos su tarptautiniu elementu** (bylos, kuriose taikytos tarptautinio civilinio proceso teisės normos ir kt.) – 1 204 bylos (2022 m. – 1 214, 2021 m. – 1 288);
- » **darbo teisinių santykių** (dėl darbo užmokesčio, darbo sutarties pasibaigimo bei nutraukimo ir kt.) – 549 bylos (2022 m. – 563, 2021 m. – 664).

2023 m., lyginant su 2022 m., žymiai padaugėjo bylų dėl prievolių – tai galėjo lemti bendras skolininkų skaičiaus didėjimas, taip pat pastebima bylų dėl daiktinių teisių gynimo didėjimo tendencija. Tačiau žymiai sumažėjo bylų dėl šeimos teisinių santykių, būtent – dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu. Šiam sumažėjimo pokyčiui galėjo turėti įtakos tai, kad dėl minėtų atliktų teisinio reguliavimo pasikeitimų nuo 2023 m. sausio 1 d. santuokos nutraukimas abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, *kai sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų*, buvo perduotas spręsti ne teismine tvarka notarams.

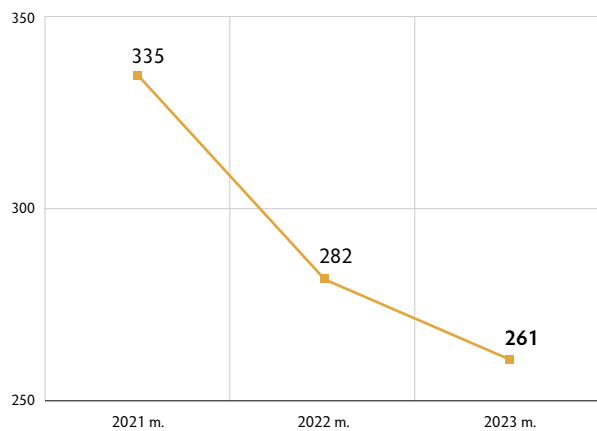
Lietuvos apeliaciniame teisme gauta civilinių bylų:

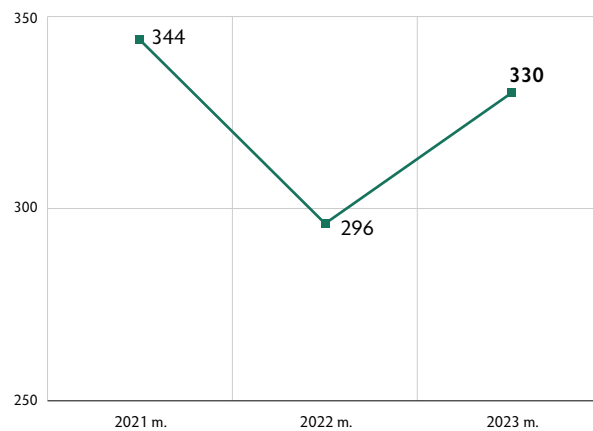
Lietuvos apeliaciniame teisme išnagrinėta civilinių bylų:

Lietuvos Aukščiausiajame Teisme gauta civilinių bylų:

Lietuvos Aukščiausiajame Teisme išnagrinėta civilinių bylų:

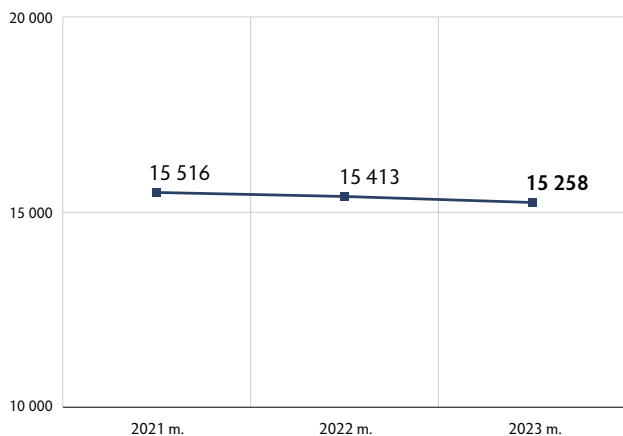
BAUDŽIAMOSIOS BYLOS

Apylinkių ir apygardų teismuose (I instancija) 2023 m., palyginti su 2022 m., išnagrinėtų baudžiamųjų bylų skaičius sumažėjo 1,2 %, palyginti su 2021 m., – 1,7 %. Tai galėjo lemti sumažėjęs registruotų nusikalstamų veikų Lietuvoje skaičius: Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2023 ir 2022 m., lyginant su 2021 m., užregistruota 1,2 % mažiau nusikalstamų veikų.

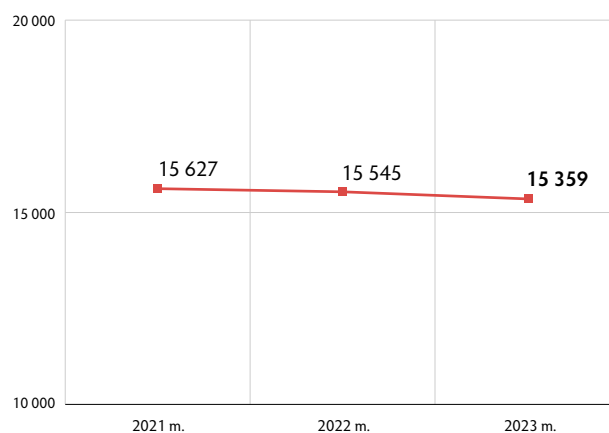
Baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas truko ilgiau nei 6 mėnesius, 2023 m. buvo 1 729 (2022 m. – 1 796, 2021 m. – 1 981).

Apylinkių ir apygardų teismuose (I instancija):

Gautos bylos:

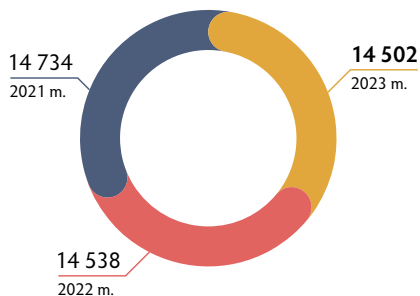

Išnagrinėtos bylos:

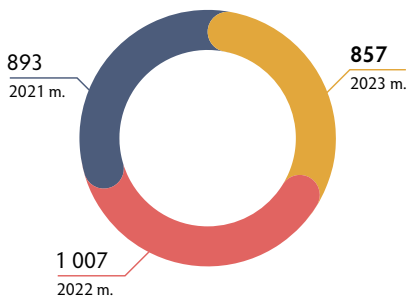

Iš jų:

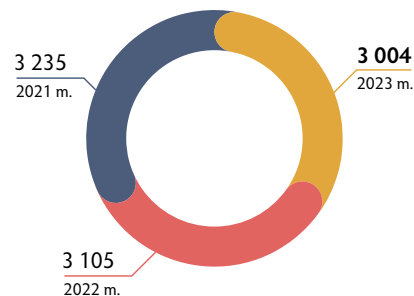
Apylinkių teismuose išnagrinėtos baudžiamosios bylos:

Apygardų teismuose išnagrinėtos baudžiamosios bylos:

Apylinkių ir apygardų teismuose neišnagrinėtų baudžiamųjų bylų likutį sudarė:

2023 m. pirmosios instancijos teismų dažniausiai nagrinėtos baudžiamosios bylos dėl:

- » **nusikaltimų žmogaus sveikatai** – 4 025 bylos (2022 m. – 4 122, 2021 m. – 4 334; iš jų dėl sunkaus savo artimojo giminaičio ar šeimos nario sveikatos sutrikdymo – 20 bylų (2022 m. – 23, 2021 m. – 19), fizinio skausmo sukėlimo ar nežymaus sveikatos sutrikdymo savo artimam giminaičiui ar šeimos nariui – 2 123 bylos (2022 m. – 2 155, 2021 m. – 2 335);
- » **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų transporto eismo saugumui** – 3 604 bylos (2022 m. – 3 844, 2021 m. – 4 113), iš jų dėl kelių transporto priemonės vairavimo arba praktinio vairavimo mokymo apsvaigus nuo alkoholio, kai kraujyje buvo daugiau negu 1,5 promilės alkoholio, – 3 398 bylos (2022 m. – 3 629, 2021 m. – 3 859), o iš jų 3 307 bylos (2022 m. – 3 545, 2021 m. – 3 768) dėl **vairavimo transporto priemonės arba praktinio vairavimo mokymo būnant neblaiviam**, kai nustatytas 1,51 ir daugiau promilių neblaivumas, arba vengimo neblaivumo patikrinimo, kai asmeniui buvo nustatyti neblaivumo požymiai, arba alkoholio vartojimo po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo kai asmeniui nustatytas 1,51 ir daugiau promilių neblaivumas*; kai buvo nesunkiai sutrikdyta kito žmogaus sveikata arba nukentėjusiam asmeniui padaryta didelė turtinė žala – 65 bylos (2022 m. – 60, 2021 m. – 65); kai buvo sunkiai sutrikdyta kito žmogaus sveikata – 12 bylų (2022 m. – 7, 2021 m. – 10); kai žuvo žmogus – 14 bylų (2022 m. – 17, 2021 m. – 16);
- » **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams** (vagystės ir kt.) – 3 180 bylų (2022 m. – 2 982, 2021 m. – 2 841);
- » **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų, susijusių su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis**, – 1 894 bylos (2022 m. – 1 785, 2021 m. – 1 624);
- » **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų teisingumui** – 612 bylų (2022 m. – 683, 2021 m. – 608);
- » **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų viešajai tvarkai** (visuomenės rimties ir tvarkos pažeidimai necenzūriniais žodžiais ar nepadoriu elgesiu ir kt.) – 600 bylų (2022 m. – 716, 2021 m. – 713).

Tarp dažniausiai nagrinėtų baudžiamųjų bylų matyti didėjimo tendencija dviejų kategorijų bylose: dėl nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams ir bylų dėl nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų, susijusių su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis. Kitose dažniausiai nagrinėtų bylų kategorijose bylų skaičius, lyginant su 2022 m., sumažėjęs.

2023 m. apylinkių ir apygardų teismuose (I instancija) išnagrinėtos **128 bylos dėl nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams** (2022 m. – 137, 2021 m. – 141), iš jų dėl kyšininkavimo – 32 bylos (2022 m. – 34, 2021 m. – 15); dėl prekybos poveikiu – 14 bylų (2022 m. – 26, 2021 m. – 5), dėl papirkimo išnagrinėta daugiausiai bylų – 68 (2022 m. – 73, 2021 m. – 97). Už šias nusikalstamas veikas buvo nuteista 120 asmenų (2022 m. – 110, 2021 m. – 108), iš kurių 12 asmenų nuteisti laisvės atėmimo bausme, 99 asmenims skirtos baudos, 7 – areštas, 2 – laisvės apribojimas.

2023 m. išnagrinėtos **22 bylos dėl žiauraus elgesio su gyvūnais** (2022 m. – 16, 2021 m. – 15). Už šias nusikalstamas veikas nuteista 19 asmenų (2022 m. – 15, 2021 m. – 16).

* Bylos pagal Baudžiamojo kodekso 281¹ straipsnį („Transporto priemonių vairavimas, kai vairuoja neblaivus asmuo“), įsigaliojusį 2019 m. balandžio 1 d.

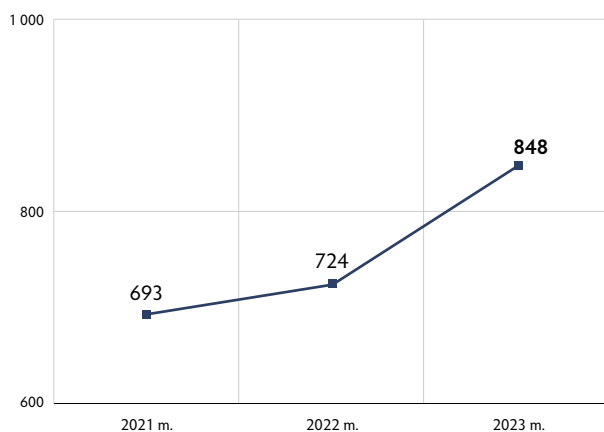
2023 m. apylinkių teismuose išnagrinėti 6 skundai dėl asmens laikino sulaikymo** (2022 m. – 5 skundai).

2023 m. liepos 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo pakeitimai, numatantys apsaugos nuo smurto orderio skyrimą. Nuo 2023 m. liepos 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. apylinkių teismuose iš viso išnagrinėti 399 skundai*** dėl policijos pareigūnų sprendimų skirti apsaugos nuo smurto orderį ar jo neskirti. Iš šio skaičiaus 208 skundai netenkinti, 167 skundai patenkinti ir paskirtas apsaugos nuo smurto orderis buvo teismo panaikintas, 7 skundai patenkinti iš dalies (pakeistos paskirto orderio sąlygos), 17 skundų pareiškėjams grąžinta, jie nenagrinėti. Skundų dėl įpareigojimo paskirti apsaugos nuo smurto orderį 2023 m. negauta.

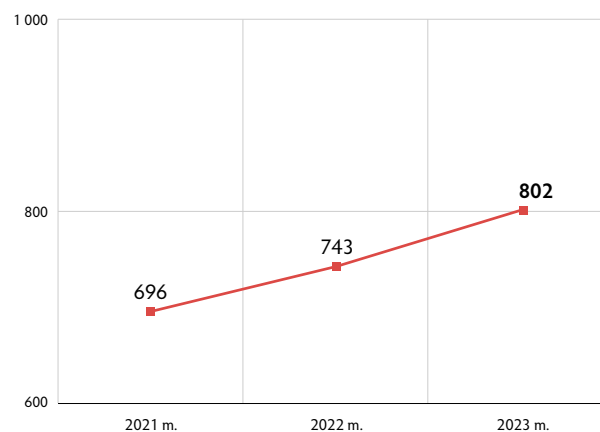
** Bylos pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 140 straipsnį „Laikinas sulaikymas“.

*** Smurto artimoje aplinkoje pavojų keliančių asmenų ar smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančių asmenų skundai.

Lietuvos apeliaciniame teisme gauta baudžiamųjų bylų:

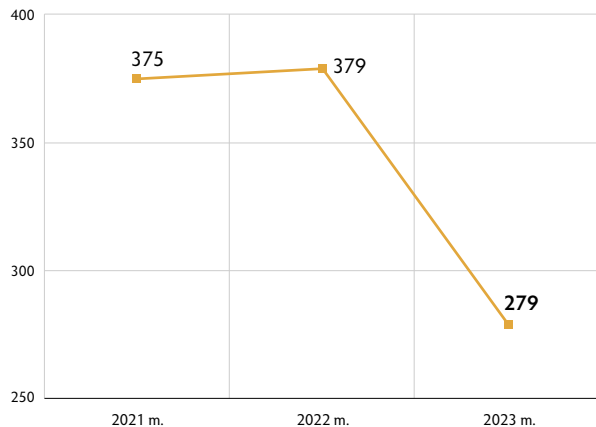

Lietuvos apeliaciniame teisme išnagrinėta baudžiamųjų bylų:

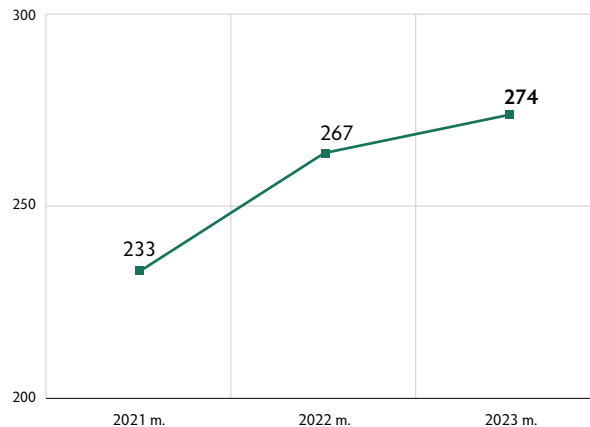

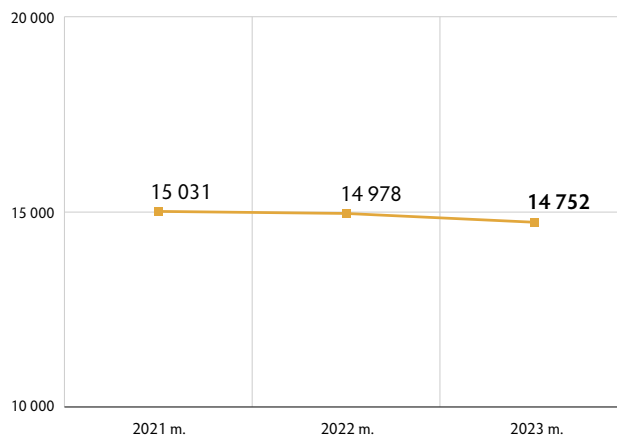
Lietuvos Aukščiausiajame Teisme gauta baudžiamųjų bylų:

Lietuvos Aukščiausiajame Teisme išnagrinėta baudžiamųjų bylų:

Nuteista fizinių ir juridinių asmenų:

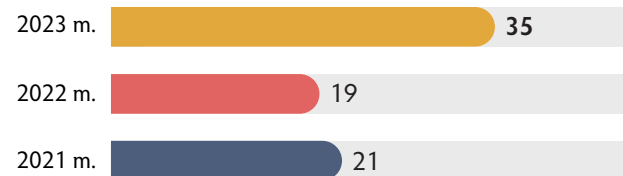
Iš jų:

Nepilnamečiai*

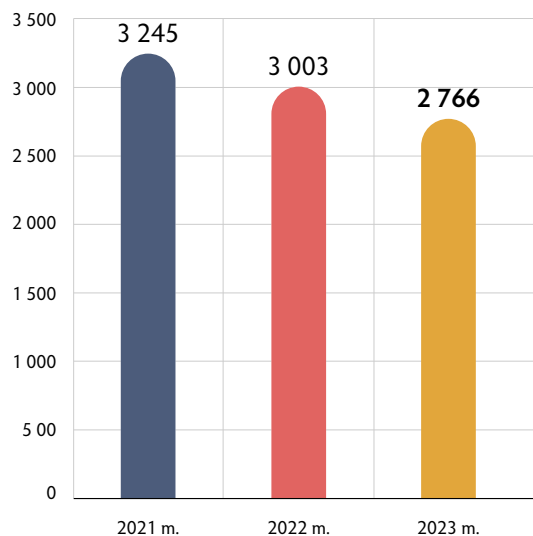
* Daugiausia nepilnamečių nuteista už vagystes (35 %).

Juridiniai asmenys**

** Daugiausia juridinių asmenų nuteista už apgaulingą apskaitos tvarkymą (66 %).

Dėl kelių transporto priemonės vairavimo arba praktinio vairavimo mokymo apsvaigus nuo alkoholio, kai kraujyje buvo daugiau negu 1,5 promilės alkoholio, nuteista asmenų:

Už šiuos nusikaltimus 2023 m. dažniausiai skirtos šios bausmės ir baudžiamojo poveikio priemonės:

 <p>uždraudimas naudotis specialia teise – 2 564 2022 m. – 2 802 2021 m. – 3 026</p>	 <p>turto konfiskavimas – 2 457 2022 m. – 2 713 2021 m. – 2 917</p>	 <p>bauda – 1 695 2022 m. – 1 939 2021 m. – 2 064</p>	 <p>areštas – 786 2022 m. – 754 2021 m. – 861</p>
--	---	---	---

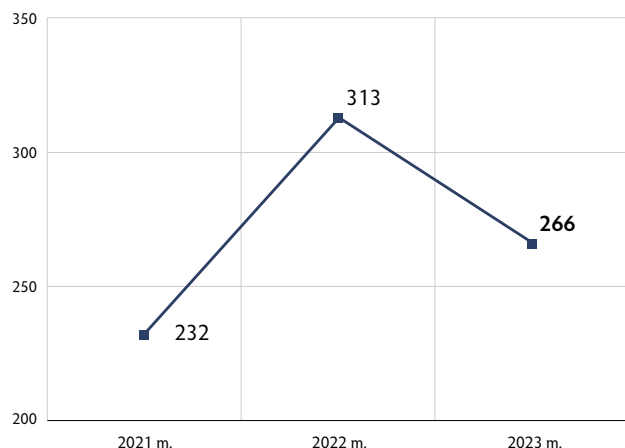
2023 m. asmenų, nuteistų už smurtą artimoje aplinkoje, skaičius, palyginus su 2022 m., žymiai nekito, mažėjo arba išliko panašus kaip ir 2022 m. Pavyzdžiui, nuteista:

- » 14 asmenų už savo artimojo giminaičio ar šeimos nario nužudymą (2022 m. – 17, 2021 m. – 16);
- » 16 asmenų už sunkų savo artimojo giminaičio ar šeimos nario sveikatos sutrikdymą (2022 m. – 14, 2021 m. – 17);
- » 114 asmenų už nesunkų savo artimojo giminaičio ar šeimos nario sveikatos sutrikdymą (2022 m. – 121, 2021 m. – 100);

- » 1 924 asmenys už fizinio skausmo sukėlimą ar nežymų sveikatos sutrikdymą savo artimam giminei ar šeimos nariui (2022 m. – 1 824, 2021 m. – 2 077);
- » 14 asmenų už piktnaudžiavimą tėvų, globėjo ar rūpintojo arba kitų teisėtų vaiko atstovų teisėmis ar pareigomis (2022 m. – 19, 2021 m. – 14).

Išteisinta fizinių ir juridinių asmenų*

Priverčiamosios medicinos priemonės buvo taikytos 329 asmenims (2022 m. – 307, 2021 m. – 291).

Atleisti nuo bausmės 3 nuteistieji (2022 m. – 6, 2021 m. – 6).

* Iš jų juridinių asmenų: 2023 m. – 12, 2022 m. – 7, 2021 m. – 5.

Dažniausiai teismų skirtos bausmės:

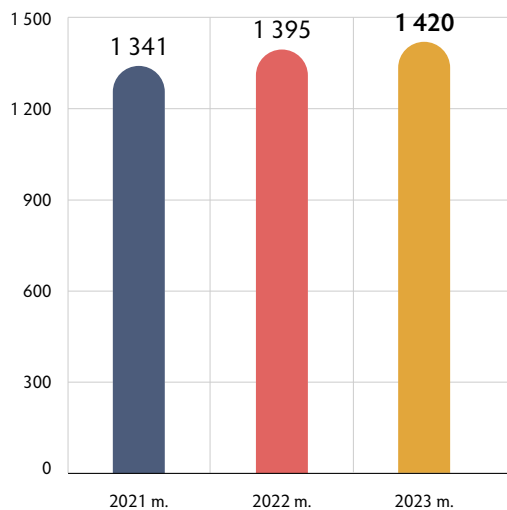
- » bauda – 4 500 asmenų (2022 m. – 4 769, 2021 m. – 4 757);
- » terminuotas laisvės atėmimas – 3 371 asmeniui (2022 m. – 3 431, 2021 m. – 3 273);
- » laisvės apribojimas – 3 291 asmeniui (2022 m. – 3 368, 2021 m. – 3 596);
- » areštas – 3 132 asmenims (2022 m. – 3 300, 2021 m. – 3 064);
- » viešieji darbai – 652 asmenims (2022 m. – 674, 2021 m. – 750).

Vyrauja tendencija, kad teismai, atsižvelgdami į bylos aplinkybes, pirmiausia stengiasi skirti su laisvės atėmimu nesusijusias bausmes, t. y. esant galimybei bausmės tikslą stengiasi pasiekti kitomis priemonėmis. Nepaisant to, remiantis 2024 metais „World Prison Brief“ duomenimis**, pagal įkalintų asmenų skaičių 100 000 gyventojų Lietuva užima 13 vietą Europoje (2023 metais Lietuva užėmė 10 vietą Europoje).

** https://www.prisonstudies.org/highest-to-lowest/prison_population_rate?field_region_taxonomy_tid=14

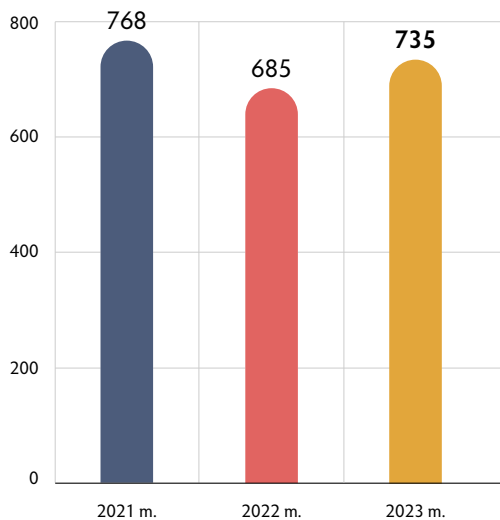
Bausmės vykdymo atidėjimas

Bausmės vykdymas I instancijos teismuose atidėtas
(asmenų skaičius):

Padaugėjo atvejų, kai teismo nuosprendžiu nuteistajam skiriama laisvės atėmimo bausmė ir atidedamas jos vykdymas.

Baudžiamosiose bylose atleista nuo atsakomybės
pagal laidavimą (asmenų skaičius):

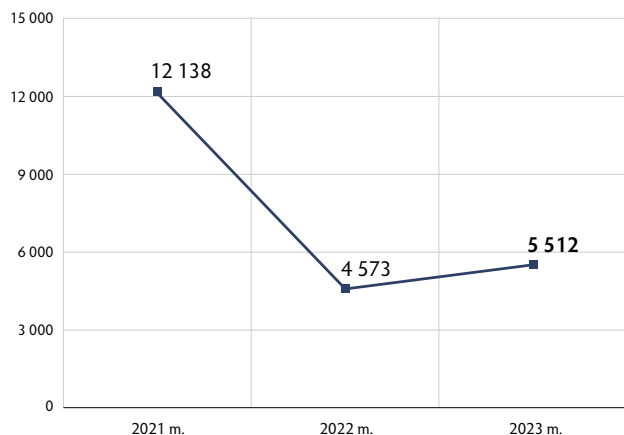

Atleista nuo atsakomybės pagal laidavimą daugiau asmenų, lyginant su 2022 m.

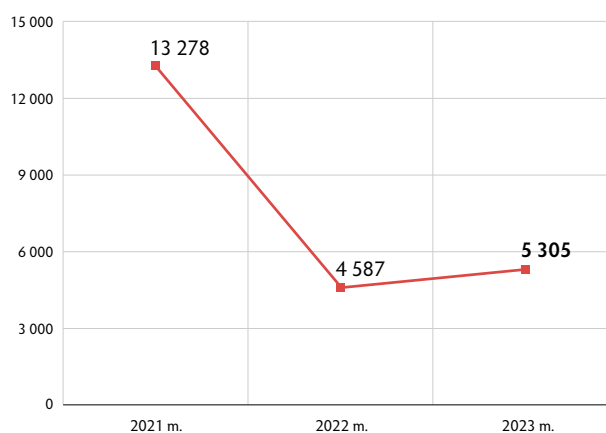
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS

2023 m., palyginti su 2022 m., išnagrinėtų administracinių nusižengimų bylų skaičius apylinkių teismuose padidėjo 16 %, tačiau, palyginti su 2021 m., – sumažėjo 60 % (mažėjimo pokytį lėmė 2021 m. liepos 1 d. įsigalioję Administracinių nusižengimų kodekso (ANK) pakeitimai, kuriais administracinių nusižengimų bylos perduotos nagrinėti (išskyrus ANK 614 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytas bylas) iš apylinkių teismų ne teismo tvarka ANK 589 straipsnyje nurodytoms institucijoms.

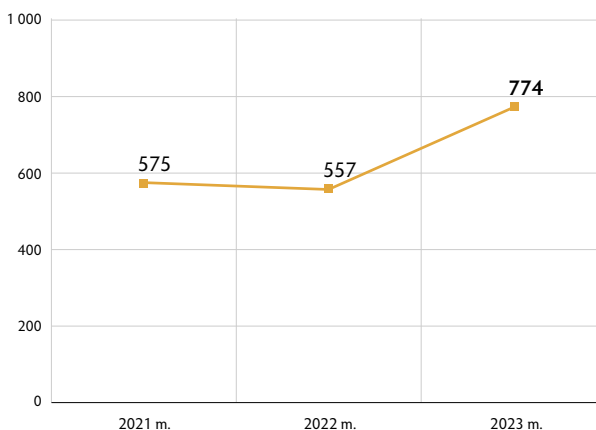
Apylinkių teismuose gauta bylų:

Apylinkių teismuose išnagrinėta bylų:

Apylinkių teismuose neišnagrinėtų administracinių nusižengimų bylų likutis:

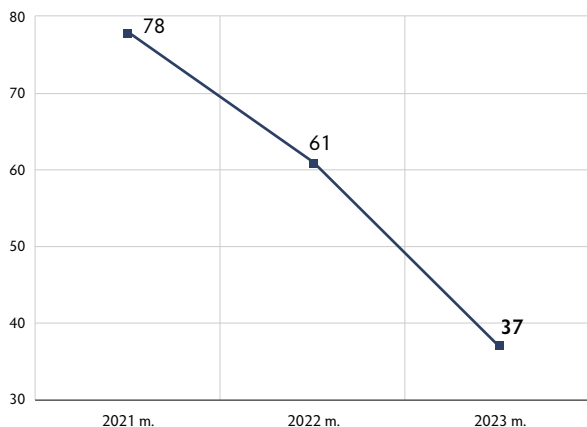

2023 m. pirmosios instancijos teismų dažniausiai nagrinėtos administracinių nusižengimų bylos buvo dėl administracinių nusižengimų, susijusių su:

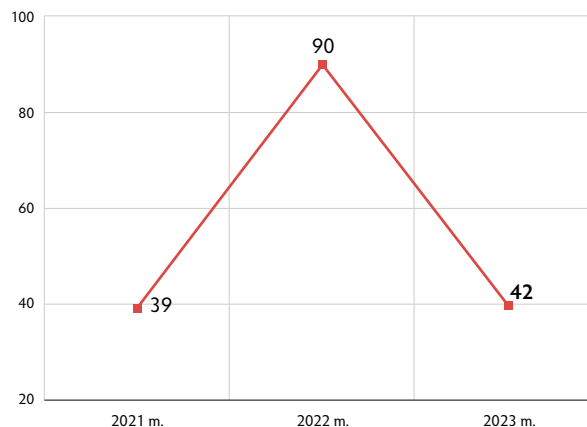
- » transportu ir kelių ūkiu – 3 314 bylų (2022 m. – 2 286, 2021 m. – 5 733);
- » nuosavybe, turtinėmis teisėmis ir turtiniais interesais – 527 bylos (2022 m. – 550, 2021 m. – 544);
- » valdymo tvarka – 254 bylos (2022 m. – 281, 2021 m. – 1 675);
- » prekyba, finansų sistema ir statistika – 227 bylos (2022 m. – 180, 2021 m. – 1 212);
- » viešąją tvarką (nedidelis viešosios tvarkos pažeidimas, neblaivaus pasirodymas viešose vietose ir kt.) – 181 byla (2022 m. – 234, 2021 m. – 1 689);
- » aplinkos apsauga, gamtos išteklių naudojimu ir paveldo apsauga – 126 bylos (2022 m. – 142, 2021 m. – 204).

Tarp dažniausiai nagrinėtų administracinių nusižengimų bylų kategorijų pastebėta, kad, lyginant su 2022 m., 2023 m. žymiai išaugęs bylų, susijusių su transportu ir kelių ūkiu, skaičius (šiam pokyčiui galėjo turėti įtakos 2023 m. įsigalioję ANK XXII skyriaus „Administraciniai nusižengimai, susiję su transportu ir kelių ūkiu“ pakeitimai), taip pat šiek tiek padaugėjo bylų, susijusių su prekyba, finansų sistema ir statistika. Kitų dažniausiai nagrinėtų kategorijų bylų skaičius, lyginant su 2022 m., sumažėjo.

Lietuvos Aukščiausiajame Teisme gauta prašymų dėl proceso atnaujinimo administracinių nusižengimų bylose:

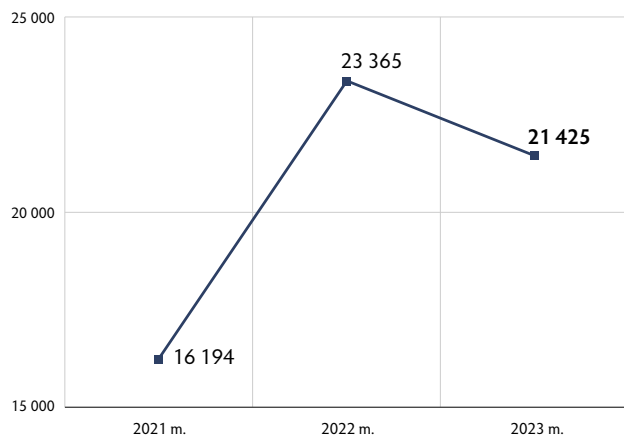

Lietuvos Aukščiausiajame Teisme išnagrinėta prašymų dėl proceso atnaujinimo administracinių nusižengimų bylų:

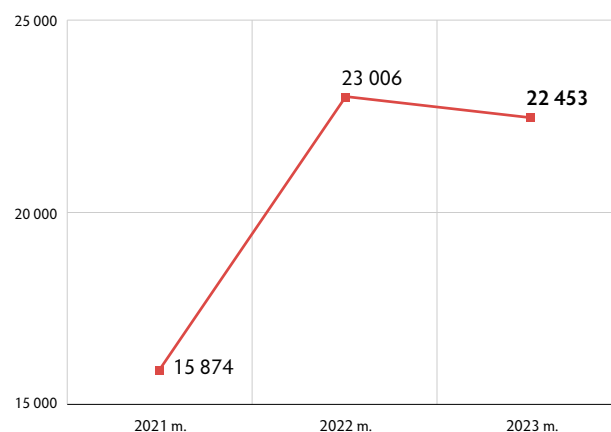

ADMINISTRACINĖS BYLOS

Apygardų administraciniuose teismuose gauta bylų:

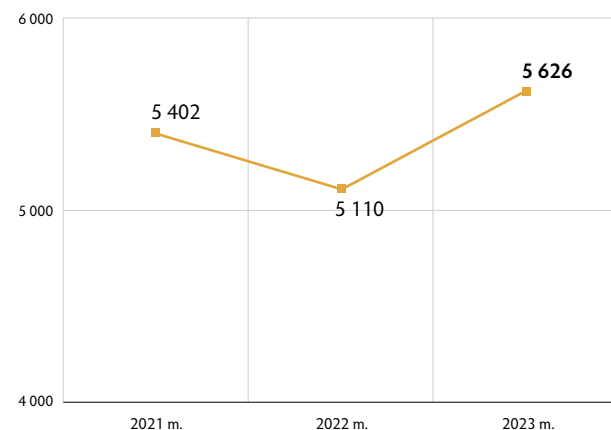
Apygardų administraciniuose teismuose išnagrinėta bylų:

Iš jų supaprastinto proceso tvarka nagrinėtinų bylų (bylos dėl teismo įsakymo išdavimo) gauta 6 415, išnagrinėta 7 942 (2022 m. gauta 9 259, išnagrinėta 8 112, 2021 m. gauta 1 716, išnagrinėta 1 595).

2023 m., palyginti su 2022 m., apygardų administraciniuose teismuose išnagrinėtų administracinių bylų skaičius sumažėjo 2 %. Šį sumažėjimo pokytį galėjo lemti 2023 m. sausio 1 d. įsigalioję Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimai*, kurie nebenumato galimybės dėl laiku nesumokėtos rinkliavos priteisimo kreiptis į apygardos administracinį teismą su pareiškimu dėl teismo įsakymo išdavimo, o ginčai dėl rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų perduoti spręsti ne teismo tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai. Tačiau pastebėtina, kad šie teisinio reguliavimo pakeitimai nesumažino bylų pagal prašymus dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą skolos išieškojimo skaičiaus, lyginant su 2022 m. (žr. 24 psl.)

Apygardų administraciniuose teismuose neišnagrinėtų administracinių bylų likutis:

* Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 2, 11², 12, 28, 30, 30¹, 30², 35¹ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 25¹, 30³, 30⁴, 30⁵, 30⁶, 30⁷, 30⁸, 30⁹ straipsniais, septintuoju¹ ir septintuoju² skirsniais įstatymas.

Neišnagrinėtų bylų likučiui įtakos turėjo teisėjų, teismo personalo (teisėjų padėjėjų, teismo posėdžių sekretorių) trūkumas, taip pat 2022 m. buvo itin išaugęs bylų dėl teismo įsakymo išdavimo (dėl prašymų dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą skolos išieškojimo) skaičius, todėl buvo sutrikdytas įprastas administracinių bylų pagal bendras proceso taisykles nagrinėjimas.

Administracinių bylų, kurių nagrinėjimas apygardų administraciniuose teismuose truko ilgiau nei 6 mėnesius, 2023 m. buvo 1 558 (2022 m. – 1 398, 2021 m. – 1 221).

Neišnagrinėtų bylų likučiui įtakos turėjo teisėjų, teismo personalo (teisėjų padėjėjų, teismo posėdžių sekretorių) trūkumas, taip pat 2022 m. buvo itin išaugęs bylų dėl teismo įsakymo išdavimo (dėl prašymų dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą skolos išieškojimo) skaičius, todėl buvo sutrikdytas įprastas administracinių bylų pagal bendras proceso taisykles nagrinėjimas, prailgino kitų bylų nagrinėjimo trukmę.

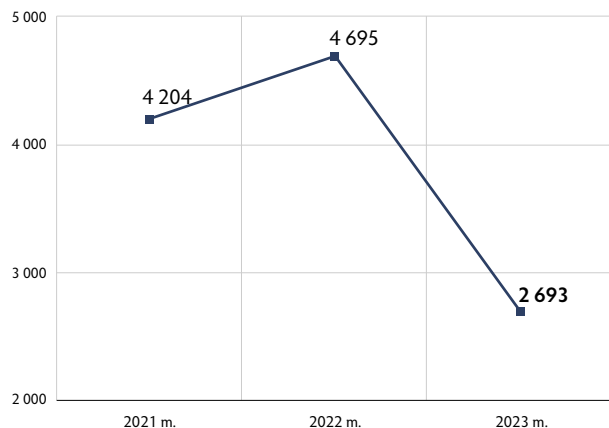
2023 m. pirmosios instancijos administracinių teismų dažniausiai nagrinėtos bylos dėl:

- » **mokestinių teisinių santykių** – 16 990 bylų (2022 m. – 15 745, 2021 m. – 9 507); iš jų didžioji dalis buvo bylos dėl prašymų dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą skolos išieškojimo – 16 743 bylos (2022 m. – 15 563, 2021 m. – 9 273);
- » **bausmių vykdymo ir suėmimo sąlygų** – 757 bylos (2022 m. – 848, 2021 m. – 1 201);
- » **nacionalinių, Europos Sąjungos ir užsienio institucijų finansinės paramos** – 611 bylų (2022 m. – 900, 2021 m. – 382);
- » **aplinkos apsaugos** – 346 bylos (2022 m. – 316, 2021 m. – 312);
- » **statybos** – 274 bylos (2022 m. – 280, 2021 m. – 295);
- » **prieglobsčio** – 146 bylos (2022 m. – 1 905, 2021 m. – 335).

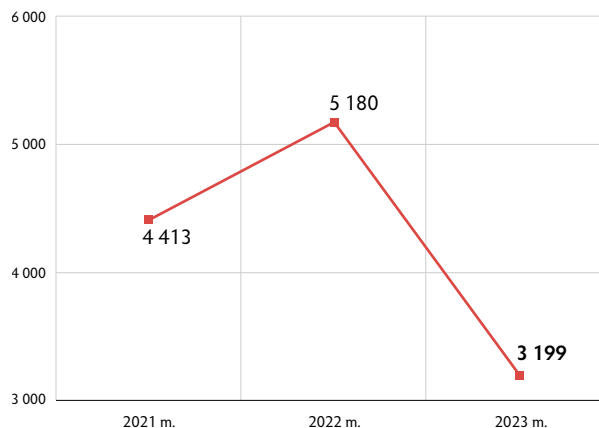
Tarp dažniausiai nagrinėtų administracinių bylų kategorijų pastebėta, kad kasmet daugėja bylų dėl mokestinių teisinių santykių (didžioji dalis – bylos dėl prašymų dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą skolos išieškojimo), taip pat nežymiai didėja aplinkos apsaugos bylų skaičius. Tačiau nuslūgus nelegalios migracijos srautams, žymiai sumažėjo bylų dėl prieglobsčio, toliau matyti ir bylų dėl bausmių vykdymo ir suėmimo sąlygų mažėjimo tendencija.

Neišnagrinėtų bylų likučiui įtakos turėjo teisėjų, teismo personalo (teisėjų padėjėjų, teismo posėdžių sekretorių) trūkumas, taip pat 2022 m. buvo itin išaugęs bylų dėl teismo įsakymo išdavimo (dėl prašymų dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą skolos išieškojimo) skaičius, todėl buvo sutrikdytas įprastas administracinių bylų pagal bendras proceso taisykles nagrinėjimas, prailgino kitų bylų nagrinėjimo trukmę.

Lietuvos vyriausiam administraciniame teisme gauta bylų:

Lietuvos vyriausiam administraciniame teisme išnagrinėta bylų:

TEISMO SPRENDIMŲ STABILUMAS

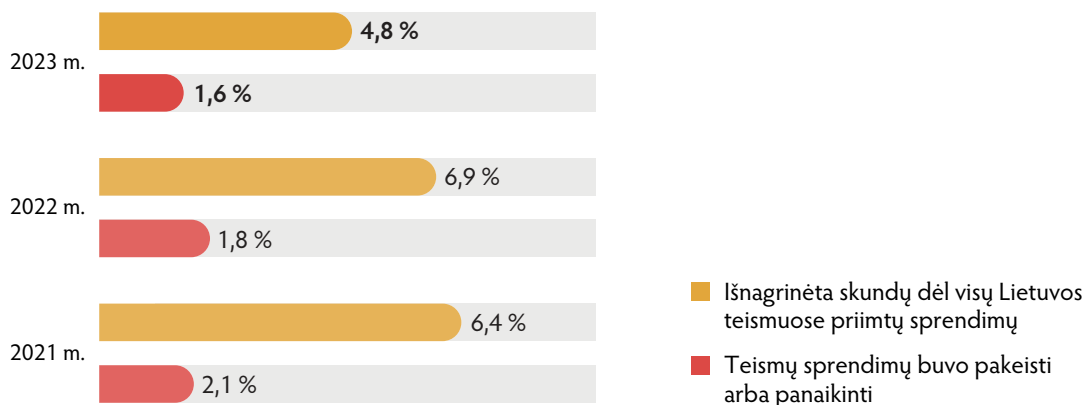
Civilinėse bylose išnagrinėtas 3 661 skundas dėl teismų priimtų sprendimų, iš jų 1 260 atvejų teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas – tai sudaro apie 34 % apskųstų civilinių bylų ir 0,9 % visų išnagrinėtų civilinių bylų (2022 m. išnagrinėti 4 427 skundai dėl teismų priimtų sprendimų, iš jų 1 644 atvejais teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas). Lyginant su 2022 m., išnagrinėtų civilinių bylų pakeistų arba panaikintų teismo sprendimų skaičius išnagrinėjus skundus, atsižvelgiant į visų išnagrinėtų civilinių bylų skaičių, išliko labai panašus – 2022 m. teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas apie 1 % visų išnagrinėtų civilinių bylų.

Baudžiamosiose bylose išnagrinėti 2 163 skundai dėl teismo priimtų sprendimų, iš jų 819 atvejų teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas – tai sudaro apie 38 % apskųstų baudžiamųjų bylų ir apie 5,3 % visų išnagrinėtų baudžiamųjų bylų (2022 m. išnagrinėti 2 324 skundai dėl teismo priimtų sprendimų, iš jų 862 atvejais teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas). Lyginant su 2022 m., pakeistų arba panaikintų teismo sprendimų skaičius išnagrinėjus skundus, atsižvelgiant į visų išnagrinėtų baudžiamųjų bylų skaičių, išliko iš esmės toks pats – 2022 m. teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas apie 5,5 % visų išnagrinėtų baudžiamųjų bylų.

Administracinėse bylose išnagrinėtas 2 331 skundas dėl teismo priimtų sprendimų, iš jų 686 atvejais teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas – tai sudaro apie 29 % apskųstų administracinių bylų ir apie 3,1 % visų išnagrinėtų administracinių bylų (2022 m. išnagrinėta 5 180 skundų dėl teismo priimtų sprendimų, iš jų 976 atvejais teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas). Lyginant su 2022 m., sumažėjo pakeistų arba panaikintų teismo sprendimų skaičius išnagrinėjus skundus, atsižvelgiant į visų išnagrinėtų administracinių bylų skaičių, – 2022 m. teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas apie 4,2 % visų išnagrinėtų administracinių bylų.

Administracinių nusižengimų bylose išnagrinėti 1 028 skundai dėl teismo priimtų sprendimų, iš jų 233 atvejais teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas – tai sudaro apie 23 % apskųstų administracinių nusižengimų bylų ir apie 4,4 % visų išnagrinėtų administracinių nusižengimų bylų (2022 m. išnagrinėti 1 243 skundai dėl teismo priimtų sprendimų, iš jų 241 atveju teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas). Lyginant su 2022 m., sumažėjo pakeistų arba panaikintų teismo sprendimų skaičius išnagrinėjus skundus, atsižvelgiant į visų išnagrinėtų administracinių nusižengimų bylų skaičių, – 2022 m. teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas apie 5,3 % visų išnagrinėtų administracinių bylų.

Taigi, 2023 m., lyginant su 2022 m., buvo išnagrinėta mažiau skundų dėl teismuose priimtų sprendimų, taip pat atitinkamai šiek tiek sumažėjo išnagrinėtų skundų ir pakeistų ar panaikintų sprendimų santykis, taigi galima teigti, kad teismų sprendimų kokybė išlieka stabili ir nežymiai pagerėjo.

2023 m. apeliacine instancija žodinio proceso tvarka išnagrinėta 2 418 **baudžiamųjų bylų** (2022 m. – 2 568, 2021 m. – 2 511), iš jų 1 917 bylų dėl nuosprendžių (pagal apeliacinius skundus) (2022 m. – 2 096, 2021 m. – 2 063), 2 117 bylų rašytinio proceso tvarka (2022 m. – 1 737, 2021 m. – 1 790, iš jų 268 bylos dėl nuosprendžių (pagal apeliacinius skundus) (2022 m. – 280, 2021 m. – 272). Taigi žodinio proceso tvarka apeliacine instancija išnagrinėtų baudžiamųjų bylų skaičius iš esmės buvo toks pat, kaip ir 2022 m., tačiau padidėjo rašytinio proceso tvarka išnagrinėtų bylų skaičius.

2023 m. apeliacine instancija 44 **civilinės bylos** išnagrinėtos žodinio proceso tvarka (2022 m. – 51, 2021 m. – 59), iš jų 36 bylos dėl I instancijos sprendimų (2022 m. – 44, 2021 m. – 47), 8 738 bylos rašytinio proceso tvarka (2022 m. – 9 308, 2021 m. – 10 271), iš jų 3 716 bylų dėl I instancijos sprendimų (2022 m. – 4 570, 2021 m. – 4 626). Taigi, žodinio proceso tvarka apeliacine instancija išnagrinėtų civilinių bylų skaičius iš esmės buvo toks pat, kaip ir 2022 m., tačiau rašytinio proceso tvarka išnagrinėtų bylų skaičius sumažėjo.

2023 m. apeliacine instancija 22 **administracinių nusižengimų** bylos išnagrinėtos žodinio proceso tvarka (2022 m. – 29, 2021 m. – 34), 1 184 bylos išnagrinėtos rašytinio proceso tvarka (2022 m. – 1 214, 2021 m. – 1 969). Taigi, žodinio proceso tvarka ir rašytinio proceso tvarka apeliacine instancija išnagrinėtų bylų skaičius iš esmės buvo toks pat, kaip ir 2022 m.

2023 m. apeliacine instancija 152 **administracinės bylos** išnagrinėtos žodinio proceso tvarka (2022 m. – 572, 2021 m. – 242), 3 047 bylos išnagrinėtos rašytinio proceso tvarka (2022 m. – 4 608, 2021 m. – 4 171). Taigi, žodinio proceso tvarka ir rašytinio proceso tvarka apeliacine instancija išnagrinėtų bylų skaičius sumažėjo.

2.2. Bylų nagrinėjimo greitis

Bylų nagrinėjimo teismuose trukmė yra laikotarpis nuo inicijuojančio bylą procesinio šalies dokumento pateikimo teismui iki baigiamojo teismo procesinio sprendimo priėmimo, per kurį teisme yra išnagrinėjama konkreti byla. Bylų nagrinėjimo teismuose trukmei įtakos turi teisme gaunamų naujų bylų ir dirbančių teisėjų, kurie šias bylas nagrinėja, skaičius (teisėjo darbo krūvis), bylos rūšis ar jos tipas bei sudėtingumas, įstatymuose nurodyti atvejai, kai bylos nagrinėjimas turi būti atidedamas (pvz., proceso šalies liga) arba stabdomas (pvz., juridiniam asmeniui iškelta bankroto byla).

Bylų nagrinėjimo apylinkių ir apygardų teismuose 2023 m. tendencijos

- » **Apylinkių teismuose** 2023 m. toliau matyti **civilinių bylų** trukmės trumpėjimo tendencija (lyginant su 2022 m., sutrumpėjo 10 dienų, o lyginant su 2021 m. – 15 dienų).
- » **Apygardų teismuose** 2023 m. **civilinių bylų, nagrinėjamų I instancija**, trukmė, lyginant su 2022 m., nežymiai, t. y. 6 dienomis, pailgėjo ir yra tokios pačios trukmės, kokios buvo 2021 m.
- » **Apygardų teismuose civilinių bylų, nagrinėjamų apeliacine instancija** dėl pirmosios instancijos sprendimų (pagal apeliacinius skundus), nagrinėjimo trukmė 2023 m. pailgėjo (lyginant su 2022 m., pailgėjo 9 dienomis, o lyginant su 2021 m. – 16 dienų).
- » **Apylinkių teismuose** 2023 m. taip pat matyti **baudžiamųjų bylų**, nagrinėjamų I instancija, trukmės trumpėjimo tendencija (lyginant su 2022 m., sutrumpėjo 2 dienomis, o lyginant su 2021 m. – 9 dienomis).
- » **Apygardų teismuose baudžiamųjų bylų, nagrinėjamų I instancija**, trukmė 2023 m. pailgėjo (lyginant su 2022 m., pailgėjo 51 diena, o lyginant su 2021 m. – 37 dienomis). **Apygardų teismuose baudžiamųjų bylų, nagrinėtinų apeliacinės instancijos tvarka**, nagrinėjimo trukmė, nors ir labai nežymiai, tačiau taip pat pailgėjo (lyginant su 2022 m., pailgėjo 1 diena, o lyginant su 2021 m. – 2 dienomis).
- » Pagrindinis veiksnys, galėjęs turėti įtakos apygardų teismuose 2023 m. padidėjusiam pirmosios instancijos tvarka išnagrinėtų baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmės vidurkiui yra tai, kad 2023 m., palyginus su 2022 m., apygardų teismuose buvo išnagrinėta daugiau baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas buvo užsitęsęs, t. y. kurių nagrinėjimas teisme, gruodžio 31 d. duomenimis, buvo užsitęsęs ilgiau kaip metus (toliau – užsitęsusių bylų). Teismų bendruomenės organizaciniu sutarimu, prioritetas buvo skiriamas būtent užsitęsusių bylų išnagrinėjimui, todėl apygardų teismuose 2023 m., palyginus su 2022 m., buvo išnagrinėta daugiau baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas truko ilgiau nei metus laiko, taip pat daugiau baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas truko ilgiau nei 5 metus.
- » Nurodytos aplinkybės dėl 2023 m. išnagrinėto didesnio skaičiaus baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas buvo užsitęsęs ilgiau nei metus ir ilgiau nei penkis metus, rodo, kad teismai imasi aktyvių veiksmų / priemonių spartinti užsitęsusių bylų nagrinėjimą (periodiškai siunčiamos užklauskos dėl kaltinamojo paieškos rezultatų, iš anksto derinamos kelios posėdžių datos, priimanos teismo nutartys dėl liudytojų atvesdinimo, kaltinamiesiems ir kitiems dalyviams už neatvykimą į teismą be svarbios priežasties skiriamos baudos, įsigaliojus teisės aktų pakeitimams posėdžiai organizuoti nuotoliniu būdu).
- » **Administracinių nusižengimų bylų, nagrinėtinų apylinkių teismuose I instancija**, nagrinėjimo trukmė 2023 m., lyginant su 2022 m.,

iš esmės išliko ta pati (pailgėjo tik 2 dienomis) ir iš esmės stabilizavosi (nes 2022 m., lyginant su 2021 m., šios kategorijos bylų nagrinėjimo trukmė žymiai pailgėjo – 42 dienomis). **Apylinkių teismuose šios kategorijos bylose pagal skundus** nagrinėjimo trukmė 2023 m., lyginant su 2022 m., nors ir nežymiai, bet sutrumpėjo (lyginant su 2022 m. ir 2021 m., sutrumpėjo 2 dienomis).

- » **Apygardų teismuose administracinių nusižengimų** bylų, nagrinėtinų apeliacine instancija, nagrinėjimo trukmė 2023 m. taip pat iš esmės išliko ta pati (lyginant su 2022 m. 1 diena sutrumpėjo, o lyginant su 2021 m. 1 diena pailgėjo).
- » **Lietuvos apeliaciniame teisme** 2023 m., lyginant su 2022 m., **civilinių bylų** nagrinėjimo trukmė ženkliai sutrumpėjo (lyginant su 2022 m., sutrumpėjo 98 dienomis, o su 2021 m. – 73 dienomis).

Tuo tarpu **baudžiamųjų bylų** nagrinėjimo trukmė Lietuvos apeliaciniame teisme 2023 m., lyginant su 2022 m., pailgėjo 5 dienomis, o lyginant su 2021 m. – pailgėjo 19 dienų.

- » **Lietuvos Aukščiausajame Teisme** 2023 m. taip pat matyti civilinių bylų nagrinėjimo trukmės trumpėjimo tendencija (lyginant su 2022 m., sutrumpėjo 46 dienomis, o su 2021 m. – 48 dienomis).

Tuo tarpu **baudžiamųjų ir administracinių nusižengimų bylų** nagrinėjimo trukmė Lietuvos Aukščiausajame Teisme ilgėja – 2023 m., lyginant su 2022 m., baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmė pailgėjo 18 dienų, o administracinių nusižengimų bylų – 15 dienų. Tuo tarpu lyginant su 2021 m., baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmė 2023 m. pailgėjo 34 dienomis, o administracinių nusižengimų bylų – 45 dienomis.

Įtakos pailgėjusiai bylų nagrinėjimo trukmei galėjo turėti ir aplinkybė, kad nebuvo užpildyti visi teisėjų etatai teisme.

- » **Apygardų administraciniuose teismuose** administracinių bylų nagrinėjimo trukmė 2023 m., lyginant su 2022 m., pailgėjo 13 dienų, tačiau, lyginant su 2021 m., sutrumpėjo 10 dienų.
- » **Lietuvos vyriausajame administraciniame teisme** administracinių bylų, nagrinėjamų apeliacine instancija *dėl sprendimų*, nagrinėjimo trukmė 2023 m., lyginant su 2022 m., pailgėjo 70 dienų, tačiau, lyginant su 2021 m., sutrumpėjo 50 dienų.

Lietuvos vyriausajame administraciniame teisme administracinių bylų, nagrinėjamų apeliacine instancija *dėl nutarčių*, nagrinėjimo trukmė 2023 m. taip pat pailgėjo – lyginant su 2022 m. pailgėjo 7 dienomis, o lyginant su 2021 m. – 5 dienomis.

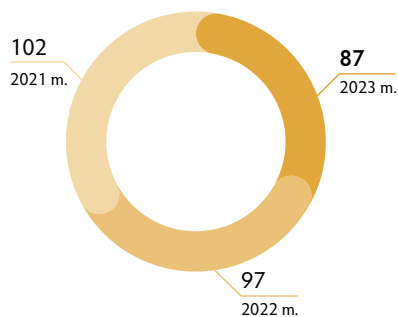
Pažymėtina, kad žymiai sutrumpėjusiai bylų nagrinėjimo trukmei 2022 m. (lyginant su 2021 m.) įtakos galėjo turėti tai, kad 2022 m. kovo 31 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą laikinai (3 mėnesių laikotarpiui) buvo perkelti 3 teisėjai iš Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir 2 teisėjai iš Lietuvos apeliacinio teismo dėl itin padidėjusio nagrinėjamų užsieniečių teisinės padėties bei prieglobsčio bylų skaičiaus, susijusio su užsieniečių (neteisėtų migrantų) antplūdžiu Lietuvoje. Tuo tarpu pailgėjusiai bylų nagrinėjimo trukmei 2023 m., lyginant su 2022 m., įtakos galėjo turėti aplinkybė, kad, pasibaigus perkėlimo laikotarpiui, minėti teisėjai grįžo dirbti į teismus, iš kurių jie buvo laikinai perkelti.

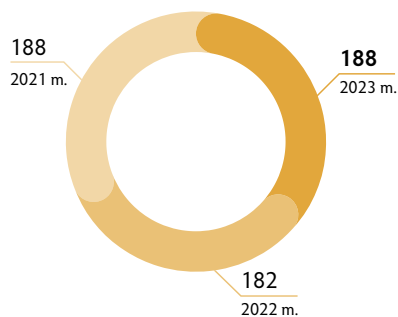
CIVILINĖS BYLOS

(nagrinėtos pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles)

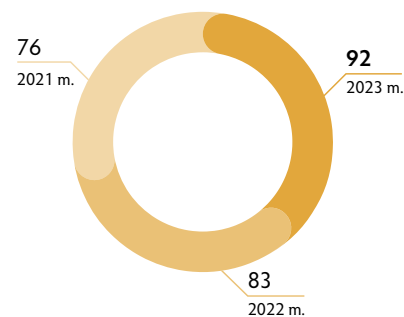
Apylinkių teismuose vidutiniškai išnagrinėtos per:

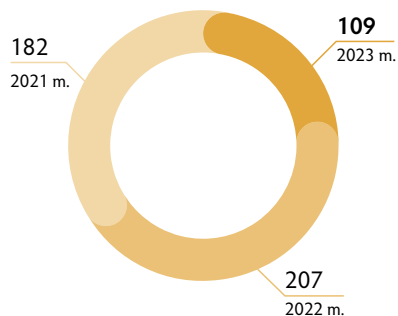
Apygardų teismuose I instancija vidutiniškai išnagrinėtos per:

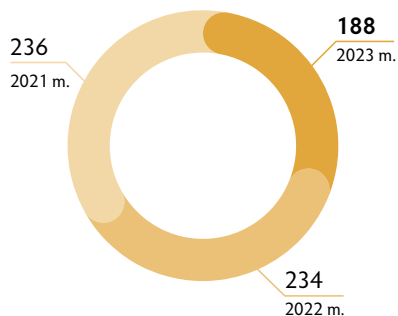
Apygardų teismuose apeliacinė instancija vidutiniškai išnagrinėtos per:

Lietuvos apeliaciniam teisme vidutiniškai išnagrinėtos per:

Lietuvos Aukščiausiajame Teisme vidutiniškai išnagrinėtos per:

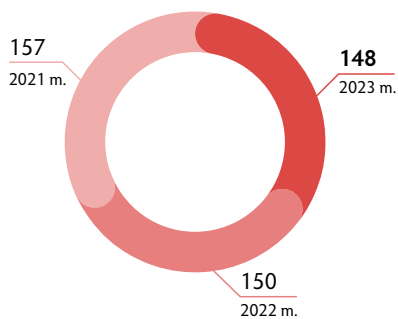

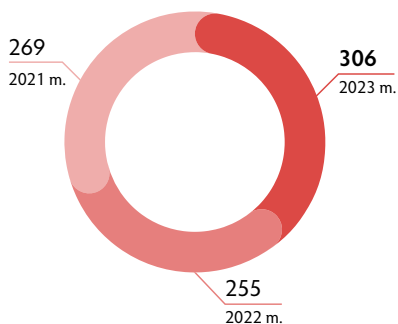
BAUDŽIAMOSIOS BYLOS

(nagrinėtos pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles)

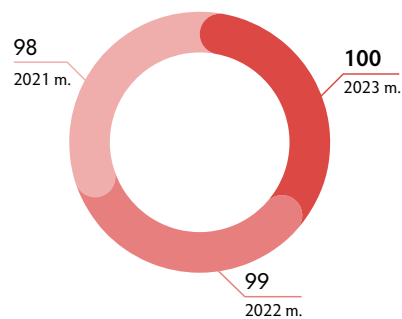
Apylinkių teismuose vidutiniškai išnagrinėtos per:

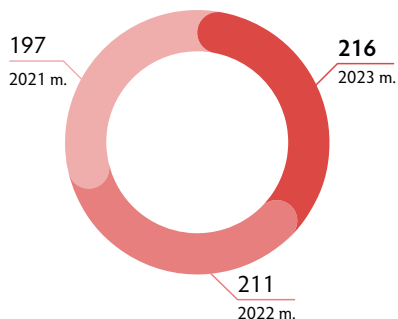
Apygardų teismuose I instancija vidutiniškai išnagrinėtos per:

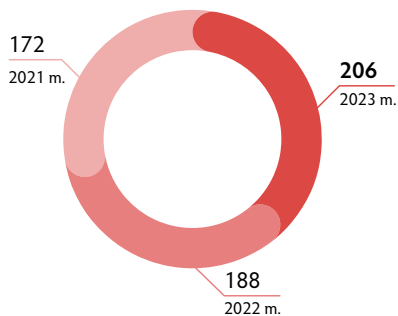
Apygardų teismuose apeliacinė instancija vidutiniškai išnagrinėtos per:

Lietuvos apeliaciniame teisme vidutiniškai išnagrinėtos per:

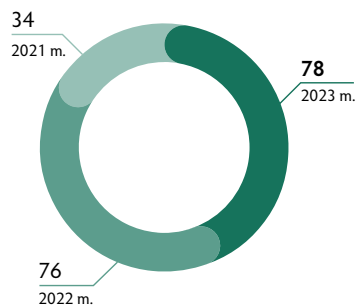

Lietuvos Aukščiausiajame Teisme vidutiniškai išnagrinėtos per:

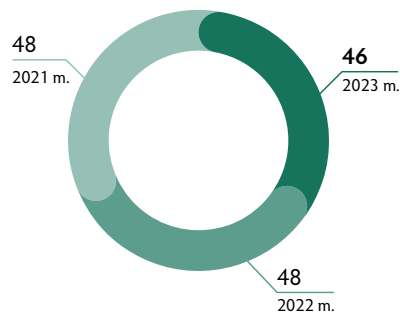

ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS

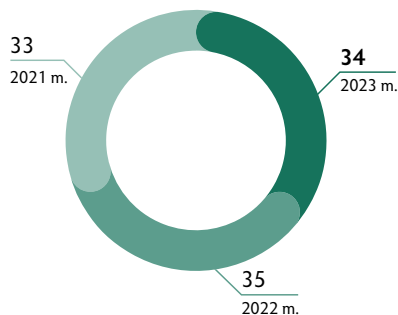
Apylinkių teismuose I instancija
vidutiniškai išnagrinėtos per:

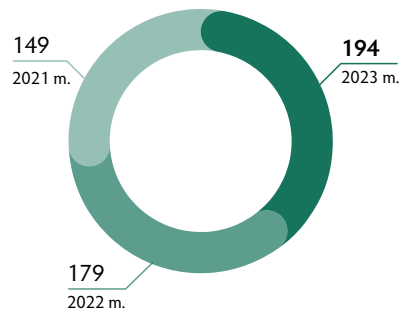
Apylinkių teismuose pagal skundus
vidutiniškai išnagrinėtos per:

Apygardų teismuose apeliacinė
instancija vidutiniškai išnagrinėtos per:

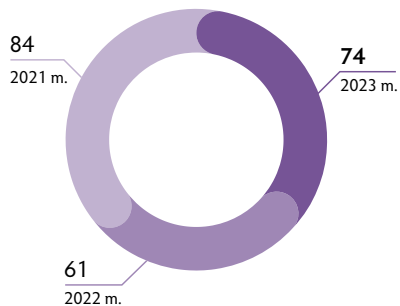

Lietuvos Aukščiausiajame Teisme
vidutiniškai išnagrinėtos per:

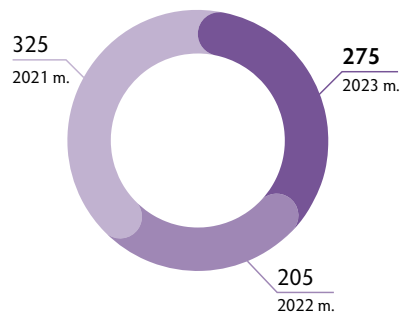

ADMINISTRACINĖS BYLOS

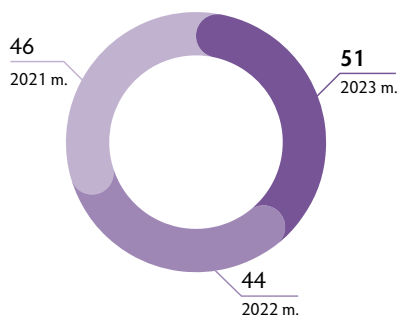
Apygardų administraciniuose teismuose
vidutiniškai išnagrinėtos per:

Lietuvos vyriausiam administraciniame
teisme apeliacine instancija (dėl
sprendimų) vidutiniškai išnagrinėtos per:

Lietuvos vyriausiam administraciniame
teisme apeliacine instancija (dėl nutarčių)
vidutiniškai išnagrinėtos per:

Daugiau informacijos [PRIEDUOSE](#) ir internetiniame projekte [ATVIRI TEISMAI](#).

2.3. Teismų darbo krūvis

Apylinkių teismai

Teisėjo darbo krūvis yra rodiklis, parodantis, kiek teisėjas per praėjusį ataskaitinį laikotarpį išnagrinėjo bylų, atliko ikiteisminio tyrimo proceso veiksmų, teisminių mediacijų, įvertinus jų sudėtingumą, teisėjo faktiškai dirbtas darbo dienas ir kitus aktualius duomenis teisėjo darbo krūviui apskaičiuoti. Darbo krūvio rodiklis apskaičiuojamas pagal Teisėjų tarybos nutarimu patvirtintą formulę ir parodo, kiek bylų, ikiteisminio tyrimo dokumentų, teisminių mediacijų teisėjas vidutiniškai išnagrinėjo per šešis iki darbo krūvio skaičiavimo buvusius mėnesius.

2023 m. apylinkių teismuose vidutinis darbo krūvio rodiklis buvo 36,28, t. y. 7,5 % didesnis nei 2022 m. (2022 m. šis rodiklis siekė 33,75).

Pažymėtina, kad 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojo Civilinio kodekso, Civilinio proceso kodekso, Notariato ir kt. įstatymų pakeitimai, pagal kuriuos dalis apylinkių teismų funkcijų, nesusijusių su teisinio ginčo sprendimu, perduota notarams. Kita vertus, pagal 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojusius Civilinio proceso kodekso pakeitimus, apylinkių teismai nagrinėja civilines bylas, kuriose ieškinio suma yra iki 100 tūkst. eurų, t. y. padidinta ieškinio suma, kuriai esant civilines bylas kaip pirmosios instancijos teismai nagrinėja apylinkių teismai. Priimti teisinio reguliavimo pakeitimai galėjo nulemti vidutinio darbo krūvio rodiklio apylinkių teismuose padidėjimą.

Padidėjusiam darbo krūvio rodikliui įtakos galimai turėjo ir aplinkybė, jog apylinkių teismuose 2023 m. gruodžio 31 d. buvo neužimti 63 teisėjų etatai.

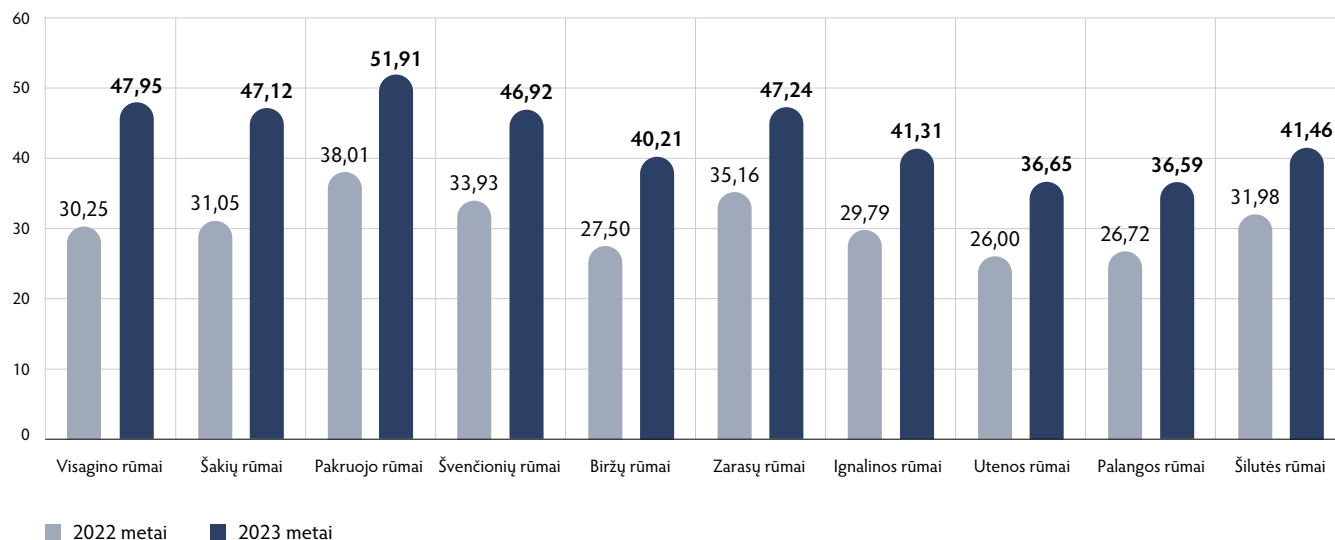
Analizuojant apylinkių teismų darbo krūvių rodiklius, nustatyta, kad **mažiausias darbo krūvio rodiklis 2023 m. buvo Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmuose** – 28,33, t. y. 22 % mažesnis nei bendras apylinkės teismų darbo krūvio vidurkis. Lyginant šių teismo rūmų 2023 m. darbo krūvį su to paties teismo rūmų darbo krūvio rodikliu 2022 m. (28,17), darbo krūvis padidėjo 0,5 %.

Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmuose 2023 m. iš viso buvo išnagrinėtos 8087 civilinės bylos. 33 % išnagrinėtų civilinių bylų sudarė bylos dėl teismo įsakymo išdavimo, 44 % sudarė bylos, nagrinėtos ginčo teiseną, 13 % – bylos, nagrinėtos ypatingąja teiseną, 6 % – bylos, nagrinėtos supaprastinto proceso tvarka, ir 4 % – kitos bylos. Klaipėdos miesto rūmuose 2023 m. iš viso buvo išnagrinėta 679 baudžiamosios bylos. 57 % baudžiamųjų bylų sudarė bylos dėl baudžiamojo įsakymo išdavimo, 38 % – bylos, nagrinėtinės pagal bendrąsias proceso taisykles, ir 5 % – kitos bylos.

Tuo tarpu **didžiausias darbo krūvio rodiklis 2023 m. buvo užfiksuotas Panevėžio apylinkės teismo Pasvalio rūmuose** – darbo krūvio rodiklis šiuose teismo rūmuose buvo 56,57, t. y. 56 % didesnis nei bendras apylinkės teismų darbo krūvio vidurkis. Lyginant šių teismo rūmų 2023 m. darbo krūvį su šių rūmų darbo krūvio rodikliu 2022 m. (34,39), teismo krūvis padidėjo 64 %. Darbo krūvio rodiklio padidėjimui didžiausią įtaką galimai turėjo aplinkybė, kad šiuose teismo rūmuose 2023 m. faktiškai dirbo tik du teisėjai (metų gale buvo 2 laisvi teisėjų etatai), o 2022 m. – keturi teisėjai.

Panevėžio apylinkės teismo Pasvalio rūmuose iš viso išnagrinėta 1313 civilinių bylų. 67 % nagrinėtų civilinių bylų sudarė bylos dėl teismo įsakymo išdavimo, 20 % – bylos, nagrinėtos ginčo teiseną, 8 % – bylos, nagrinėtos ypatingąja teiseną, 4 % – bylos, nagrinėtos supaprastinto proceso tvarka, ir 1 % – kitos bylos. Iš viso Pasvalio rūmuose 2023 m. buvo išnagrinėta 110 baudžiamųjų bylų. Iš visų išnagrinėtų baudžiamųjų bylų Pasvalio rūmuose daugiausiai, 68 %, sudarė bylos dėl baudžiamojo įsakymo išdavimo, 31 % – bylos, nagrinėtos pagal bendrąsias proceso taisykles, 1 % – bylos, nagrinėjamos pagreitinoto proceso tvarka.

Kiti apylinkių teismų rūmai, kuriuose 2023 m., lyginant su 2022 m., gana ženkliai padidėjęs vidutinis darbo krūvio rodiklis:

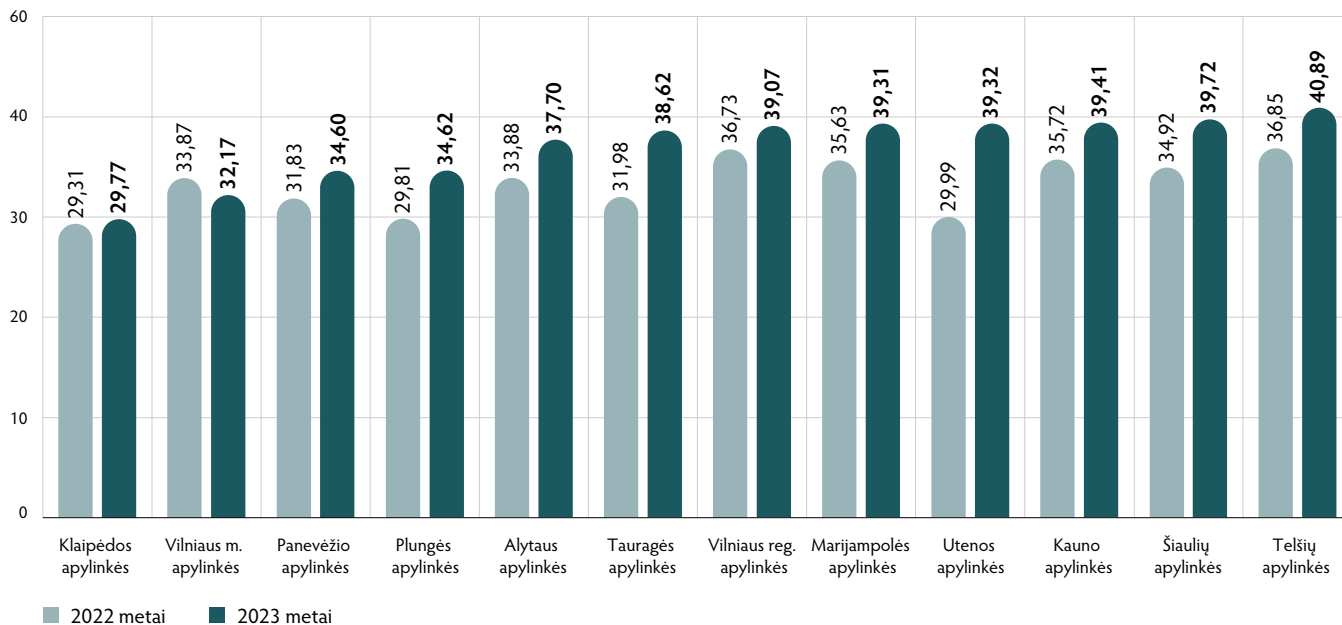

Nurodytuose teismo rūmuose ženklėsnį darbo krūvio padidėjimą galėjo nulemti 2022 m. priimti teisinio reguliavimo pakeitimai, kuriais, siekiant spręsti darbo krūvio apylinkių teismuose netolygumo problemą, buvo pakeista bylų pagal pareiškimus dėl teismo įsakymo išdavimo, kurie paduodami elektroninių ryšių priemonėmis, paskirstymo tarp apylinkių teismų tvarka.

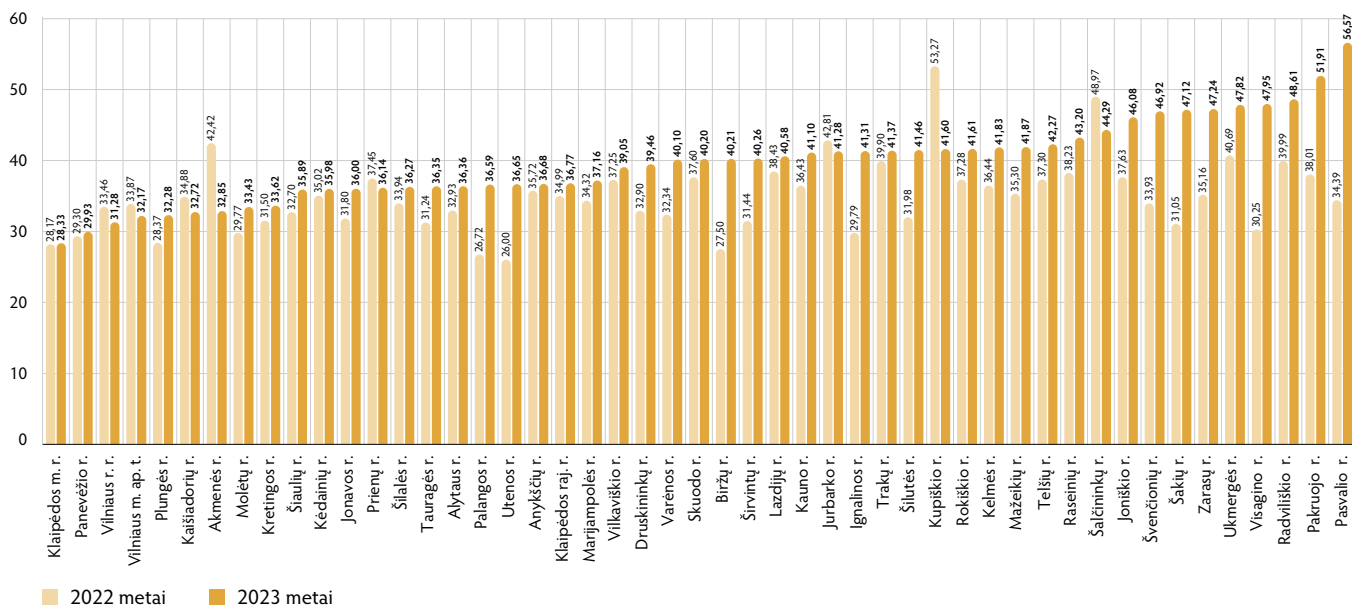
Vadovaujantis CPK 432¹ straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2022 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 1R-171 nuo 2022 m. gegužės 1 d. nustatyta, kad bylas pagal pareiškimus dėl teismo įsakymo išdavimo, kurie paduodami elektroninių ryšių priemonėmis, nagrinėja visi apylinkių teismai, išskyrus Vilniaus miesto apylinkės teismą. Taigi, elektronine forma pateikiamų pareiškimų dėl teismo įsakymų, anksčiau priskirtų Vilniaus miesto apylinkės teismo kompetencijai, nagrinėjimas perduotas kitų apylinkių teismų kompetencijai.

2024 m. liepos 1 d. įsigaliojus teisinio reguliavimo pakeitimams, pagal kuriuos bylos, kurios CPK nustatytais atvejais apylinkės teismuose gali būti nagrinėjamos rašytinio proceso tvarka ir kurioms netaikomos išimtinio teisingumo taisyklės, bus paskirstomos naudojantis kompiuterine programa apylinkių teismams arba jų rūmams, atsižvelgiant į jų darbo krūvį, numatoma, kad šiuo metu galiojanti teismo įsakymų skirstymo tvarka turėtų būti panaikinta, o pareiškimai dėl teismo įsakymų išdavimo skirstomi pagal naujojo CPK 62² straipsnio reguliavimą.

Darbo krūvio skirtumai apylinkių teismuose 2022-2023 m.

Darbo krūvio skirtumai apylinkių teismų rūmuose 2022-2023 m.

Apygardų teismai

2023 m. apygardų teismuose nagrinėjant bylas pirmąją ir apeliacinę instanciją vidutinis darbo krūvio rodiklis buvo 21,89, t. y. 9 % mažesnis nei šių teismų darbo krūvio rodiklis 2022 m. (24,04).

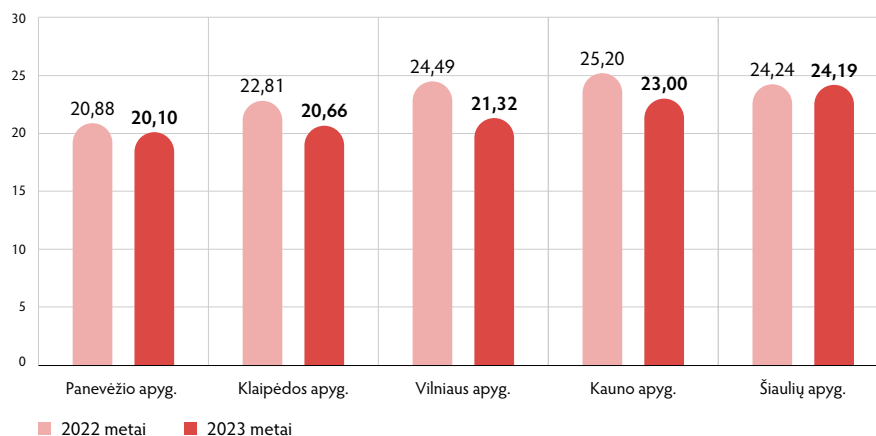
Pažymėtina, kad siekiant sukurti greitesnio sudėtingesnių bylų nagrinėjimo apygardų teismuose sąlygas, buvo priimti ir 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojo Civilinio proceso kodekso pakeitimai, kuriais dalis apygardų teismų I instancija nagrinėjamų civilinių bylų perduota nagrinėti apylinkių teismams. Pagal Civilinio proceso kodekso pakeitimus, nuo 2023 m. sausio 1 d. apylinkių teismai nagrinėja civilines bylas, kuriose ieškinio suma yra iki 100 tūkst. eurų. Priimtais teisinio reguliavimo pakeitimais padidinta ieškinio suma, nuo kurios civilines bylas kaip pirmosios instancijos teismai nagrinėja apygardų teismai, todėl šios aplinkybės ir galėjo nulemti sumažėjusį vidutinį darbo krūvio rodiklį apygardų teismuose.

Mažiausias darbo krūvis buvo Panevėžio apygardos teisme – 20,10. Šio teismo darbo krūvio rodiklis buvo 8 % mažesnis nei bendras apygardų teismų darbo krūvio vidurkis. Lyginant šio teismo 2023 m. darbo krūvį su to paties teismo darbo krūvio rodikliu 2022 m. (20,88), teismo krūvis sumažėjo 4 %.

Didžiausias darbo krūvis 2023 m. buvo užfiksuotas Šiaulių apygardos teisme – 24,19, t. y. 11 % didesnis nei bendras apygardų teismų darbo krūvio vidurkis. Lyginant šio teismo 2023 m. darbo krūvį su to paties teismo darbo krūvio rodikliu 2022 m. (24,24), teismo krūvis sumažėjo 0,2 %.

Visuose apygardų teismuose 2023 m., lyginant su 2022 m., matyti bendras darbo krūvio nagrinėjant bylas pirmąją ir apeliacinę instanciją mažėjimas. Šią tendenciją galėjo nulemti jau minėti nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigalioję Civilinio proceso kodekso pakeitimai, taip pat išorinio administratoriaus (Lietuvos apeliacinio teismo) sprendimai dėl bylų tarp apygardų teismų perdavimo, taip siekiant užtikrinti darbo krūvio apygardų teismuose tolygumą.

Darbo krūvis apygardų teismuose 2022-2023 m.

Apygardų administraciniai teismai

2023 m. apygardų administraciniuose teismuose vidutinis darbo krūvio rodiklis buvo **56,50**, t. y. **22 % mažesnis** nei 2022 m. (2022 m. šis rodiklis siekė **72,63**).

Pagrindinė priežastis, dėl kurios sumažėjo vidutinis darbo krūvio administraciniuose teismuose rodiklis, yra ta, kad dėl pasibaigusios neteisėtai sieną kertančių užsieniečių situacijos ženkliai, apie 45 %, sumažėjo išnagrinėtų prieglobsčio bylų. Tuo tarpu išnagrinėtų administracinių ginčo bylų skaičius, lyginant su 2022 m., išliko beveik nepakitęs, o išnagrinėtų bylų dėl teismo įsakymo išdavimo skaičius, lyginant su tuo pačiu laikotarpiu, sumažėjo 9 %.

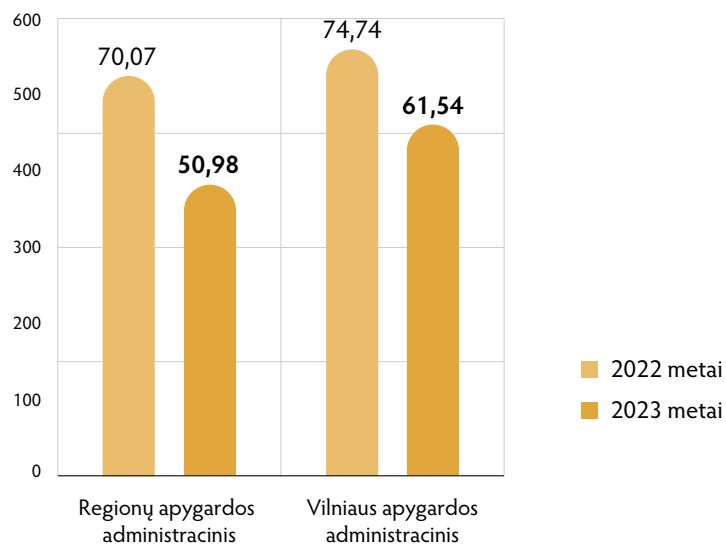
Mažiausias darbo krūvis 2023 m. buvo Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmuose – 44,01; šio teismo rūmų darbo krūvio rodiklis buvo 22 % mažesnis nei bendras apygardų administracinių teismų darbo krūvio vidurkis. Lyginant šių teismo rūmų 2023 m. darbo krūvio rodiklį su to paties teismo rūmų darbo krūvio rodikliu 2022 m. (61,01), krūvis sumažėjo 28 %.

Didžiausias darbo krūvio rodiklis 2023 m. buvo užfiksuotas Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmuose – 61,74, t. y. 9 % didesnis nei bendras apygardų administracinių teismų darbo krūvio vidurkis. Lyginant šių teismo rūmų 2023 m. darbo krūvį su to paties teismo darbo krūvio rodikliu 2022 m. (67,84), krūvis sumažėjo 9 %.

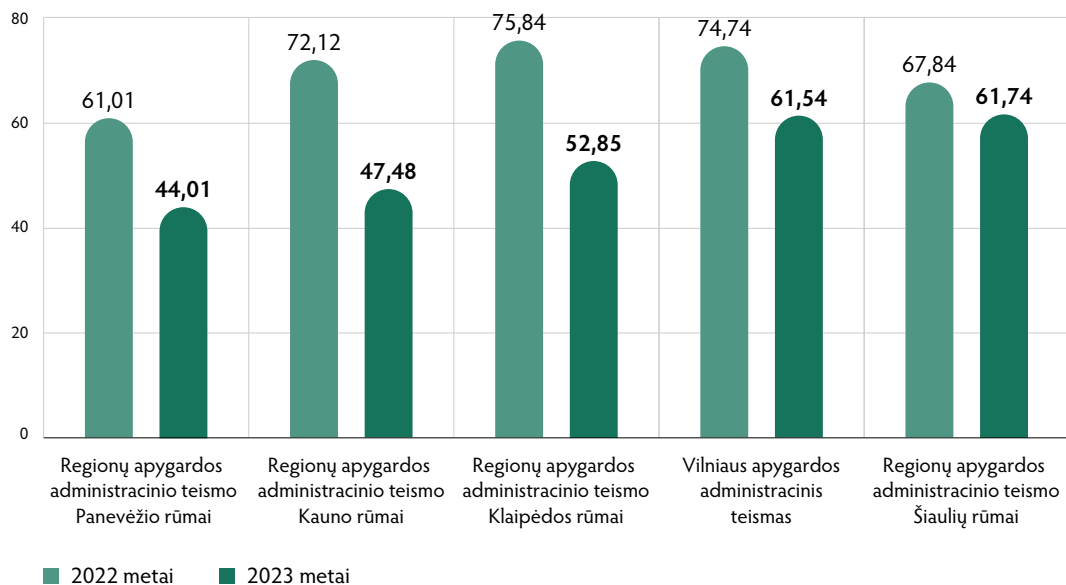
Apygardų administraciniuose teismuose matyti bendras darbo krūvio sumažėjimas. Nė viename iš apygardų administracinių teismų rūmų darbo krūvis 2023 m., lyginant su 2022 m., nepadidėjo.

Viena iš priežasčių, lėmusi sumažėjusį darbo krūvį apygardų administraciniuose teismuose, yra neteisėtai sieną kertančių užsieniečių skaičiaus augimo sumažėjimas, kuris turėjo įtakos ir bylų dėl užsieniečių teisinės padėties skaičiaus 2022 m. teismuose augimui.

Darbo krūvis apygardų administraciniuose teismuose 2022-2023 m.

Darbo krūvis apygardų administraciniuose teismuose 2022-2023 m.

2023 m. vidutiniškai per metus vienas teisėjas išnagrinėjo:

- » apylinkių teismuose – 394 bylas (2022 m. – 384, 2021 m. – 369, 2020 m. – 393);
- » apygardų teismuose (I instancija ir apeliacinė instancija) – 103 bylas (2022 m. – 110, 2021 m. – 114, 2020 m. – 125);
- » apygardų administraciniuose teismuose (rūmuose) – 510 bylų (2022 m. – 492, 2021 m. – 345, 2020 m. – 304).

2023 m. vidutiniškai per vieną darbo dieną vienas teisėjas išnagrinėjo*:

- » apylinkių teismuose – 1,57 bylos (2022 m. – 1,53, 2021 m. – 1,46, 2020 m. – 1,55);
- » apygardų teismuose (I instancija ir apeliacinė instancija) – 0,41 bylos (2022 m. – 0,44, 2021 m. – 0,45, 2020 m. – 0,49);
- » apygardų administraciniuose teismuose (rūmuose) – 2,03 bylos (2022 m. – 1,96, 2021 m. – 1,37, 2020 m. – 1,21).

* Apygardų (I instancija ir apeliacinė instancija) bei apygardų administraciniuose teismuose bylų, tenkančių vienam teisėjui, skaičius apskaičiuotas, neįskaitant teisėjų kolegijų nariams tenkančių bylų.

2.4. Bylos, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus

Dažniausios priežastys, turėjusios įtakos bylų apylinkių ir apygardų teismuose trukmei (dažniausių priežasčių ir užsitęsusių bylų santykis)*:

- » proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą – 51,10 % (2022 m. – 51,53 %, 2021 m. – 54,63 %);
- » papildomų įrodymų rinkimas – 40,01 % (2022 m. – 40,11 %, 2021 m. – 40,21 %);
- » proceso šalių ar jų atstovų (ieškovų, atsakovų, kaltinamųjų, gynėjų, administracinėn atsakomybėn traukiamų asmenų, advokatų) neatvykimas į teismo posėdį – 27,67 % (2022 m. – 30,24 %, 2021 m. – 31,08 %);
- » pateiktas patikslintas arba pakeistas ieškinys / baudžiamojoje byloje pateiktas, patikslintas arba pakeistas civilinis ieškinys, pakeistas kaltinime nurodytos veikos kvalifikavimas – 26,97 % (2022 m. – 24,03 %, 2021 m. – 26,43 %);
- » galimybių susitaikyti (sudaryti taikos sutartį) sudarymas / baudžiamojoje byloje galimybių nukentėjusiajam, kaltintojui ir (ar) jų atstovams bei kaltinamajam susitaikyti sudarymas – 21,13 % (2022 m. – 18,64 %, 2021 m. – 19,02 %);
- » kitų asmenų įtraukimas į bylos nagrinėjimą – 18,83 % (2022 m. – 18,55 %, 2021 m. – 19,26 %);
- » bylų nagrinėjančio teisėjo pasikeitimas (dėl teisėjo nušalinimo, perkėlimo į kitą teismą, atleidimo iš pareigų, mirties ar pan.) – 17,73 % (2022 m. – 21,06 %, 2021 m. – 18,18 %);
- » bylos sustabdymas, kol bus atlikta ekspertizė – 17,03 % (2022 m. – 16,45 %, 2021 m. – 15,26 %).

Dažniausios priežastys, dėl kurių užsitęsė administracinių bylų nagrinėjimas (dažniausių priežasčių ir užsitęsusių bylų santykis)*:

- » bylos sustabdymas, kol įsiteisės teismo nutarimas ar nutartis kitoje byloje, nagrinėjamoje administracine tvarka, – 50,44 % (2022 m. – 74,44 %, 2021 m. – 87,22 %);
- » bylų nagrinėjančio teisėjo pasikeitimas (dėl teisėjo nušalinimo, perkėlimo į kitą teismą, atleidimo iš pareigų, mirties ar pan.) – 21,01 % (2022 m. – 52,93 %, 2021 m. – 31,35 %);
- » proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą – 12,83 % (2022 m. – 13,08 %, 2021 m. – 13,13 %);
- » atidėtas teismo sprendimo priėmimas ir paskelbimas – 12,08 % (2022 m. – 17,89 %, 2021 m. – 21,89 %);
- » kitos priežastys – 29,56 % (2022 m. – 18,80 %, 2021 m. – 18,04 %).

Dažniausios priežastys, turėjusios įtakos bylų apylinkių ir apygardų teismuose trukmei, lyginant su praėjusiais metais, iš esmės beveik nepakito.

Administraciniuose teismuose pagrindinė priežastis, lėmusi užsitęsusių bylų nagrinėjimą, taip pat išliko ta pati (bylos sustabdymas, kol įsiteisės teismo nutarimas ar nutartis kitoje byloje, nagrinėjamoje administracine tvarka). Kaip matyti, sumažėjo atvejų, kai bylos užsitęsė

* Procentų suma yra didesnė nei 100, nes vienoje byloje gali būti daugiau nei viena užsitęsimą sąlygojusi priežastis.

atidėjus teismo sprendimo priėmimą ir paskelbimą, bei ženkliai sumažėjo bylų nagrinėjančio teisėjo pasikeitimo atvejų (dėl teisėjo nušalinimo, perkėlimo į kitą teismą, atleidimo iš pareigų, mirties ar pan.).

Pastebėtina, kad žymiai padaugėjo kitų priežasčių (bylos perdavimas spręsti teisminės mediacijos būdu, reikšmingai padidėjęs prioriteto tvarka nagrinėjamų bylų skaičius, pratęstas terminas atsiliepimui pateikti, kolegijos nušalinimas, perkeltas teismo posėdis dėl teisėjo atostogų ar pan.), dėl kurių bylos nagrinėjimas užsitęsė.

Svarbu įvertinti tai, kad kai kurios priežastys, turinčios įtakos bylų trukmei, konkrečiose bylose gali pasikartoti ne vieną kartą. Pasikartojančių priežasčių dažnumo įvertinimas leidžia stebėti dažniausių priežasčių, kurių pasikartojimas lemia bylos trukmę, lyginant su kitomis priežastimis, 2023 m. dinamiką.

Dažniausios pasikartojančios priežastys, turėjusios įtakos bylų apylinkių ir apygardų teismuose trukmei:

- » proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą – 107,74 % (2022 m. – 105,53 %, 2021 m. – 109,97 %);
- » papildomų įrodymų rinkimas – 72,03 % (2022 m. – 76,75 %, 2021 m. – 72,01 %);
- » proceso šalių ar jų atstovų (ieškovų, atsakovų, kaltinamųjų, gynėjų, administracinės atsakomybės traukiamų asmenų, advokatų) neatvykimas į teismo posėdį – 58,59 % (2022 m. – 63,32 %, 2021 m. – 57,35 %);
- » pateiktas patikslintas arba pakeistas ieškinys / baudžiamojoje byloje pateiktas, patikslintas arba pakeistas civilinis ieškinys, pakeistas kaltinime nurodytos veikos kvalifikavimas – 34,52 % (2022 m. – 30,65 %, 2021 m. – 33,28 %);
- » galimybių susitaikyti (sudaryti taikos sutartį) sudarymas baudžiamojoje byloje galimybių nukentėjusiajam, kaltintojui ir (ar) jų atstovams bei kaltinamajam susitaikyti sudarymas – 30,82 % (2022 m. – 26,13 %, 2021 m. – 26,55 %);
- » kitų asmenų įtraukimas į bylos nagrinėjimą – 27,62 % (2022 m. – 24,58 %, 2021 m. – 26,03 %).

Pastebėtina, kad pagrindinės bylose pasikartojančios priežastys yra iš esmės nuo teismo pastangų, siekiant, kad bylos būtų išnagrinėjamos operatyviai, nepriklausančios priežastys. Proceso šalių prašymai atidėti bylos nagrinėjimą, proceso šalių ar jų atstovų neatvykimas į teismo posėdį ar papildomų įrodymų rinkimas laikytini objektyviomis, nuo teismo proceso tinkamo organizavimo nepriklausančiomis priežastimis, kurios lemia ilgesnę bylų nagrinėjimo trukmę.

Dažniausiai pasikartojančios priežastys, dėl kurių užsitęsė administracinių bylų nagrinėjimas:

- » bylos sustabdymas, kol įsiteisės teismo nutarimas ar nutartis kitoje byloje, nagrinėjamoje administracine tvarka – 56,73 % (2022 m. – 81,50 %, 2021 m. – 91,24 %);
- » bylų nagrinėjančio teisėjo pasikeitimas (dėl teisėjo nušalinimo, perkėlimo į kitą teismą, atleidimo iš pareigų, mirties ar pan.) – 24,40 % (2022 m. – 65,26 %, 2021 m. – 41,33 %);

- » proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą – 18,74 % (2022 m. – 19,10 %, 2021 m. – 23,12 %);
- » atidėtas teismo sprendimo priėmimas ir paskelbimas – 12,58 % (2022 m. – 20,60 %, 2021 m. – 23,99 %);
- » kitos priežastys, nenumatytos dažniausiai pasitaikančių priežasčių sąraše, – 33,08 % (2022 m. – 24,21 %, 2021 m. – 23,47 %).

Dažniausiai administracinėse bylose pasikartojanti priežastis, lemianti bylų nagrinėjimo trukmę, yra bylos sustabdymas, kol įsiteisės teismo nutarimas ar nutartis kitoje byloje, nagrinėjamoje administracine tvarka. Pastebėtina, kad priežasties – atidėtas teismo sprendimo priėmimas ir paskelbimas – procentas sumažėjo nuo 20,60 % iki 12,58 %.

Lyginant su 2022 m., ženkliai sumažėjo bylų nagrinėjančio teisėjo pasikeitimo priežasties (dėl teisėjo nušalinimo, perkėlimo į kitą teismą, atleidimo iš pareigų, mirties ar pan.) procentas – nuo 65,26 % 2022 m. iki 24,40 % 2023 m. Darytina išvada, kad teismai, nagrinėdami administracines bylas, kurios užsitęsė, dalinai susiduria ir su nuo teismo ir teisėjo priklausančiomis aplinkybėmis, kurios yra svarbios vertinant spartesnę administracinių bylų nagrinėjimą.

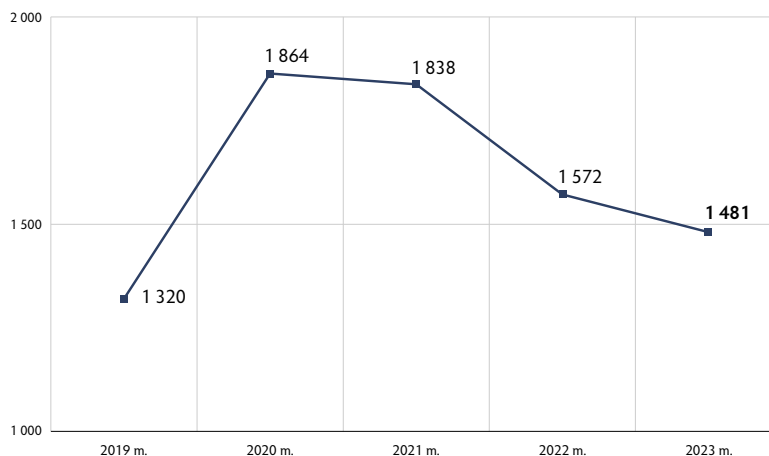
Siekiant spartinti bylų nagrinėjimą, teismuose buvo imamasi įvairių procesinių priemonių:

- » Dažniausiai **civilinėse ir administracinėse bylose** buvo siunčiami paklausimai kompetentingoms valstybės institucijoms (pvz., ikiteisminio tyrimo), ekspertizės įstaigoms dėl reikiamų veiksmų atlikimo eigos ir rezultatų, taip pat vykdomi periodiniai patikrinimai, ar sustabdytose bylose neišnyko jų sustabdymo pagrindai, siūloma galimybė šalims išspėsti ginčą taikiai bei bylą nagrinėti nuotoliniu būdu.
- » Dažniausiai **baudžiamosiose bylose** buvo skelbiama kaltinamojo paieška ir nuolatinis domėjimasis paieškos rezultatais, skiriamos baudos už neatvykimą į teismo posėdį be pateisinamos priežasties, paskiriamas atvesdinimas, siunčiami paklausimai kompetentingoms Lietuvos ir užsienio institucijoms, ekspertizės įstaigoms, būsimų teismo posėdžių datos nustatomos suderinus su proceso dalyviais, kreipiamasi dėl Europos arešto orderio išdavimo, bylos sujungiamos į vieną ar, atvirkščiai, išskiriamos į kelias ir kt.

Civilinės bylos apylinkių ir apygardų teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, – 1 481 (2022 m. – 1 572, 2021 m. – 1 838). 2023 m., palyginti su 2022 m., civilinių bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičius sumažėjo 6 %.

Analizuojant priežastis, kurios galėjo lemti užsitęsusį civilinių bylų nagrinėjimą, matyti, kad tai buvo proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą, papildomų įrodymų rinkimas, pateiktas patikslintas arba pakeistas ieškinys, galimybių susitaikyti (sudaryti taikos sutartį) sudarymas, kitų asmenų įtraukimas į bylos nagrinėjimą, procesinių dokumentų trūkumų šalinimas. Taigi, užsitęsusias civilines bylas dažniausiai lemia nuo proceso dalyvių veiksmų priklausančios aplinkybės.

Civilinės bylos apylinkių ir apygardų (I ir apeliacinė instancija) teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus

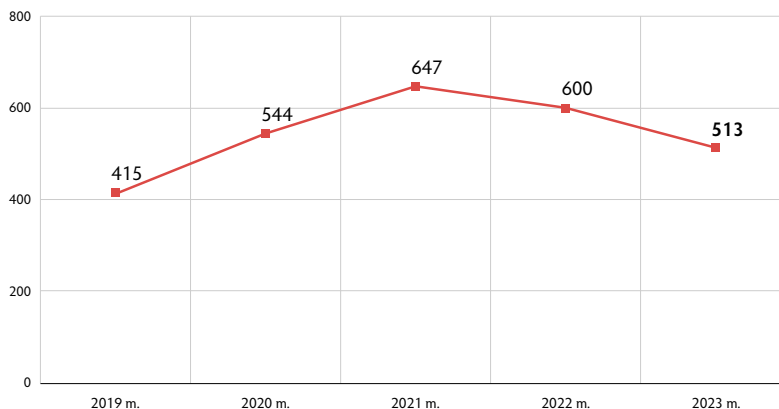

Baudžiamosios bylos apylinkių ir apygardų teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus – 513 (2022 m. – 600, 2021 m. – 647). 2023 m., palyginus su 2022 m., baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičius sumažėjo 14,5 %.

Analizuojant priežastis, kurios galėjo lemti užsitęsusių baudžiamųjų bylų nagrinėjimą, matyti, kad tai buvo proceso šalių ar jų atstovų neatvykimas į teismo posėdį, proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą bei papildomų įrodymų rinkimas. Dalies baudžiamųjų bylų užsitęsusiame nagrinėjime įtakos turėjo ir aplinkybės, kai žodiniai posėdžiai (kol dar nebuvo priimti nuo 2021 m. birželio mėn. įsigalioję Baudžiamojo proceso kodekso 8² str. 2 d. pakeitimai, leidžiantys baudžiamąsias bylas nagrinėti nuotoliniu būdu) negalėjo vykti dėl Lietuvos Respublikoje paskelbto karantino, o vėliau valstybės lygio ekstremalios situacijos dėl koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės. Įtakos užsitęsusiame bylų nagrinėjimui galėjo turėti ir baudžiamųjų bylų sustabdymas paskelbus kaltinamųjų paieškas ar iki kol bus atlikta byloje paskirta ekspertizė. Darytina išvada, kad užsitęsusias baudžiamąsias bylas dažniausiai lemia ne nuo teismo veiksmų priklausančios aplinkybės.

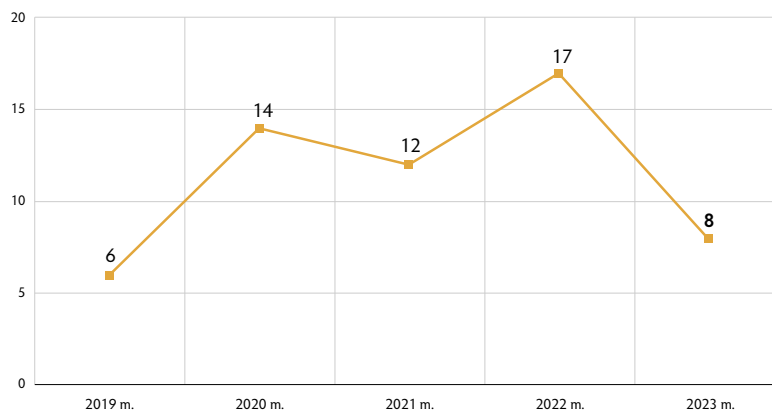
Viena iš priežasčių, galėjusi nulemti užsitęsusių bylų sumažėjimą, yra tai, kad, teismų bendruomenės organizaciniu sutarimu, prioritetą buvo skiriamas būtent užsitęsusių bylų nagrinėjimui, kas pagrindžia, jog teismai imasi aktyvių veiksmų / priemonių spartinti užsitęsusių bylų nagrinėjimą (periodiškai siunčiamos užklausos dėl kaltinamojo paieškos rezultatų, iš anksto derinamos kelios posėdžių datos, priimančios teismo nutartys dėl liudytojų atvesdinimo, kaltinamiesiems ir kitiems dalyviams už neatvykimą į teismą be svarbios priežasties skiriamos baudos, įsigaliojus teisės aktų pakeitimams posėdžiai organizuoti nuotoliniu būdu).

Baudžiamosios bylos apylinkių ir apygardų (I ir apeliacinė instancija) teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus

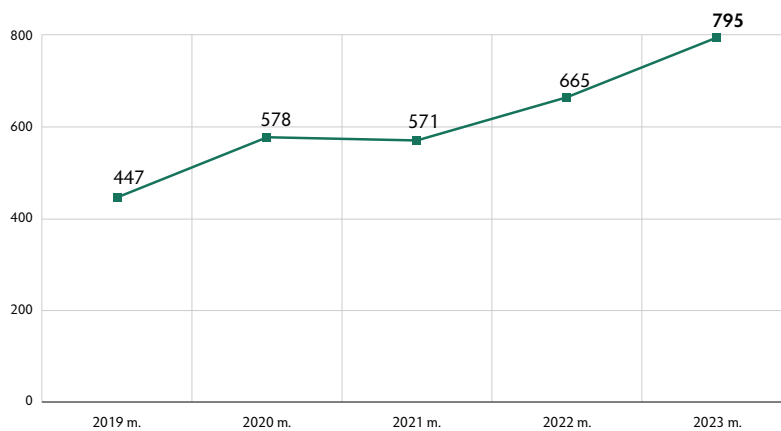
Administracinių nusižengimų bylos, kurių nagrinėjimas užtruko ilgiau nei 1 m. apylinkių teismuose – 8 (2022 m. – 17, 2021 m. – 12). 2023 m., palyginus su 2022 m., administracinių nusižengimų bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičius apylinkių teismuose sumažėjo. Įvertinus dažniausias priežastis, lėmusias užsitęsusias administracinių nusižengimų bylas (proceso šalių ar jų atstovų neatvykimas į teismo posėdį, proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą), darytina išvada, kad užsitęsusių administracinių nusižengimų bylų apylinkių teismuose skaičiaus sumažėjimas dažniausiai yra susijęs su išorinėmis, nuo teismo nepriklausančiomis, priežastimis ir aplinkybėmis, o teismai kasmet aktyviai imasi procesinių priemonių užsitęsusiam bylų nagrinėjimui šalinti ir šios priemonės yra efektyvios.

Administracinių nusižengimų bylos apylinkių teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus

Administracinės bylos, kurių nagrinėjimas užtruko ilgiau nei 1 metus apygardų administraciniuose teismuose, – 795 (2022 m. – 665, 2021 m. – 571). Lyginant su 2022 m., tokių bylų skaičius padidėjo apie 20 %. Analizuojant užsitęsusių administracinių bylų priežastis, matyti, kad daugiausia sustabdytų bylų yra iki kol įsiteisės teismo nutarimas ar nutartis kitoje byloje.

Administracinės bylos apygardų administraciniuose teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus

Bylos, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 metus

Apylinkių ir pirmosios instancijos apygardų teismuose buvo 191 civilinė byla (2022 m. – 175, 2021 m. – 192), kurios nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 metus. Apylinkių ir pirmosios instancijos apygardų teismuose buvo 51 baudžiamoji byla (2022 m. – 57, 2021 m. – 64), kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 metus. 2023 m. buvo 217 administracinių bylų (2022 m. – 17, 2021 m. – 20) apygardų administraciniuose teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 metus.

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, per pastaruosius metus pastebima apylinkių ir pirmosios instancijos apygardų civilinių bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 m., skaičiaus didėjimo tendencija. 2023 m. toliau mažėja apylinkių ir pirmosios instancijos apygardų baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 m., skaičius. Administracinių bylų apygardų administraciniuose teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 m., lyginant su 2022 m., skaičius žymiai padidėjo. 2023 m., lyginant su 2022 m., teismuose bendras bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 m., skaičius padidėjo 84 %. Darytina išvada, kad neigiamą dinamiką lėmė bylų sustabdymas, kol įsiteisės teismo nutarimai ar nutartys kitose bylose, nagrinėjamos administracine tvarka.

2.5. Baudžiamosios bylos, nutrauktos suėjus senaties terminui

2023 m. apylinkių teismuose nutrauktos 6 bylos suėjus senaties terminui (2022 m. – 4, 2021 m – 8 bylos), o apygardų teismuose nutrauktos 5 tokios bylos (2022 m. – 4, 2021 m. – nebuvo).

Iš viso 2023 m. nutraukta 11 baudžiamųjų bylų suėjus senaties terminui (2022 m. – 8 bylos, 2021 m. – 8 bylos). Taigi, pastaraisiais metais baudžiamųjų bylų, kurios nutrauktos suėjus senaties terminui, skaičius, lyginant su praėjusiais metais, padidėjo.

Bylos nutrauktos suėjus senaties terminui: Kauno apygardos teisme – 3, Kauno ir Šiaulių apylinkių teismuose – po 2, Marijampolės, Telšių apylinkių teismuose ir Panevėžio bei Vilniaus apygardų teismuose – po 1.

**2023 m. suėjus senaties terminui
nutrauktos bylos:**

4 – dėl sukčiavimo;

2 – dėl vagystės.

Taip pat, suėjus senaties terminui, nutraukta po vieną bylą dėl:

- » grąsinimo nužudyti ar sunkiai sutrikdyti žmogaus sveikatą arba žmogaus terorizavimo;
- » piktnaudžiavimo;
- » kontrabandos;
- » viešosios tvarkos pažeidimo;
- » turto iššvaistymo.

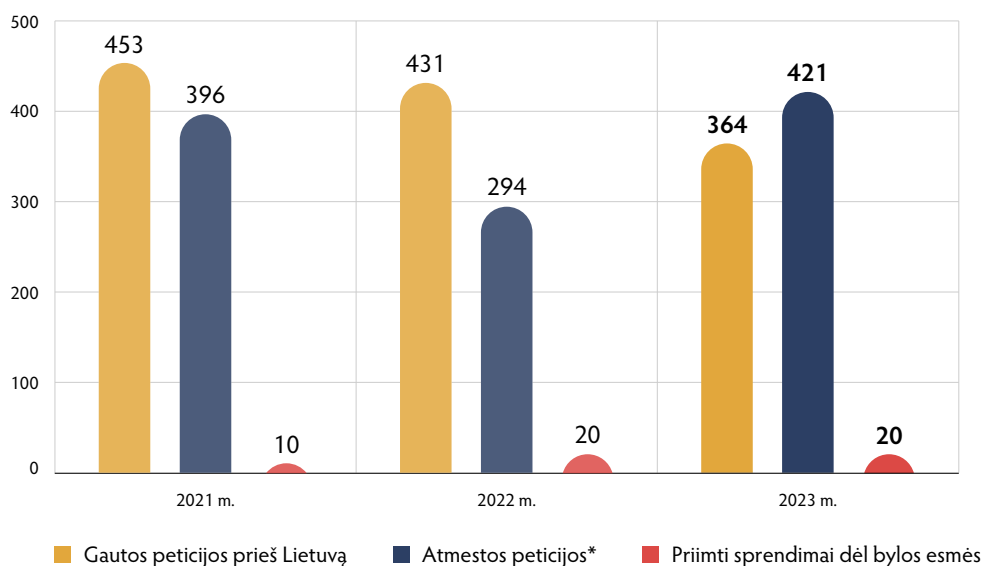
2.6. Europos Žmogaus Teisių Teismo priimti sprendimai bylose prieš Lietuvą

2023 m. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) gavo 364 naujas peticijas prieš Lietuvą, iš jų 19 atmestos administracine tvarka (dėl netinkamai užpildyto formuliario). Per 2023 m. 421 peticija be tolesnio nagrinėjimo buvo atmesta kaip nepriimtina arba išbraukta.

2023 m. EŽTT paskelbė 20 sprendimų / nutarimų bylose prieš Lietuvą (dėl 22 peticijų):

- » 5 sprendimai, kuriais pripažino, kad Lietuva pažeidė pareiškėjų teises ir laisves (dėl 6 peticijų);
- » 8 sprendimai, kuriais pripažino, kad Lietuva nepažeidė pareiškėjų teisių ir laisvių (dėl 9 peticijų);
- » 4 nutarimai, kuriais peticijos pripažintos nepriimtinomis;
- » 3 nutarimai, kuriais peticijos išbrauktos iš bylų sąrašo.

2023 m. EŽTT bylose prieš Lietuvą nebuvo konstatuotų Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) pažeidimų.

* Atmestų peticijų skaičius gali būti didesnis nei gautųjų, nes gali būti atmetamos ankstesniais metais gautos peticijos.

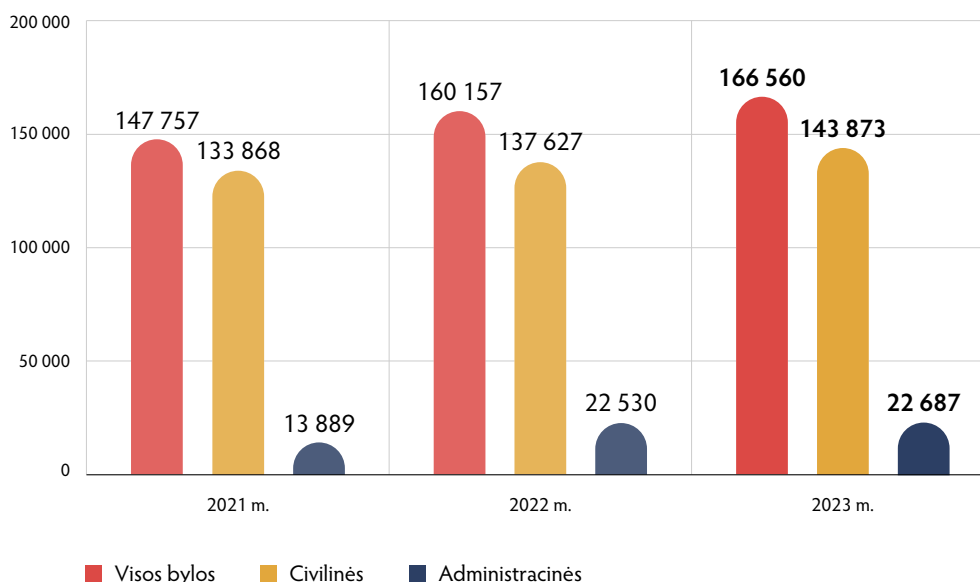
Parengta pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo EŽTT informaciją.

2.7. Elektroninės bylos

2013 m. liepos 1 d. pradėjusiam veikti teismų viešųjų elektroninių paslaugų portalui e.teismas.lt (EPP) 2023 m. suėjo dešimt gyvavimo metų. Praėjusiais metais ir toliau matyti tendencija, kad procesinių dokumentų civilinėse ir administracinėse bylose formavimo, teikimo teismui ir gavimo iš teismo paslaugomis, žyminio mokesčio informacijos valdymo paslaugomis, teismų paskirtų baudų ir priteistų bylinėjimosi išlaidų valstybei informacijos valdymo paslaugomis, susipažinimo su bylos medžiaga paslaugomis naudojasi vis daugiau asmenų.

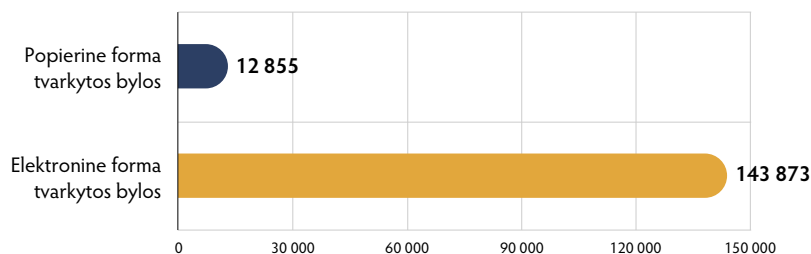
2023 m. vien elektronine forma tvarkytų **civilinių ir administracinių** bylų buvo 91 % (2022 m. – 86 %, 2021 m. – 83 %).

Lietuvos teismuose išnagrinėtos elektroninės administracinės ir civilinės bylos

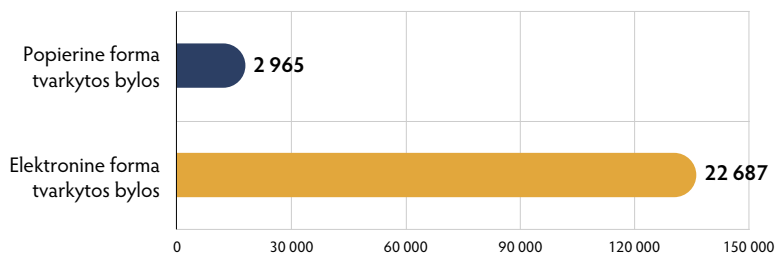
Pastebėtina, kad 2023 m., lyginant su 2022 m., išnagrinėtų **elektroninių civilinių bylų** padaugėjo, ir, vertinant elektroninių civilinių bylų dalies pokytį, matyti, kad, lyginant su ankstesniais metais, elektroninių civilinių bylų dalis 2023 m. siekė 91,80 % (2022 m. – 86,97 %, 2021 m. – 85,39 %). Išnagrinėtų elektroninių civilinių bylų skaičius 2023 m. – 143 873, o išnagrinėtų popierine forma tvarkytų civilinių bylų skaičius 2023 m. buvo 12 855 (2022 m. išnagrinėta elektroninių civilinių bylų – 137 627, išnagrinėtų popierine forma tvarkytų civilinių bylų – 20 619).

2023 m. išnagrinėtų civilinių bylų tvarkymo forma

2023 m. neženkliai išaugo **elektroninių administracinių bylų** (apygardų administraciniuose teismuose ir Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme) skaičius – 22 687 (2022 m. – 22 530, 2021 m. – 13 889). Kasmet didėja ir elektroninių administracinių bylų dalis: 2023 m. elektroninės administracinės bylos sudarė 88,44 % visų teismuose išnagrinėtų administracinių bylų (2022 m. – 79,93 %, 2021 m. – 68,46 %). Matyti elektroninių administracinių bylų pirmojoje instancijoje (apygardų administraciniuose teismuose) ženklus skaičiaus augimas: 2023 m. – 91,79 %, 2022 m. – 83,63 %, 2021 m. – 73,45 %).

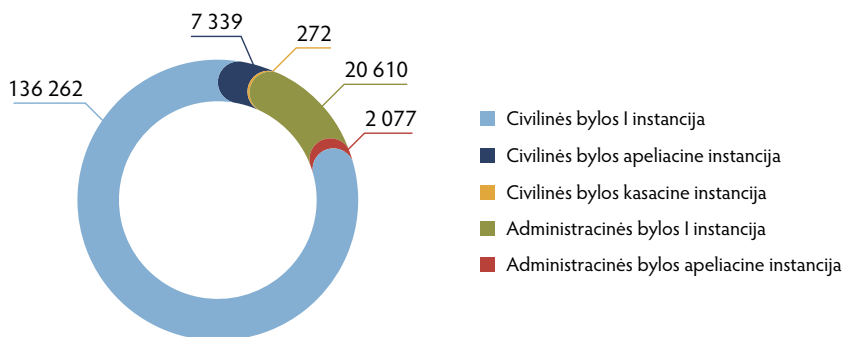
2023 m. išnagrinėtų administracinių bylų tvarkymo forma

2023 m. didžiausią visų pirmosios instancijos bendrosios kompetencijos teismuose (apylinkių ir apygardų teismuose) išnagrinėtų elektroninių civilinių bylų dalį (45,60 %) sudarė **bylos dėl teismo įsakymo išdavimo** (2022 m. – 42,58 %). Kitų kategorijų elektroninių bylų (ginčo teisenos, ypatingosios teisenos, vykdymo proceso ir kt.) pirmosios instancijos teismuose išnagrinėtų elektroninių bylų skaičiaus procentinė dalis 2023 m. kito nežymiai. Didžiausias pokytis, lyginant su 2022 m., fiksuotas supaprastinto proceso bylose – dėl notarams perduotų funkcijų šių bylų sumažėjo 60 %.

Padidėjo **elektroninių ginčo teisenos bylų** dalis: 2023 m. – 38,00 % (2022 m. – 33,66 %, 2021 m. – 34,62 %), tačiau fiksuojamas ypatingosios teisenos elektroninių civilinių bylų dalies sumažėjimas: 2023 m. – 8,77 % (2022 m. – 9,39 %, 2021 m. – 9,06 %). Pastaryjų bylų mažėjimą didžiaja dalimi lėmė 2023 m. sausio 1 d. įsigalioję teisinio reguliavimo pakeitimai, kuriais atsakyta teismams nebūdingų funkcijų, teisinių klausimų sprendimas perduotas notarams (dėl teismo leidimo išdavimo sudarant sandorius dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, taip pat sudarant sandorius, susijusius su nepilnamečio vaiko turtu, nutraukiant santuoką ir tvirtinant gyvenimą skyrium sutuoktinių bendru sutikimu, kai sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų, keičiant vedybų sutartį).

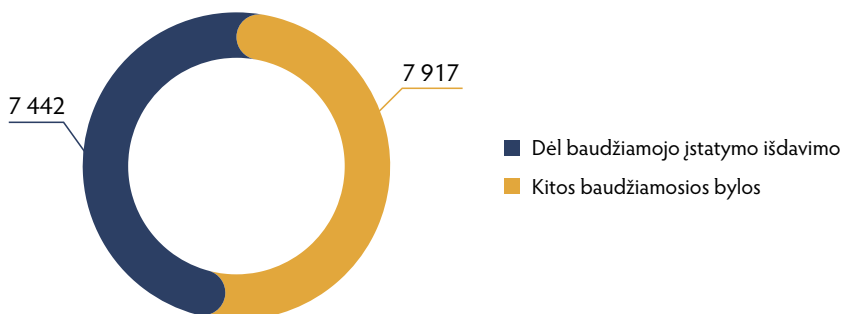
2023 m. elektronine forma tvarkytų bylų skaičius teismuose

Augančios elektroninių bylų santykinės dalies didėjimo tendencijos matyti ir **aukštesnės instancijos teismuose**. Apeliacine tvarka bendrosios kompetencijos teismuose išnagrinėtų elektroninių civilinių bylų dalis, lyginant su ankstesniais metais, 2023 m. išaugo iki 84,10 % (2022 m. – 83,84 %), o lyginant kartu su 2021 m. (81,49 %), didėjimas laikytinas nuosekliu. Atitinkamai ir Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme apeliacine tvarka išnagrinėtų elektroninių administracinių bylų dalis padidėjo ir 2023 m. išaugo iki 64,93 % (2022 m. – 63,51 %, 2021 m. – 50,51 %).

Išnagrinėtų elektroninių civilinių bylų skaičius **Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme** 2023 m., lyginant su 2022 m., šiek tiek padidėjo – buvo išnagrinėtos 272 elektroninės bylos (2022 m. – 245, 2021 m. – 273). 2023 m. išnagrinėtų popierine forma tvarkytų civilinių bylų skaičius Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme padidėjo iki 58 (2022 m. – 51). Išnagrinėtų elektroninių bylų skaičiaus padidėjimą lėmė tai, kad šiame teisme 2023 m. buvo išnagrinėta daugiau civilinių bylų. Tačiau pastebėtina, kad nors 2023 m. ir padidėjo šiame teisme išnagrinėtų elektroninių bylų skaičius, tačiau, skaičiuojant santykį tarp elektroninių ir popierine forma tvarkomų išnagrinėtų civilinių bylų, kasacinė tvarka elektroninių civilinių bylų dalis 2023 m. išliko beveik tokia pati ir siekė 82,42 % (2022 m. – 82,77 %, 2021 m. – 80,06 %).

2023 m. I instancija išnagrinėtos baudžiamosios bylos

Bylos dėl baudžiamojo įsakymo išdavimo 2023 m. sudarė apie 48 % visų I instancija apylinkių ir apygardų teismuose išnagrinėtų baudžiamųjų bylų (2022 m. – 49 %). Šių elektroninių bylų I instancija 2023 m. buvo išnagrinėta – 7 442 ir tai, kaip ir 2022 m. (7 548), sudarė 100 % visų išnagrinėtų elektroninių baudžiamųjų bylų.

2023 m. Lietuvos Respublikos teismuose buvo išnagrinėta 215 **administracinių nusižengimų bylų, kurių pagrindas buvo elektroninis dokumentas** (2022 m. – 48, 2021 m. – 28), ir 55 elektroniniu būdu pateikti prašymai administracinių nusižengimų bylų vykdymo procese (2022 m. – 143, 2021 m. – 7). Administracinių nusižengimų bylų, kurių pagrindas buvo elektroninis dokumentas, skaičiaus augimui įtakos galėjo turėti padidėjęs skundų dėl ne teismo tvarka priimtų nutarimų administracinio nusižengimo bylose teikimas elektroninių ryšių priemonėmis – pastebėtina, kad nors ši galimybė teisiniu reguliavimu buvo įtvirtinta jau anksčiau, teikimai elektroniniu būdu šios kategorijos bylose suintensyvėjo tik 2023 m. Vis dėlto, lyginant visų išnagrinėtų administracinių nusižengimų bylų kontekste (iš viso 2023 m. išnagrinėtos 5 305 bylos), elektroninės formos administracinių nusižengimų bylų skaičius išlieka mažas.

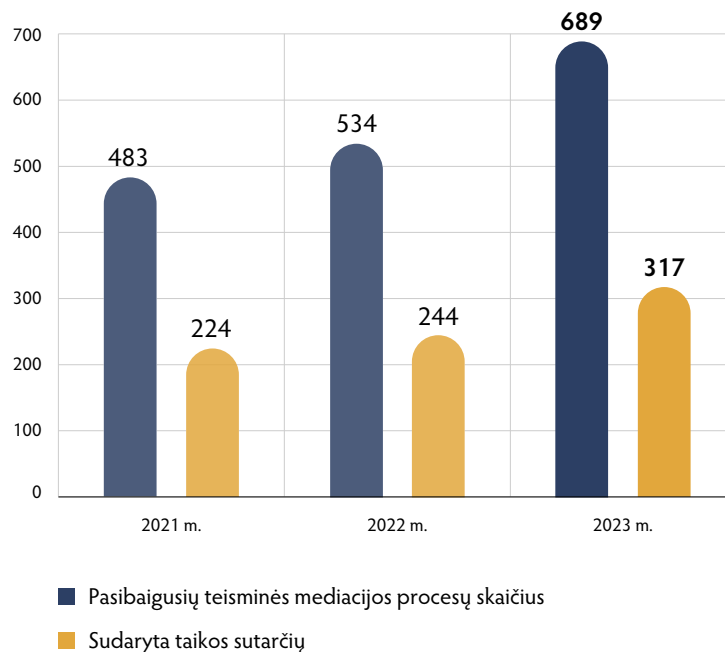
Teisminė mediacija

» 03

Teisminės mediacijos paskirtis – padėti šalims civilinėse ir administracinėse bylose išspręsti ginčą taikiai, tarpininkaujant vienam ar keliems mediatoriams (tarpininkams).

Teisminės mediacijos procesai 2021–2023 m.:

2023 m. buvo baigti 689 teisminės mediacijos procesas, iš jų 46 % pasibaigė pasirašytais taikos sutartimis.

Pabaigti mediacijos procesai
civilinėse bylose – 689
administracinėse bylose – 10

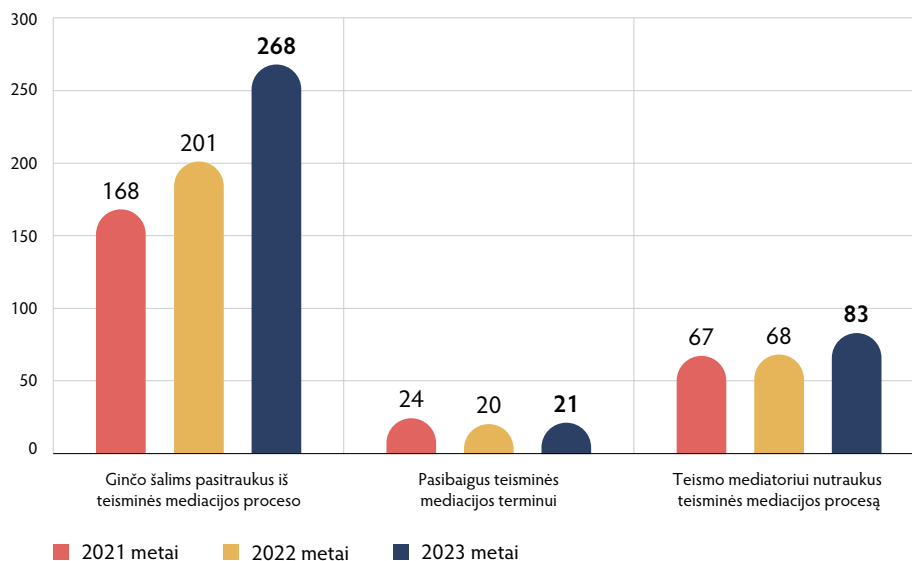

sudaryta taikos sutarčių
civilinėse bylose – 309
administracinėse bylose – 8

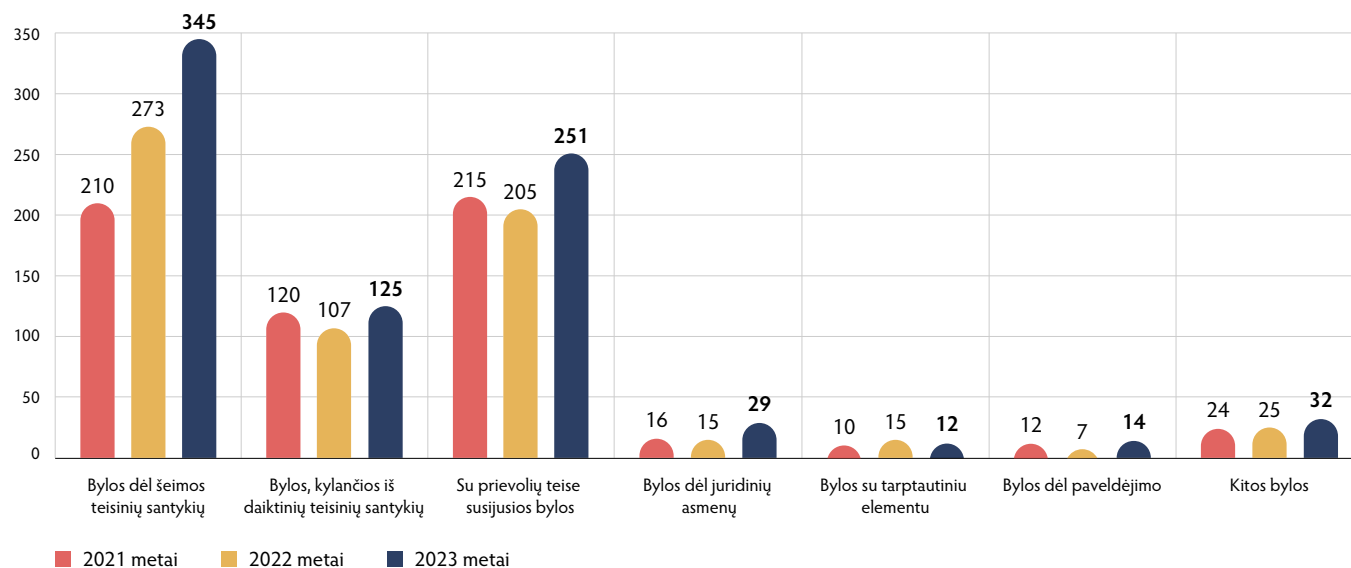

inicijuota mediacijos procesų
civilinėse bylose – 740
administracinėse bylose – 7

Teisminės mediacijos nutraukimo priežastys (bylų skaičius)

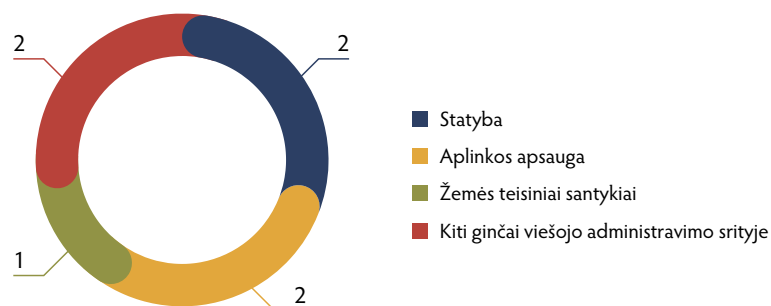

Teisminei mediacijai perduotų civilinių bylų kategorijos*

* Vienai teisminei mediacijai perduota civilinė byla gali patekti į kelias kategorijas.

Teisminei mediacijai perduotų administracinių bylų kategorijos

Kaip ir ankstesniais metais, didžiausią civilinių bylų, perduotų teisminei mediacijai, skaičių sudaro bylos, kylančios iš šeimos teisinių santykių, su prievolių teise susijusios bylos ir bylos, kylančios iš daiktinių teisinių santykių.

Administraciniame procese mediacija kol kas nėra dažnai taikoma, taigi įžvelgti ryškesnes tendencijas kol kas sunku. Siekis populiarinti mediaciją administraciniame procese neabejotinai laikytinas vienu pagrindinių teismų sistemos tikslų.

Teisminės mediacijos komisija

Teisėjų tarybos Teisminės mediacijos komisija mediatoriaus statusą suteikia teisėjams, atitinkantiems mediatoriams taikomus reikalavimus ir pageidaujantiems vykdyti mediatorių veiklą.

2023 m. Teisminės mediacijos komisija surengė 2 posėdžius (2022 m. – 4 posėdžius), kurių metu priėmė sprendimus:

- » dėl teismo mediatoriaus statuso suteikimo teisėjams – 8 teisėjams suteiktas mediatoriaus statusas (2022 m. – 18 teisėjų);
- » dėl teismo mediatoriaus statuso panaikinimo – niekam nepanaikintas mediatoriaus statusas;
- » 3 teisėjai, turintys mediatoriaus statusą, atleisti iš teisėjo pareigų sulaukę įstatyme numatyto pensinio amžiaus arba atleisti iš pareigų savo noru. Šie teisėjai išbraukiami iš teisėjų, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, sąrašo, tačiau mediatoriaus statusą teisės aktų numatyta tvarka jie išsaugo ir mediatoriaus veiklą gali tęsti bendradarbiaudami su Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba.

Teisėjai, kuriems 2023 m. suteiktas mediatoriaus statusas, yra iš:

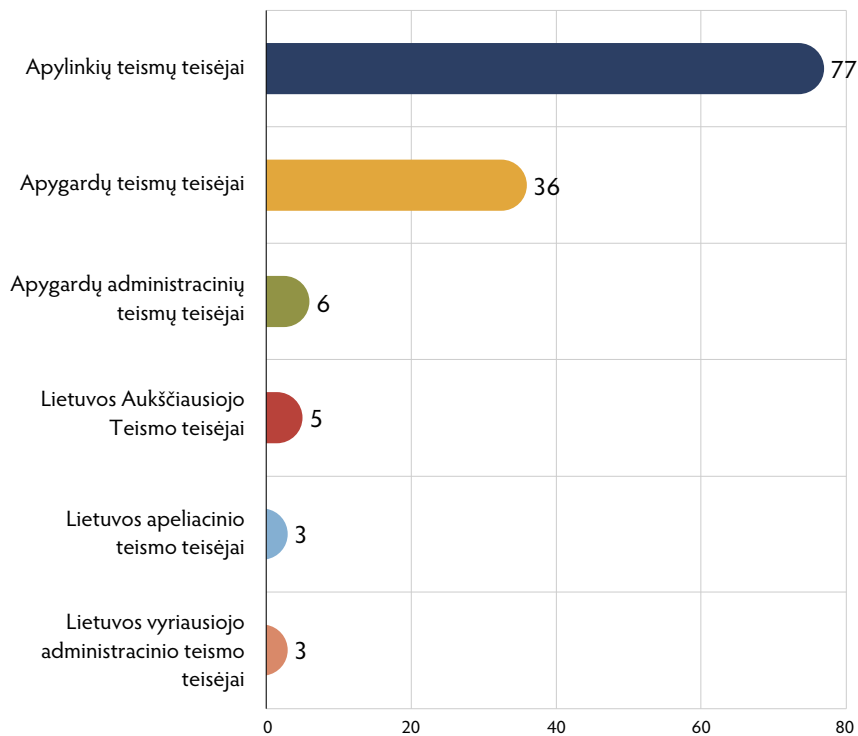
- » 3 teisėjai – Vilniaus apygardos teismo;
- » 2 teisėjai – Panevėžio apylinkės teismo;
- » 2 teisėjai – Šiaulių apylinkės teismo;
- » 1 teisėjas – Vilniaus miesto apylinkės teismo.

2023 m. pabaigoje teismo mediatoriaus statusą turėjo 130 teisėjų.

Daugiausia teisėjų mediatorių dirba apylinkių teismuose (59 %), apygardų teismuose (28 %).

Teismo mediatorių teisėjų skaičius 2023 m.

Teismų savivalda ir jos komisijos

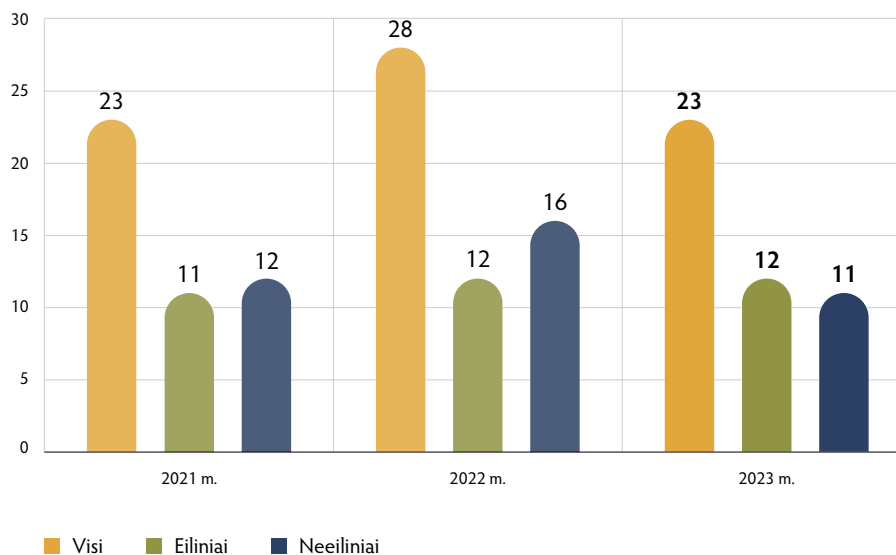
» 04

-
- 4.1. Teisėjų taryba
 - 4.2. Teisėjų garbės teismas
 - 4.3. Teisėjų etikos ir drausmės komisija
 - 4.4. Pretendentų į teisėjus egzamino komisija
 - 4.5. Pretendentų į teisėjus atrankos komisija
 - 4.6. Nuolatinė teisėjų veiklos vertinimo komisija
 - 4.7. Teismų sistemos apdovanojimų komisija
-

4.1. Teisėjų taryba

2023 m. keitėsi Teisėjų tarybos sudėtis: nuo kovo 27 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininke paskirta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja Danguolė Bublienė, kuri pagal pareigas (ex officio) eina Teisėjų tarybos nario pareigas.

Teisėjų tarybos posėdžiai:

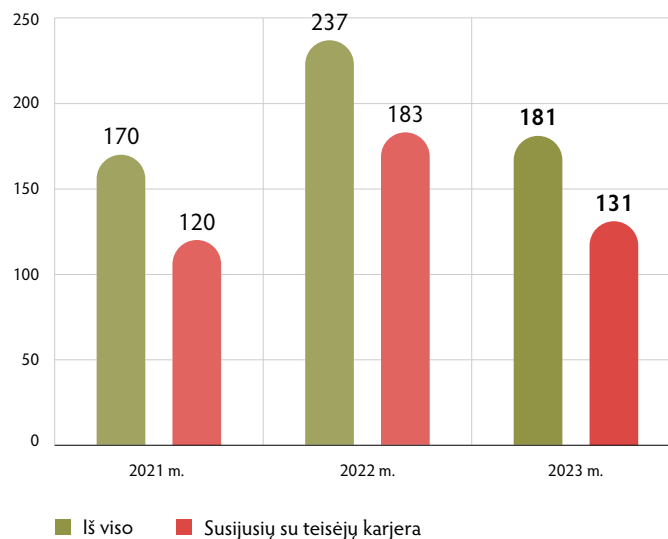

Balandžio 28 dieną vyko išvažiuojamasis Teisėjų tarybos posėdis Panevėžio apygardos teisme, rugsėjo 29 d. – Kauno apygardos teisme.

Lapkričio 24 d. Teisėjų taryba dalyvavo darbiname pasitarime, kurio metu kartu su Nacionalinės teismų administracijos atstovais, apylinkių teismų pirmininkais bei teismo kancleriais aptarė apylinkių teismų veikloje kylančius aktualius klausimus, susijusius su teismų reforma, valstybės tarnybos bei darbo apmokėjimo pertvarka.

2023 m. Teisėjų taryboje svarstyti klausimai apėmė visas Teismų įstatymo jos kompetencijai priskirtas sritis: teisėjų korpuso formavimo, teismų ir teismų savivaldos administracinės veiklos, teismų investicijų ir biudžeto, informacinių technologijų, darbo grupių, komisijų sudarymo ir jų narių keitimo, tarptautinių santykių plėtros, ryšių su visuomene ir žiniasklaida ir kt.

Teisėjų tarybos nutarimai:

2023 m. priimtas 181 nutarimas, iš jų 131 nutarimas dėl patarimo Lietuvos Respublikos Prezidentui dėl teisėjų skyrimo, paaukštinimo, perkėlimo ar atleidimo iš pareigų; iš jų 2 – dėl atleidimo savo poelgiu pažėmus teisėjo vardą (2022 m. – 2); 4 – dėl atleidimo savo noru (2022 m. – 8); 3 – dėl sveikatos būklės (2022 m. – 1).

Siekiant dar didesnio teismų veiklos atvirumo visuomenei, parengti ir Teisėjų tarybos darbo reglamento pakeitimai. Nuo 2023 m. balandžio 4 d. visuomenei sudaryta galimybė susipažinti su viešų Teisėjų tarybos posėdžių tiesioginių transliacijų vaizdo įrašais. Vaizdo įrašai, jie skelbiami vienerius metus po įvykusio posėdžio interneto svetainėje teismai.lt.

Svarbiausios Teisėjų tarybos veiklos:

- » 2023 m. sausio 27 dieną Teisėjų taryba patvirtino **Lietuvos teismų skaidrumo politiką**, kuria deklaruojama nulinė tolerancija galimoms korupcijos apraiškom. Plačiau – skyriuje Antikorupcinės kultūros stiprinimas.
- » 2023 m. vasario 24 d. pristatyta mokslininkų atlikta **teisinio reguliavimo smurto artimoje aplinkoje studija**, kurioje pateikiama aktualių ir probleminių teisinio reguliavimo smurto artimoje aplinkoje aiškinimo ir taikymo klausimų analizė, analizuojama užsienio šalių geroji praktika ir pateikiami siūlymai bei rekomendacijos dėl teisinio reguliavimo, reglamentuojančio apsaugą nuo smurto artimoje aplinkoje, ir praktikos tobulinimo.

» Balandžio 28 dieną Teisėjų tarybos nariai susitiko su Panevėžio apygardos ir apylinkės teismų teisėjais. Susitikimo metu buvo aptarta jau ketvirtoji teisėkūros iniciatyva pertvarkant Lietuvos apylinkių teismų veiklą. Posėdžio metu **priimtas nutarimas** „Dėl Teisėjų tarybos 2018 m. rugsėjo 28 d. nutarimo Nr. 13P-101-(7.1.2) „Dėl pavyzdinių apylinkių teismų, apygardų teismų ir apygardų administracinių teismų struktūrų aprašymų ir pareigybių sąrašų patvirtinimo“ pakeitimo“, **leisiantis įgyvendinti apylinkių ir apygardos administracinių teismų struktūrinius pakeitimus**.

» 2023 m. birželio 30 d. priimtas **sprendimas dėl teisiųjų asmenų duomenų viešinimo žiniasklaidai**, kai bylos nagrinėjamos neviešuose posėdžiuose. Pritarta poreikiui pakeisti uždaruose teismo posėdžiuose nagrinėjamos bylos proceso dalyvių – fizinių asmenų – vardų ir pavardžių (ne)viešinimo teismo posėdžių tvarkaraščiuose koncepciją. Teisėjų taryba nustatė, kad teismas, sprenddamas klausimą dėl proceso dalyvio, bylos medžiagos ar dalies jos pripažinimo nevieša, turi įvertinti, kiek ir kokios konkrečiai informacijos turi būti pripažįstama nevieša, ir tai aiškiai nurodyti savo sprendime. Teismo procesiniame sprendime dėl uždaro teismo posėdžio skyrimo turi būti aiškiai pasisakyta dėl uždaramo posėdyje dalyvaujančių proceso dalyvių vardų ir pavardžių (ne)viešinimo.

» 2023 m. rugpjūčio 29 d. Teisėjų taryba kreipėsi į Lietuvos Respublikos Prezidentą, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkę ir Lietuvos Respublikos ministrę pirmininkę, prašydama įvertinti naujausią informaciją, susijusią su Rusijos vykdomu Lietuvos teisėjų persekiojimu, imtis visų reikiamų ir įmanomų priemonių, kad būtų užtikrintas **Sausio 13-osios bylą nagrinėjusių teismų ir teisėjų visokeriopas saugumas**. Be to, Teisėjų taryba kreipėsi į už vertybes ir skaidrumą atsakingą Europos Komisijos pirmininko pavaduotoją Vėrą Jourovą. Teisėjų taryba atkreipė dėmesį į žiniasklaidoje pasirodžiusią informaciją ir prašė įvertinti, ar nereikėtų imtis papildomų priemonių dėl Lietuvos teisėjų saugumo.

» Kad būtų optimaliai sutrumpinta visuomenei svarbiausių ir sudėtingiausių baudžiamųjų bylų nagrinėjimo proceso trukmė, Teisėjų taryba 2023 m. rugsėjo 29 dieną vykusiame posėdyje patvirtino **Bylų pripažinimo greičiau nagrinėtinomis ir teismo posėdžių koordinavimo jose tvarkos aprašo pakeitimus**. Patvirtinta tvarka sudarys galimybes teismams paspartinti didžiausią rezonansą visuomenėje sukėlusių bylų nagrinėjimą. Visuomenė ir byloje dalyvaujantys asmenys (advokatai, gynėjai) apie pirmo ir antro lygio greičiau nagrinėtinomis pripažintas bylas bus informuojami interneto svetainėje **www.teismai.lt**.

» 2023 m. gruodžio 29 d. posėdyje nutarta kreiptis į Lietuvos Respublikos Prezidentą su siūlymu Teismų įstatymo nustatyta tvarka **operatyviai spręsti** Panevėžio apylinkės teismo Pasvalio rūmų teisėjų Ivetos Bartkevičienės ir Editos Masiukienės, Šiaulių apylinkės teismo Pakruojo rūmų teisėjų Kristinos Jurevičienės ir Dianos Jakubėnės bei Telšių apylinkės teismo Akmenės rūmų teisėjos Gintarės Buničienės **perkėlimo į jų pageidaujamus apylinkių teismų rūmus klausimą**. Teisėjų tarybos nutarimas priimtas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo nuostatomis ir atsižvelgiant į konstitucinį atsakingo valdymo (gero administravimo) principą.

Pokyčiai teismų veikloje

2024 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos apylinkių teismų veiklos teritorijų įstatymo pakeitimams, uždaromi Skuodo, Akmenės, Lazdijų, Pakruojo, Pasvalio rūmai. Šių rūmų veikla perkeliama atitinkamai į Plungės, Mažeikių, Alytaus, Joniškio, Biržų rūmus.

Ruošiantis apylinkių teismų veiklos pokyčiams, buvo atlikti šių teismų struktūros pakeitimai, darbuotojų ir valstybės tarnautojų perkėlimas, atnaujintos informacinės sistemos, taip pat pradėtos uždaromų teismo rūmų pastatų perdavimo VĮ Turto bankui procedūros. Atsisakant minėtų teismo rūmų infrastruktūros, siekiama, kad kasmet būtų sutaupomos neefektyviai eksploatuojamų teismo pastatų išlaikymo išlaidos.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. Regionų apygardos administracinis teismas prijungiamas prie Vilniaus apygardos administracinio teismo. Vilniaus apygardos administracinio teismo pavadinimas pakeičiamas į pavadinimą – Regionų administracinis teismas. Centralizavus teismų valdymą, administravimo funkcijos sutelktos vienuose centriniuose teismo rūmuose. Sumažinus administravimui skirtas išlaidas, atsiranda galimybių jas skirti tiesiogiai su teisingumo vykdymu susijusiai veiklai.

4.2. Teisėjų garbės teismas

2023 m. Teisėjų garbės teismas (toliau – TGT) išnagrinėjo 4 Teisėjų etikos ir drausmės komisijos (toliau – TEDK) iškeltas drausmės bylas (2022 m. – 4 drausmės bylas ir 1 prašymą dėl teisėjo garbės gynimo, 2021 m. – 2 drausmės bylas). Du 2023 m. TGT išnagrinėtų drausmės bylų sprendimai buvo priimti apylinkių teismų teisėjų drausmės bylose, du – apygardos administracinio teismo teisėjų bylose (2022 m. trys sprendimai buvo priimti apylinkės teismų teisėjų drausmės bylose, vienas – apygardos administracinio teismo teisėjų byloje, 2021 m. du TGT sprendimai buvo priimti apylinkės teismų teisėjų drausmės bylose). 2023 m. liko neišnagrinėta 1 drausmės byla, kurią TEDK perdavė TGT metų pabaigoje, ji bus nagrinėjama 2024 m.

Teisėjų garbės teismas 2023 m. drausmės bylose priėmė tokius sprendimus:

- » 2 drausmės bylos buvo nutrauktos.
- » 1 drausmės byloje teisėjui pareikštas papeikimas.
- » 1 drausmės byloje teisėjui pareikštas griežtas papeikimas.

Nė vienas iš 2023 m. priimtų Teisėjų garbės teismo sprendimų nebuvo apskūstas Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.

4.3. Teisėjų etikos ir drausmės komisija

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – TEDK), įgyvendindama teismų savireguliacijos ir savivaldos principą – užtikrinti teisėjų drausminės atsakomybės realizavimą, 2023 m. gavo 209 teikimus, kurių turinį reikėjo įvertinti įvairiais Teisėjų etikos kodekso nuostatų aspektais ir priimti sprendimus. TEDK posėdžiuose buvo išnagrinėti 6 teikimai ir 3 prašymai suteikti konsultacijas.

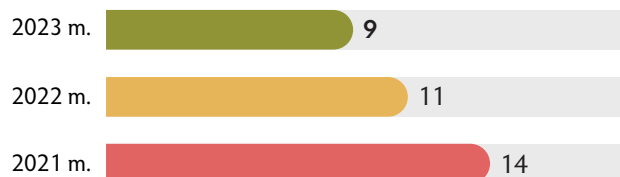
TEDK priėmė 6 sprendimus, iš kurių 4 atvejais buvo iškelta drausmės byla, o 2 – apsiribota apsvaistymu TEDK. Taip pat teisėjams buvo suteiktos 3 konsultacijos.

132 teikimus buvo atsisakyta nagrinėti pareiškėjams pateikus atsisakymo motyvus. Didžiosios dalies gaunamų teikimų turinį sudaro pareiškėjų prašymai revizuoti priimtus teismų sprendimus jų teisėtumo ir pagrįstumo atžvilgiu. Taip pat dalis pateiktų teikimų yra deklaratyvus pobūdžio bei turintys kitų trūkumų.

Gauti skundai dėl galimų teisėjų etikos pažeidimų:

TEDK posėdžiuose nagrinėti teikimai, prašymai dėl konsultacijų:

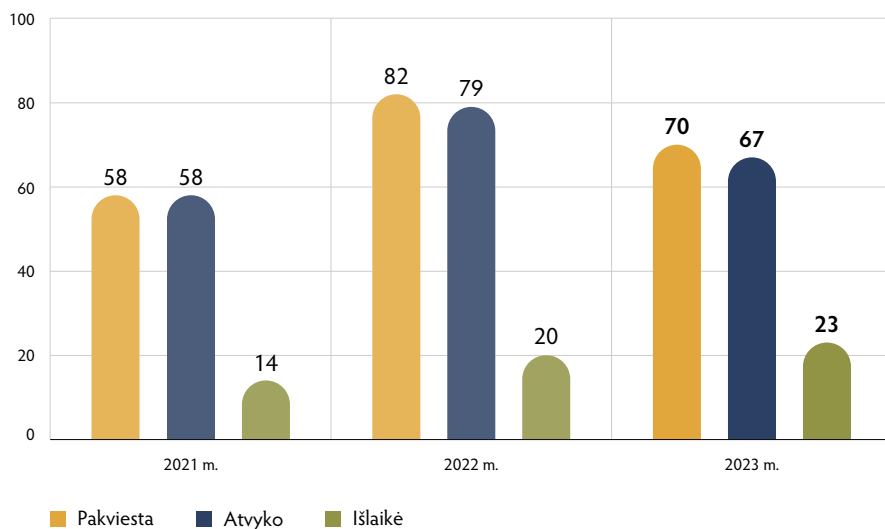

4.4. Pretendentų į teisėjus egzamino komisija

2023 m. įvyko 13 Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos posėdžių, surašyti 67 nutarimų projektai (2022 m. – 15 posėdžių, 79 nutarimų projektai, 2021 m. – 16 posėdžių, 58 nutarimų projektai).

2023 m. įvyko 5 (2022 ir 2021 m. – tiek pat) pretendentų į teisėjus egzaminai.

Į egzaminą kviešti, atvykę ir jį išlaikę asmenys

2023 m. egzaminą išlaikė
34 % egzaminą laikiusių
asmenų.

Įvertinimo balai:

- » 2023 m. nė vieno egzaminą laikiusio asmens žinios nebuvo įvertintos puikiai (10 balų) (2022 m. – 0, 2021 m. – 0);
- » 2 asmenų žinios įvertintos labai gerai (9 balais) (2022 m. – 0, 2021 m. – 2);
- » 13 asmenų žinios įvertintos gerai (8 balais) (2022 m. – 12, 2021 m. – 11);
- » 8 asmenys įvertinti patenkinamai (7 balais) (2022 m. – 8, 2021 m. – 1).

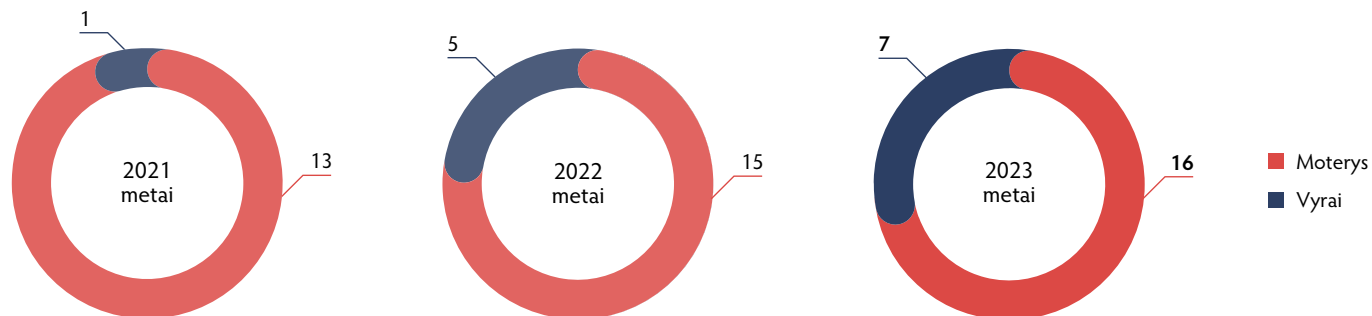
Pagal lytį egzaminų įvertinimai yra šie: 9 balų įvertinimą gavo 2 moterys (2021 m. – 1 vyras ir 1 moteris), 8 balų įvertinimą gavo 9 moterys ir 4 vyrai (2022 m. – 11 moterų ir 1 vyras, 2021 m. – 11 moterų), 7 balų – 5 moterys ir 3 vyrai (2022 m. – 4 moterys ir 4 vyrai, 2021 m. – 1 moteris).

10 asmenų (iš 23 išlaikiusiųjų) egzaminą išlaikė iš pirmo karto (2022 m. – 15 asmenų iš 20 išlaikiusiųjų, 2021 m. – 13 asmenų iš 14 išlaikiusiųjų).

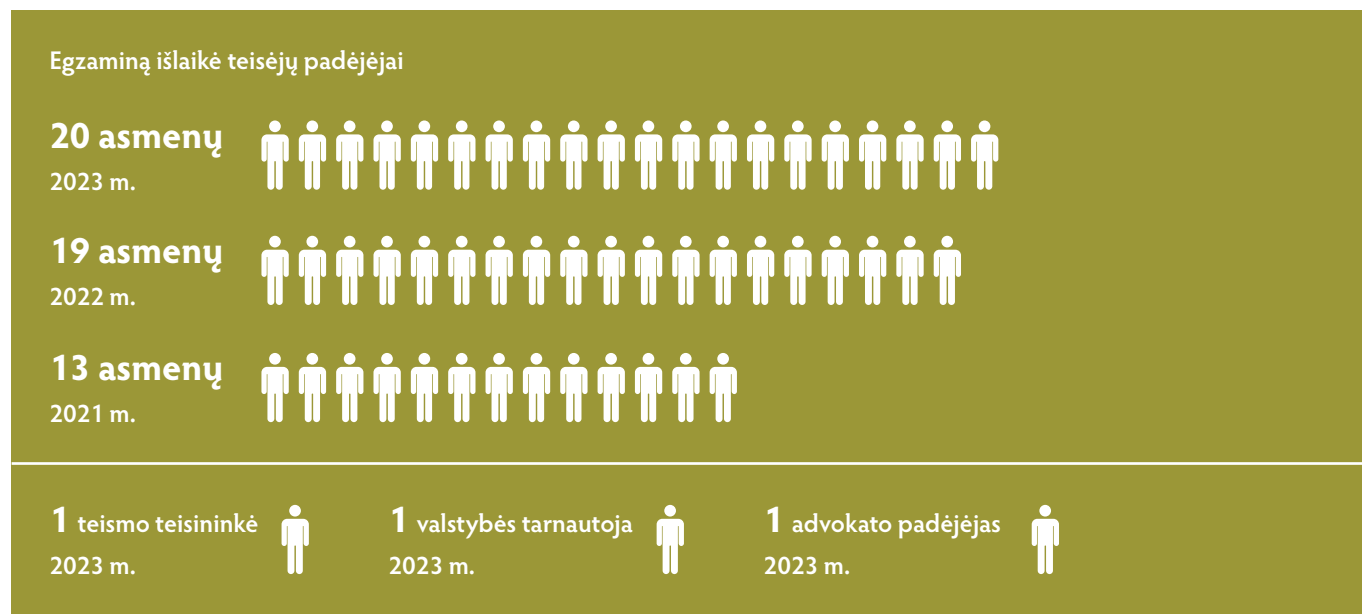
Kaip ir kasmet, dauguma egzaminą laikančiųjų ir išlaikiusiųjų sudaro moterys: 2023 m. į egzaminą atvyko 52 moterys ir 15 vyrų (2022 m. – 55 moterys ir 24 vyrai, 2021 m. – 44 moterys ir 14 vyrų), egzaminą išlaikė 16 moterų ir 7 vyrai.

Egzaminą išlaikė:

Pažymėtina, kad teisėjo profesijos siekia ir sėkmingai egzaminą iš pirmo karto išlaiko teisėjų padėjėjai (2023 m. 10 asmenų egzaminą išlaikė iš pirmo karto, 2022 m. – 15 asmenų, 2021 m. – 13 asmenų).

Egzaminą išlaikiusieji pagal einamas pareigas:

4.5. Pretendentų į teisėjus atrankos komisija

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 55² straipsnio nuostatomis pretendencijas į teisėjus, laisvas arba atsilaisvinusias teisėjų vietas ir teismų pirmininkų, pirmininkų pavaduotojų ir skyrių pirmininkų pareigas vertina Pretendentų į teisėjus atrankos komisija (toliau – Atrankos komisija). Pagal Teismų įstatymo 55⁶ str. 5 d., nustatant asmenines būdo ir pažintines savybes, vertinant asmens kompetencijas, atskleidžiančias jo pasirengimą būti teisėju, užimti laisvas arba atsilaisvinusias teisėjų vietas ar teismo pirmininko, pirmininko pavaduotojo arba skyriaus pirmininko pareigas, pasitelkiami ekspertai. Ekspertai pasitelkiami ir asmens kompetencijų vertinimas atliekamas Teisėjų tarybos nustatyta tvarka.

Pasibaigus Atrankos komisijos įgaliojimams, **2023 m. rugsėjo 28 d. pradėjo darbą naujos sudėties Atrankos komisija**. Teisėjų taryba Atrankos komisijos nariais 2023 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 13P-127-(7.1.2) paskyrė:

- » Šiaulių apygardos teismo teisėją Ernestą Montvidienę;
- » Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėją Artūrą Pažarskį;
- » Lietuvos apeliacinio teismo teisėją Laimą Ribokaitę.

2023 m. spalio 3 d. dekretu Nr. 1K-1456 Atrankos komisijos nariais Lietuvos Respublikos **Prezidentas paskyrė 4 visuomenės atstovus:**

- » psichologą, psichoterapeutą Andrių Kaluginą;
- » žiniasklaidos ir komunikacijos ekspertę Jolantą Mažylę;
- » Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios justicijos katedros vedėją, profesorių Joną Prapiestį;
- » Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos lektorių Gintarą Šapoką.

Atrankos komisijos pirmininku paskirtas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas Artūras Pažarskis.

2023 m. buvo surengti **29** Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos posėdžiai, įvertinti **208** pretendentai.

2023 m. Komisija įvykdė **37** atrankas, į pokalbį pakvietė **215** pretendentų (įvertino **208**, nes **7** pateikė prašymus jų nevertinti), paskelbė **37** išvadas, kuriose tinkamiausiais pripažino **101** pretendentą, taip pat nutarė įrašyti **76** asmenis į Pretendentų į atitinkamos pakopos teismus eiliškumo sąrašus. Lietuvos Respublikos Prezidentas į atitinkamas pareigas paskyrė **60** pretendentų.

Lietuvos Respublikos Prezidentas 2023 m. paskyrė:

- » į apylinkių teismų teisėjo pareigas – 33;
- » į aukštesnės pakopos teismų teisėjo pareigas – 17;
- » į teismų vadovų pareigas – 10 pretendavusių asmenų.

2023 m. sausio 1 d. įsigaliojus Teismų įstatymo pakeitimams, kurie nustato, kad atrankos į apylinkių, apygardų ir administracinių teismų teisėjų pareigas vykdomos nuolat, **pasikeitė atrankų skelbimo tvarka**, atrankos į minėtų pakopų konkrečius teismus nėra skelbiamos, o pretendentai, kurie išreiškė pageidavimus dalyvauti atrankose į apylinkių, apygardų ir administracinių teismų teisėjų pareigas, yra vertinami nuolat ir įrašomi į bendruosius Pretendentų į atitinkamos pakopos teismus eiliškumo sąrašus, iš kurių Lietuvos Respublikos Prezidentas, paskelbęs apie kandidatūrų pasirinkimą į konkrečius teismus, renka pretendentes ir skiria į atitinkamos pakopos konkrečių teismų teisėjo pareigas.

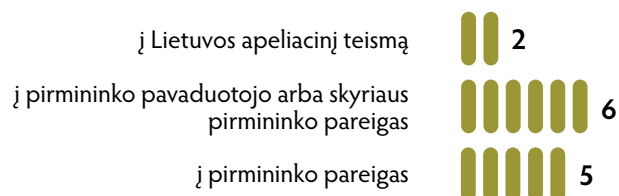
Šis naujas reglamentavimas leidžia pagreitinti teisėjų paskyrimą į atsilaivinusias vietas ir užtikrina didesnę teismų veiklos nepriklausomumą (yra sudaromi ir nuolat atnaujinami pretendentų į teisėjo pareigas rezerviniai sąrašai) – į aukštesnės instancijos teismo, t. y. bendrosios kompetencijos ar administracinio teismo, teisėjo pareigas nuo šiol gali pretenduoti ne mažesnę kaip 10 metų teisinio darbo teisėkūros ar kitose srityse stažą turintys teisininkai, taip pat ne mažesnę kaip 10 metų advokato arba prokuroro darbo stažą turintys advokatai ir prokurorai.

2023 m. įvykdytos atrankos pagal tvarką, galiojusią iki 2023 m. sausio 1 d.:

Atrankų į Lietuvos apeliacinio teismo, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo ir teismų vadovų (pirmininkų ir pirmininko pavaduotojų) atrankų tvarka yra išlikusi ta pati, t. y. pirma skelbiama atranka, tada surašoma ir paskelbiama išvada ir Lietuvos Respublikos Prezidentas skiria pretendentes.

2023 m. įvykdytos atrankos pagal naujai 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojusią tvarką:

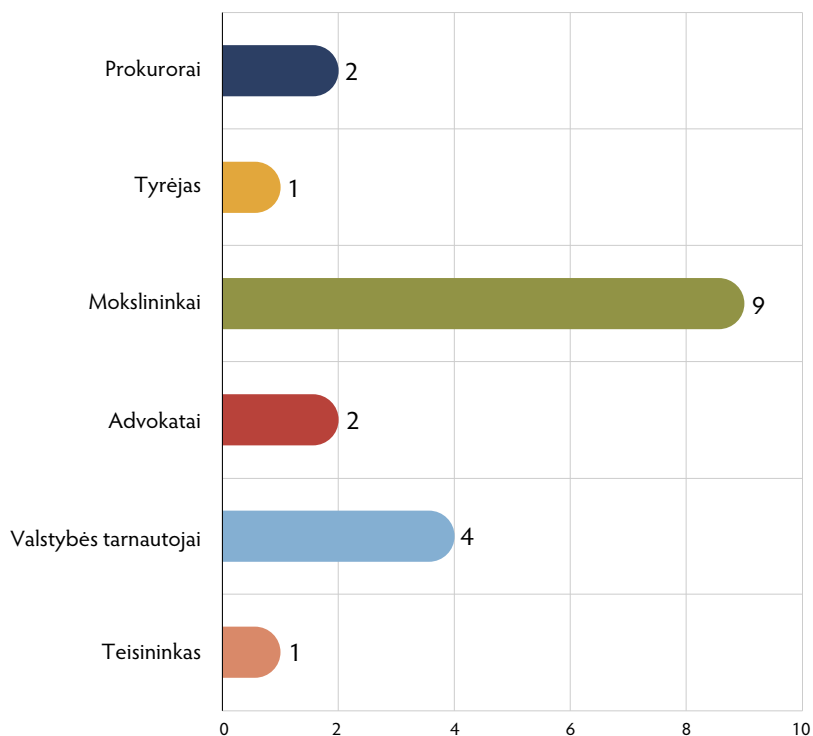
2023 m. pagal naujai įsigaliojusią tvarką įvertinti ir įrašyti į atitinkamos pakopos teismų bendruosius eiliškumo sąrašus 76 pretendentai, iš jų:

Lietuvos Respublikos Prezidentas 2023 m. du kartus skelbė kandidatūrų pasirinkimus į konkrečių teismų teisėjų pareigas. Pagal naują tvarką paskirta 12 pretendentų į konkrečių apylinkės teismų teisėjų pareigas.

2023 m. buvo įvertintos 113 pretendentų bei teisėjų, siekiančių karjeros, asmeninės kompetencijos ir 18 pretendentų asmeninės ir vadovavimo kompetencijos.

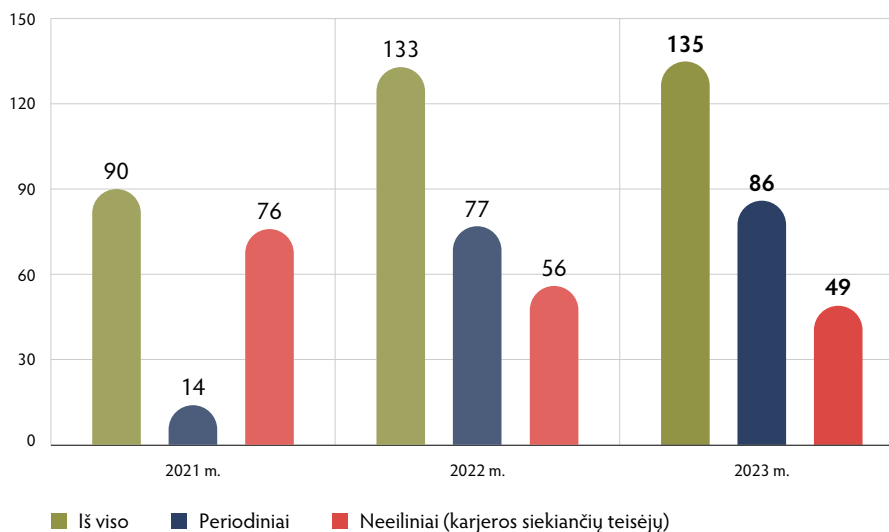
Atrankose dalyvavo 19 pretendentų, dirbančių ne teismų sistemoje:

4.6. Nuolatinė teisėjų veiklos vertinimo komisija

2023 m. Nuolatinė teisėjų veiklos vertinimo komisija (toliau – NTVVK) surengė 19 posėdžių, kurių metu buvo įvertinta 135 teisėjų veikla (2022 m. – 133, 2021 m. – 90). Buvo atliktas 49 teisėjų neeilinis veiklos vertinimas (karjeros siekiančių teisėjų), 86 teisėjų – periodinis veiklos vertinimas (2022 m. periodinių vertinimų – 77, neeilinių – 56; 2021 m. periodinių vertinimų – 14, neeilinių – 76).

NTVVK teisėjų veiklos vertinimai:

2023 m. sausio 1 d. įsigaliojo 2022 m. gruodžio 19 d. Teisėjų tarybos nutarimas Nr. 13P-231-(7.1.2) „Dėl Teisėjų tarybos 2014 m. spalio 31 d. nutarimo Nr. 13P-135-(7.1.2) „Dėl teisėjų veiklos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, kuris iš dalies pakeitė Teisėjų veiklos vertinimo aprašą (toliau – Aprašas). Naujos Aprašo redakcijos 291 punkte numatyta galimybė periodinius vertinimus atlikti nedalyvaujant teisėjui, t. y. rašytinio proceso tvarka, tuo atveju, jei nebuvo gauta duomenų apie vertinamo teisėjo veiklos trūkumus ar jo neigiamas asmenines, dalykines savybes. Remiantis šia nuostata, 2023 m. iš 86 teisėjų, kuriems buvo atlikti periodiniai vertinimai, 77 įvertinti rašytinio proceso tvarka, likusieji 9 teisėjai įvertinti jiems dalyvaujant NTVVK posėdyje naudojant elektronines ryšių priemones.

2023 m. atliktas 1 teisėjo pakartotinis vertinimas (Teisėjų tarybai išnagrinėjus jo skundą ir panaikinus tam tikras veiklos vertinimo išvadų dalis).

2023 m. buvo gautas 1 kompetentingo subjekto teikimas dėl neeilinio teisėjo veiklos vertinimo, susijusio su teisėjo veiklos trūkumais (2022 ir 2021 m. nebuvo gauta). Šio teisėjo vertinimas suplanuotas 2024 m.

2023 m. bendra NTVVK posėdžių trukmė buvo apytiksliai 31 val. 57 min. (2022 m. – 52 val. 50 min., 2021 m. – 42,5 val.).

36 teisėjų veikla buvo įvertinta „puikiai“, 85 – „labai gerai“, 14 – „gerai“ (1 rezultatas po pakartotinio veiklos vertinimo nepakito).

2023 m. rugsėjo 14 d. Teisėjų taryba gavo teisėjo skundą dėl NTVVK 2023 m. rugpjūčio 30 d. neeilinio veiklos vertinimo išvados Nr. 48P-71 panaikinimo. Teisėjų taryba nutarė iš dalies panaikinti minėtą išvadą, t. y. panaikinti dalis dėl teisėjos bylų nagrinėjimo trukmės bei teisėjos vadovavimo procesui kokybės ir teisėjos darbo organizavimo gebėjimų; kitose dalyse išvadą paliko galioti.

2023 m. lapkričio 6 d., 2023 m. lapkričio 27 d. ir 2023 m. gruodžio 1 d. buvo atliekamas pakartotinis teisėjo veiklos vertinimas, vertinti Teisėjų tarybos nutarimu panaikinti teisėjos veiklos rodikliai. 2023 m. gruodžio 18 d. buvo parengta NTVVK išvada dėl teisėjo neeilinio veiklos vertinimo Nr. 48P-136, ši išvada 2023 m. gruodžio 28 d. apskūsta Teisėjų tarybai.

4.7. Teismų sistemos apdovanojimų komisija

2023 m. vyko vienas Teismų sistemos apdovanojimų komisijos (toliau – Komisija) posėdis (2022 m. – 1, 2021 m. – 1).

Komisijai buvo pateikti siūlymai apdovanoti 9 asmenis, iš jų:

1-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklų „Už nuopelnus teismų sistemai“	2	
2-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklų „Už nuopelnus teismų sistemai“	1	
Teismų sistemos garbės ženklų	5	
Pareikšti padėką	1	

Komisija pritarė siūlymams apdovanoti 8 asmenis, iš jų:

1-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklų „Už nuopelnus teismų sistemai“	2	
2-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklų „Už nuopelnus teismų sistemai“	1	
Teismų sistemos garbės ženklų	4	
Pareikšti padėką	1	

Atsižvelgiant į Komisijos narių siūlymą parinkti kitą apdovanojimo rūšį, nutarta kreiptis patarimo į Teisėjų tarybą dėl padėkos pareiškimo dar vienam asmeniui (vietoje pasiūlyto Teismų sistemos garbės ženklo).

Rūpinimasis bylininkų ir teismų lankytojų savijauta teisme

» 05

5.1. Teismo psichologai

5.2. Teismo savanoriai

5.1. Teismo psichologai

Lietuvos teismuose dirbančių psichologų komanda, kasmet nuosekliai didėjusi (2020 m. teismuose dirbo 16, 2021 m. – 17 teismo psichologų), 2022 m. pabaigoje sumažėjo iki 14, o 2023 m. viduryje iki 13 profesionalių specialistų, padedančių efektyviai užtikrinti visų teismo procese dalyvaujančių vaikų emocinį saugumą atliekant apklausas. Siekiant užtikrinti tinkamą nepilnamečių asmenų teisių apsaugą procese, viename teisme dirbantys psichologai priimami į pareigas ir kitame teisme.*

Teismo psichologo pareigybė 2023 m. buvo užimta šiuose teismuose:

- » Kauno apygardos teisme
- » Klaipėdos apygardos teisme
- » Šiaulių apygardos teisme
- » Panevėžio apygardos teisme
- » Vilniaus miesto apylinkės teisme (2 teismo psichologai)**
- » Kauno apylinkės teisme (2 teismo psichologai)***
- » Klaipėdos apylinkės teisme
- » Šiaulių apylinkės teisme
- » Panevėžio apylinkės teisme
- » Alytaus apylinkės teisme
- » Marijampolės apylinkės teisme
- » Telšių apylinkės teisme
- » Plungės apylinkės teisme
- » Tauragės apylinkės teisme

Teismo psichologai padeda tinkamai įgyvendinti nepilnamečių procesinių teisių ir garantijų užtikrinimą teismuose, remdamiesi savo žiniomis, padeda apklausti nepilnamečių, atsižvelgdami į jo socialinę ir psichologinę brandą.

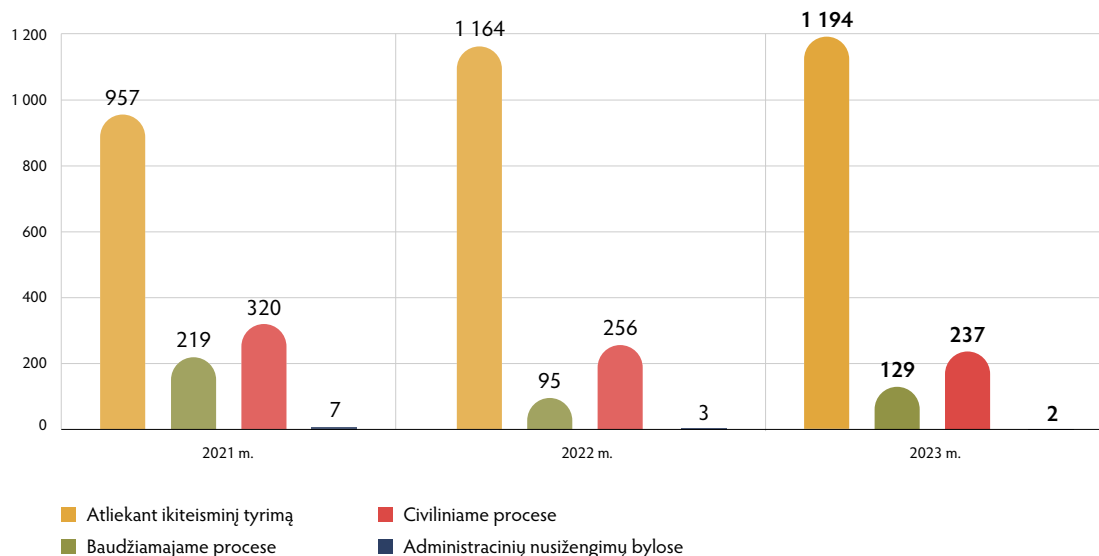
* Klaipėdos apygardos teismo psichologė dirba 0,25 etato ir Tauragės apylinkės teisme. Klaipėdos apylinkės ir Tauragės apylinkės teismuose dirba viena teismo psichologė po 0,5 etato. Plungės apylinkės teismo psichologė dirba 0,5 etato ir Tauragės apylinkės teisme.

** Nuo 2023 m. birželio 16 d. teismo psichologei išėjus vaiko priežiūros atostogų, teisme dirbo viena teismo psichologė.

*** 2023 m. teisme dirbo viena teismo psichologė, nes kita teismo psichologė buvo vaiko priežiūros atostogose.

Psichologo, turinčio reikalingų profesinių žinių, dalyvavimas gali padėti maksimaliai apsaugoti vaiko interesus, padėti pareigūnams tinkamai surinkti įrodymus, teismui priimti teisingą ir vaiko interesus užtikrinantį sprendimą, eliminuoti veiksnys, galinčius turėti neigiamą psichologinį poveikį vaikui.

Psichologų atliktos apklauskos

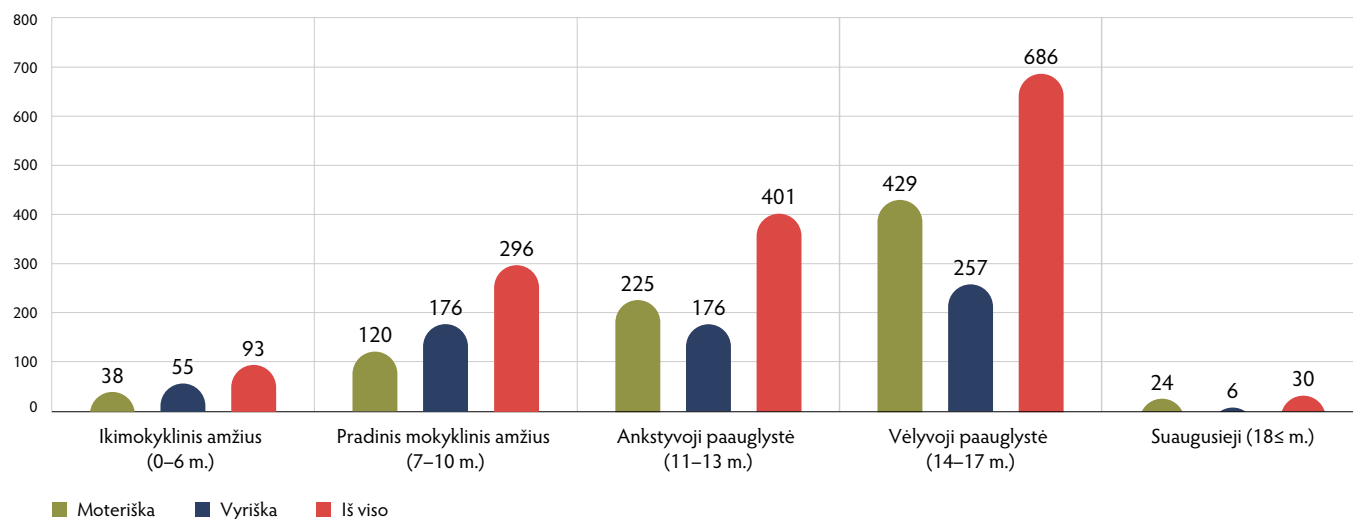

Be šios svarbiausios ir reikšmingiausios veiklos, teismo psichologai taip pat teikė išvadas raštu ar žodžiu, vedė įvadinčius pokalbius, suteikė konsultacijas ir kt.: 53 kartus ikiteisminiame tyrime (2022 m. – 23), 69 kartus baudžiamajame procese (2022 m. – 11), 127 kartus civiliniame procese (2022 m. – 73), 2 kartus administraciniame procese.

Taigi 2023 m. teismo psichologai atliko didesnę veiksmų skaičių ikiteisminių tyrimų ar teisminių procesuose, kuriuose dalyvavo nepilnamečiai ir kiti pažeidžiami asmenys, – 1 813 veiksmų (2022 m. buvo atlikti 1 625 veiksmų). Šie veiksmų atlikti 1 194 skirtingose ikiteisminio tyrimo, baudžiamosiose, civilinėse, administracinių nusižengimų bylose (2022 m. – 1 094 bylose).

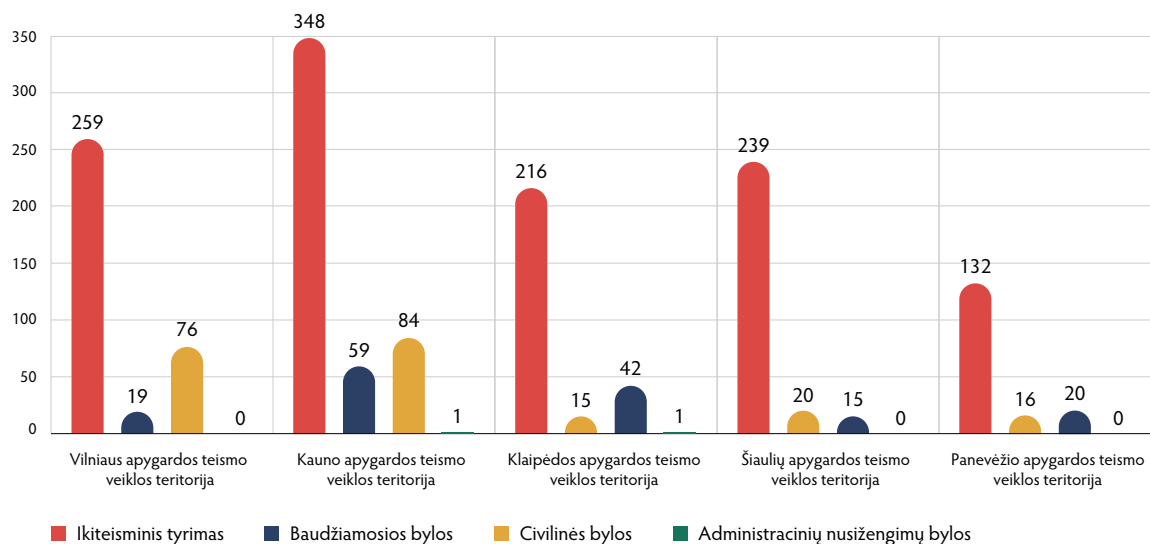
Skirtinguose teisminių procesuose, į kuriuos buvo įtraukti psichologai, dalyvavo 1 568 asmenys (2022 m. – 1 531 asmuo). Kai kuriose bylose buvo dirbama daugiau nei su vienu proceso dalyviu, kai kurie asmenys dalyvavo keliuose skirtinguose procesuose (pvz., ikiteisminiame tyrime ir baudžiamosios bylos nagrinėjime teisme), taigi psichologai dirbo su 1 506 unikaliais teismo procesų dalyviais (2022 m. – 1 509).

Unikalių teismo procesų dalyvių, su kuriais dirbo teismų psichologai, pasiskirstymas pagal lytį ir amžiaus grupes 2023 m.

Pažymėtina, kad teismų psichologai dirbo su 575 įvairių procesų dalyviais, turinčiais specialiųjų poreikių. Šie asmenys sudarė 36,67 % visų dalyvių, iš jų didžioji dauguma (82,4 %) buvo baudžiamojo proceso dalyviai (2022 m. tokių asmenų dalis sudarė apie 83,5 %).

2023 m. teismo psichologų vykdytų apklausų skaičius pagal apygardų teismų veiklos teritorijas:

2023 m. toliau buvo tęsiamas bendradarbiavimas su ilgametę profesinę patirtį turinčiomis Vilniaus universiteto Psichologijos instituto mokslų daktarėmis – docente Neringa Grigutyte ir profesore Ilona Laurinaityte, kurioje vykdoma teismo psichologų veikla. 2023 m. suorganizuoti 5 teismo psichologų susitikimai kasdienėje veikloje kylantiems iššūkiams aptarti, pasidalinti gerąja praktika. Itin svarbu, kad dalis šių susitikimų laiko yra skiriama teismo psichologų profesinės veiklos priežiūrai (supervizijoms), kurių metu analizuojama teismo psichologų veikla kognityviniu ir emociniu lygmeniu bei ugdomos teismo psichologų kompetencijos ir profesinis pasitikėjimas, rengiamos išsamios diskusijos ir refleksijos. Taip pat organizuoti profesorės Sigitos Lesinskienės vedami mokymai tema „Bendravimas su specialiuoju poreikiu turinčiais vaikais teisiniame procese“. 2023 m. balandžio 12 d. dalyvauta Lietuvos Respublikos Seimo narės Rimantės Šalaševičiūtės inicijuotoje apskritojo stalo diskusijoje teismo psichiatrijos, teismo psichologijos, vaikų apklausų ikiteisminiuose tyrimuose ir teismuose problemoms aptarti.

2023 m. teismo psichologų iniciatyvos

- » 2023 m. birželio 16 d. teismo psichologai kreipėsi į Teisėjų tarybą, akcentuodami didelį teismo psichologų darbo krūvį, neatitinkantį darbo užmokesčio, kuris taip pat akivaizdžiai nekonkurencingas lyginant su kitose srityse dirbančių psichologų (švietimo, sveikatos priežiūros, socialinės ir kt.) darbo užmokesčiu. Teismo psichologai taip pat kėlė klausimą dėl galimybės teismo psichologui užtikrinti teisę turėti ilgesnes kasmetines atostogas, pažymėdami, kad teismo psichologo veikla sukelia didesnę nervinę, emocinę, protinę įtampą ir kad kitur psichologai, dirbantys didesniu psichologiniu, emociniu krūviu (pvz., mokyklų, psichikos sveikatos centrų ir pan.), turi teisę į ilgesnes nei bazinio dydžio kasmetines atostogas, o teismų psichologai teisės į pailgintas atostogas neturi.
- » 2023 m. rugpjūčio 22 d. įvyko teismo psichologų susitikimas su Teisėjų tarybos bei Nacionalinės teismų administracijos atstovais teismo psichologų kreipimesi nurodytiems klausimams aptarti.

Parengtas Teisėjų tarybos 2023 m. rugsėjo 13 d. raštas Nr. 36P-91-(1.13.Mr) Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai dėl teismo psichologų kasmetinių atostogų pailginimo. Su konstituciniais partneriais (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija bei Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija) ir Lietuvos Respublikos Seimo nare Rimante Šalaševičiūte diskutuojama dėl teismuose dirbančių teismo psichologų darbo sąlygų, įskaitant ir darbo užmokestį, gerinimo.

5.2. Teismo savanoriai

Pagrindinė teismo savanorių misija – padėti bylininkams ir teismų lankytojams teisme jaustis drąsiau ir saugiau. Šie žmonės turi reikiamų žinių apie teismų sistemą ir teismo procesą, liudytojų ir nukentėjusiųjų teises bei pareigas, gerai pažįsta teismo patalpas, žino, kaip bendrauti su sunkius išgyvenimus patyrusiais žmonėmis ir teikti reikiamą pagalbą teismų lankytojams.

Praeitais metais savanorių tarnybai Lietuvos teismuose sukako **7 m.**

Nuo 2021 m. pabaigos savanorius galima sutikti jau net **13-oje Lietuvos teismų:**

- » Vilniaus miesto apylinkės teisme,
- » Regionų administracinio teismo Vilniaus rūmuose (esant poreikiui),
- » Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme (esant poreikiui),
- » Vilniaus apygardos teisme (esant poreikiui),
- » Šiaulių apygardos teisme,
- » Šiaulių apylinkės teisme,
- » Klaipėdos apylinkės teisme,
- » Panevėžio apygardos teisme,
- » Panevėžio apylinkės teisme,
- » Kauno apylinkės teisme,
- » Marijampolės apylinkės teismo Marijampolės rūmuose,
- » Telšių apylinkės teismo Mažeikių rūmuose,
- » Kauno apygardos teisme.

2023 m. paramą teismo lankytojams teikė apie 50 savanorių (2022 m. – 50, 2021 m. – 40).

Teismuose savanoriauta daugiau kaip 2 000 val.
(2022 m. – 2 000,
2021 m. – 1 000).

Pagalbos suteikta daugiau kaip 400 asmenų
(2022 m. – 400,
2021 m. – 350).

Suorganizuoti mokymai 15 naujų savanorių iš visos Lietuvos
(2022 m. – 23, 2021 m. – 23).

Vykdyta savanorystės viešinimo kampanija socialiniuose tinkluose.

Teismų informacinių technologijų plėtra

» 06

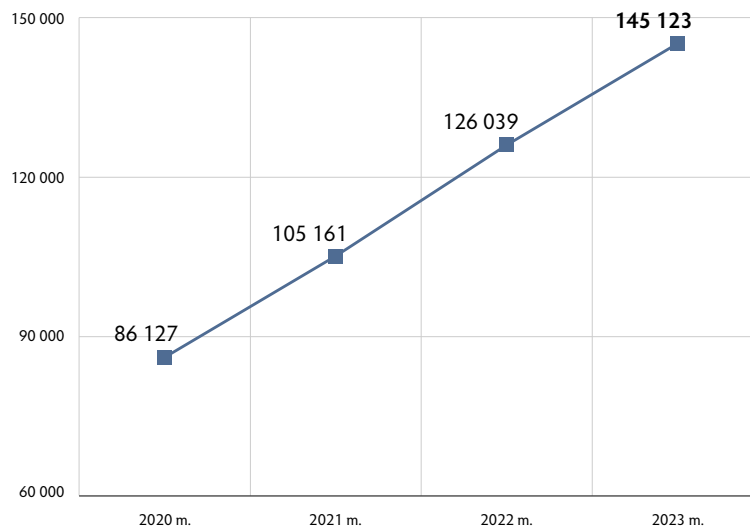
6.1. Lietuvos teismų elektroninių paslaugų
portalas e.teismas.lt

6.2. Nuotoliniai teismo posėdžiai

6.1. Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalas e.teismas.lt

2023 m. portale e.teismas.lt užsiregistravo 19 084 nauji vartotojai ir šių metų pabaigoje jų buvo net 145 123.

Portalo e.teismas.lt paslaugų vartotojų skaičius

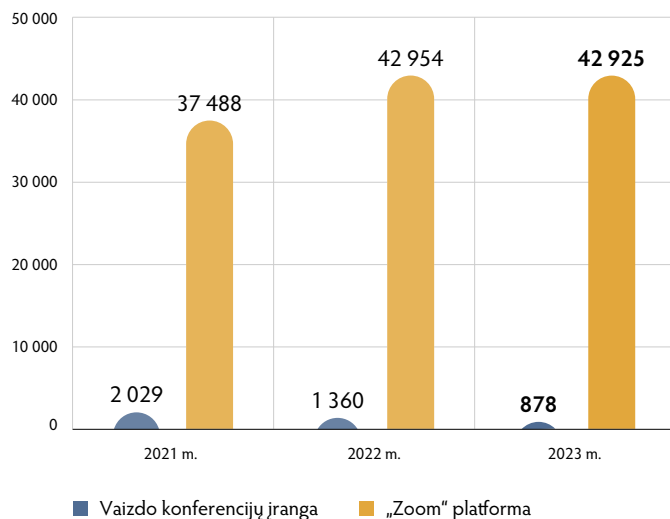
2023 m. pabaigoje portalu e.teismas.lt naudojami:

- » 2 246 advokatai;
- » 1 174 advokato padėjėjai;
- » 549 mediatoriai;
- » Juridinių asmenų paskyrose (iš viso sukurta 17 316 juridinių asmenų prieigų) 27 165 asmenys įtraukti kaip juridinių asmenų atstovai;
- » 113 989 kiti fiziniai asmenys.

6.2. Nuotoliniai teismo posėdžiai

2023 m., kaip ir 2022 m., sumažėjo nuotolinių teismo posėdžių, kuriuose buvo naudojama vaizdo konferencijų įranga. 2020 m. įsigijus teismų darbo reikmėms „Zoom“ platformos licencijų teismo posėdžiai ir darbiniai susitikimai imti organizuoti naudojantis šia platforma. Dėl šios priežasties sumažėjo nuotolinių teismo posėdžių, organizuotų naudojantis teismuose įrengta stacionaria vaizdo konferencijų įranga.

Nuotoliniai teismo posėdžiai ir darbiniai susitikimai Lietuvos teismuose rengti naudojantis:

2023 m. bendra „Zoom“ susitikimų ir posėdžių trukmė įspūdinga – beveik 50 tūkstančių valandų.

**Daugiausia vaizdo konferencijų
2023 m. surengė:**

- » Vilniaus miesto apylinkės teismas – 213
- » Regionų administracinio teismo Kauno rūmai – 69
- » Alytaus apylinkės teismo Alytaus rūmai – 68
- » Panevėžio apylinkės teismo Panevėžio rūmai – 56
- » Šiaulių apylinkės teismo Šiaulių rūmai – 48

**Daugiausia teismo posėdžių ir darbinį
susitikimų „Zoom“ platforma surengė:**

- » Vilniaus miesto apylinkės teismas – 6 701
- » Kauno apylinkės teismas – 5 324
- » Vilniaus regiono apylinkės teismas – 3 712
- » Šiaulių apylinkės teismas – 2 905
- » Klaipėdos apylinkės teismas – 2 766

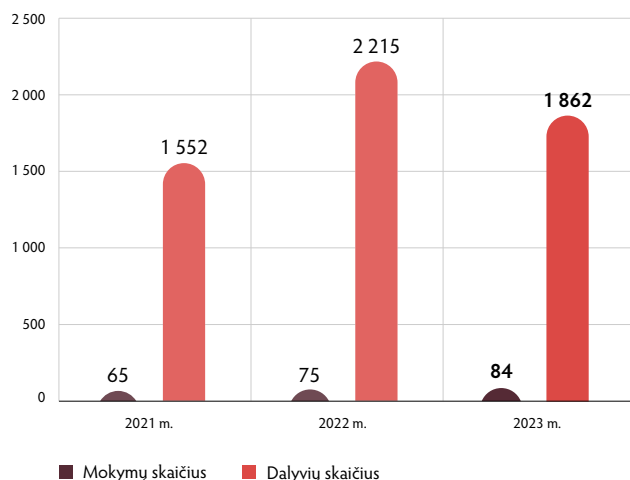
Mokymai ir tarptautinis bendradarbiavimas

» 07

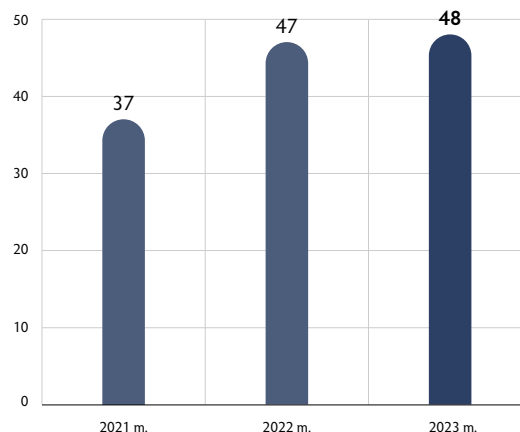
Nacionaliniai teisėjų mokymai

2023 m. teisėjams organizuoti **84** seminarai pagal Teisėjų tarybos patvirtintas mokymo programas, juose dalyvavo **1862** teisėjai. Šiuose renginiuose kvalifikaciją kėlė **81,4 %** visų šalies teisėjų.

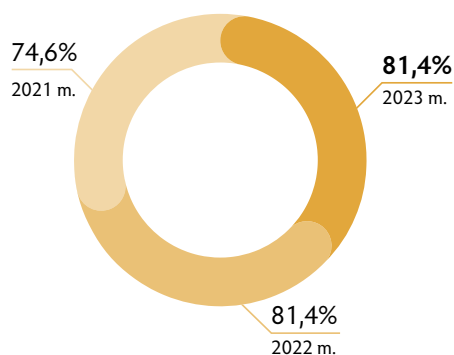
Pagal Teisėjų tarybos patvirtintas mokymo programas vykę mokymai teisėjams:

Programų skaičius

Kvalifikaciją mokymuose pagal TT patvirtintas mokymo programas kėlusius teisėjų dalis, %

Iš viso 2023 m. **78** seminarai vyko auditorijose, o **6** seminarai – nuotoliniu būdu.

2023 m. tarp populiariausių mokymų galima išskirti šiuos: „Neapvykantis nusikaltimai: teisiniai ir psichologiniai aspektai“, „Civilinių bylų praktika“, „Prekyba žmonėmis“, Statybos santykiai“, „Kaip dirbti, vadovauti, bendrauti ir dirbti efektyviau? Pažink save ir komandą!“, „Kaip neperdegti ir nesudeginti komandos?“, „Kas mus motyvuoja darbe ir kaip tai išlaikyti?“, „Kritiniai pokalbiai, jų valdymas“, „Teisėjų – teisėjų padėjėjų – posėdžių sekretorių komunikacijos gerinimas“.

- » Seminarus teisėjams vedė 66 skirtingi lektoriai.
- » Lektorių mokymų vedimas vidutiniškai įvertintas 4,9 balo iš 5 galimų.
- » 98,67 % apklausoje dalyvavusių respondentų nurodė, kad seminarai jiems buvo naudingi, o 98,18 % respondentų mokymuose rekomenduotų sudalyvauti savo kolegoms.
- » Bendrai veikla organizuojant seminarus įvertinta 4,8 balo iš 5 galimų.

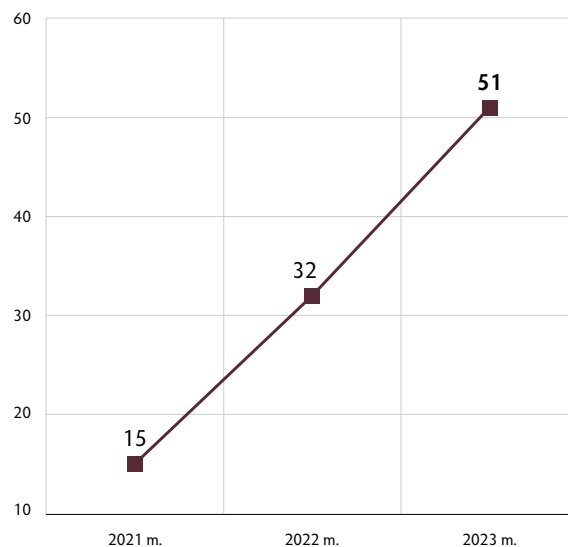
Teisėjai taip pat dalyvavo bendradarbiavimo su kitomis institucijomis pagrindais suorganizuotuose mokymuose. 2023 m. suorganizuoti 2 tokie mokymai, juose dalyvavo 198 dalyviai.

Šie mokymai organizuoti bendradarbiaujant su:

- » Lietuvos banku;
- » Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija ir Kauno technologijos universiteto Interneto paslaugų centru.

Nacionalinės teismų administracijos mokymo centro veikla

Mokymo centre vykę mokymai

Nacionaliniai teismų darbuotojų mokymai

Nuo 2021 m. sausio 1 d. Nacionalinė teismų administracija organizuoja teismų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto, centralizuotą mokymą ir kvalifikacijos kėlimą.

2023 m. buvo suorganizuoti 48 (24 – nuotoliniu, 22 – kontaktiniu ir 2 – mišriu būdu) kvalifikacijos kėlimo renginiai. Juose dalyvavo 4239 teismų darbuotojai. Iš jų 36 renginiai – neformalusis švietimas (mokymai) ir 12 renginių – mokymasis iš kitų asmenų (darbiniai susitikimai / diskusijos), kuriais siekta pasidalinti gerosiomis praktikomis, aptarti probleminius klausimus ir pan.

Kvalifikaciją kėlė:

☒ archyvarai	☒ savanoriai
☒ finansininkai	☒ teisėjų padėjėjai
☒ IT specialistai	☒ teismo posėdžių sekretoriai ir raštinės darbuotojai
☒ kancleriai	☒ koordinuojantys asmens duomenų apsaugą teismuose
☒ lituanistai	☒ viešųjų pirkimų specialistai
☒ mentoriai	☒ kiti teismų darbuotojai
☒ teismų psichologai	
☒ raštinės vedėjai	

Teismų darbuotojai taip pat buvo kviečiami dalyvauti teisėjams skirtuose mokymuose pagal Teisėjų tarybos patvirtintas mokymo programas. 2023 m. kartu su teisėjais mokymuose dalyvavo **121** teisėjų padėjėjas.

Tarptautiniai teisėjų ir teismų darbuotojų mokymai ir tarptautinis bendradarbiavimas

Lietuvos teisėjai kėlė kvalifikaciją Europos teisminio mokymų tinklo, Europos teisės akademijos bei kitų institucijų rengtuose tarptautiniuose mokymuose. 2023 m. 137 teisėjai dalyvavo tarptautiniuose mokymuose užsienyje. Pagal Europos teisminio mokymų tinklo (toliau – EJTN) programas mokymuose dalyvavo 83 teisėjai, organizuotuose Europos teisės akademijos (toliau – ERA) – 40 teisėjų, o kitų tarptautinių organizatorių (EIPA, AEAJ, IAP, *Bonavero Oxford*, UNESCO) mokymuose dalyvavo 14 teisėjų.

2023 m. pagal EJTN mainų programą 41 teisėjas dalyvavo trumpalaikiuose mainuose, iš jų 29 stažavosi užsienio teismuose bei susipažino su pasirinktos šalies teismų sistemomis, 5 teisėjai stažavosi Europos Žmogaus Teisių Teisme, 3 teisėjai stažavosi Europos Sąjungos Teisingumo Teisme, 2 teisėjai ES institucijose (Europos Komisijos, Europos Parlamento ir kt.), 1 teisėja Europos Sąjungos Pagrindinių teisių agentūroje (FRA), 1 teisėja Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijoje (HCCH).

Teisėjai taip pat dalyvavo Lietuvoje organizuose tarptautiniuose mokymuose. Nacionalinė teismų administracija šiais metais organizavo tarptautinius mokymus bendradarbiaudama su Europos Sąjungos Teisingumo Teismu bei Europos Sąjungos Bendrojo Teismo – organizuota konferencija „Europos Sąjungos ir nacionalinių teismų bendradarbiavimas: patirtis ir perspektyvos“ (ang. „Cooperation between EU and national courts: experience and perspectives“), taip pat vyko tarptautiniai mokymai neverbalinės komunikacijos, teisėjų profesinės etikos bei mediacijos tema. Tarptautiniuose mokymuose Lietuvoje iš viso dalyvavo 165 dalyviai, iš kurių 141 teisėjas, 13 teisėjų padėjėjų, 11 kitų teismų sistemos darbuotojų.

Teisėjų tarybos nariai aktyviai dalyvavo Europos teismų tarybų tinklo (ENCJ) veikloje, t. y. atstovavo Lietuvos Teisėjų tarybai darbo grupėse: „Teisėjų nepriklausomumas, atskaitingumas bei teisingumo kokybė“, „ENCJ skaitmeninio teisingumo forumas“, „Teisėjo karjeros patrauklumas“. Taip pat dalyvavo Konsultacinės Europos teisėjų tarybos (CCJE), Europos Komisijos efektyvesniam teisingumui (CEPEJ) bei Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos Vertinimo komiteto veikloje.

Tarptautiniuose mokymuose užsienyje 2024 m. dalyvavo 99 teismų darbuotojai (teisėjų padėjėjai ir kitas pareigas teisme einantys darbuotojai). Pagal EJTN programas mokymuose dalyvavo 44 teismų darbuotojai, pagal EJTN mainų programas 9 stažavosi užsienio teismuose bei susipažino su pasirinktos šalies teismų sistemomis, po 1 teisėjo padėjėją stažavosi Europos Sąjungos Teisingumo Teisme, Europos Sąjungos Pagrindinių teisių agentūroje, Eurojuste ir MAX PLANCK institute. Pagal ERA programas organizuose mokymuose dalyvavo 18 teisėjų padėjėjų ir kitų teismų darbuotojų. Tarptautinėje konferencijoje „Europos Sąjungos ir nacionalinių teismų bendradarbiavimas: patirtis ir perspektyvos“ dalyvavo 18 teisėjų padėjėjų ir kitų teismų darbuotojų. Tarptautiniuose mokymuose pagal HELP programą dalyvavo 2 teisėjų padėjėjai. Pagal NTA kartu su Europos viešojo administravimo institutu (EIPA) įgyvendinamą projektą „Protecting Rights – Fundamental Rights and Data Protection in EU Law“ mokymuose dalyvavo 4 teismų darbuotojai.

2023 m. svarbiausi renginiai ir užsienio vizitai:

- » vasario 10 d. tarptautinė konferencija „Teisėjų profesinė etika“;
- » kovo 23 d. tarptautinis seminaras „Neverbalinė komunikacija“;
- » gegužės 26 d. tarptautinė konferencija „Europos Sąjungos ir nacionalinių teismų bendradarbiavimas: patirtis ir perspektyvos“;
- » spalio 19 d. tarptautinė nuotolinė konferencija „Teisminė mediacija Lietuvoje ir Ukrainoje“;
- » lapkričio 17 d. tarptautinė Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos įgaliotinių konferencija „Teisėjų vaidmuo palaikant teisėjų nepriklausomumą“.

Visuomenės informavimas

» 08

2023 m. Lietuvos teismų atstovai ryšiams su žiniasklaida ir visuomene NTA komunikacijos specialistai daug dėmesio skyrė išorinės komunikacijos priemonėms ir vidinei komunikacijai.

Toliau buvo vykdomi 2021–2024 m. Lietuvos teismų komunikacijos strategijoje iškelti tikslai:

- » didinti visuomenės pasitikėjimą Lietuvos teismais, kaip teisingumą vykdančia institucija;
- » plėtoti koordinuotą, pamatuotą komunikaciją teismų sistemoje, vykdyti bendras komunikacines priemones;
- » stiprinti vidinę komunikaciją ir organizacinę kultūrą teismuose.

Išorinės komunikacijos veiklos

- » Teismuose įvyko **ekskursijos** su 171 moksleivių ir studentų grupe. Taip pat priimtos 7 grupės iš trečiojo amžiaus universiteto.
- » Aktyviai prisidėta prie **Nacionalinės teisinių žinių olimpiados** organizavimo.
- » Dalyvauta projektuose **„Open House“** ir **„Kultūros naktis“**. Lietuvos Aukščiausiajame Teisme, Lietuvos apeliaciniame teisme ir Vilniaus apygardos teisme iš viso sulaukta beveik 1000 lankytojų.
- » Penktą kartą dalyvauta Birštone vykusiame diskusijų festivalyje **„Būtent“**. Lietuvos teismų pasiūlyta tema „Kiek įrodymų reikia, kad išteisintų ar nuteistų?“. LRT televizijos transliuota diskusija buvo peržiūrėta beveik 800 kartų.
- » Rugsėjo 28 d. įvyko Teisėjų Tarybos inicijuota diskusija **„Civilinis procesas pirmosios instancijos teisme: paprasčiau, bet ne prasčiau“**. Ši diskusija YouTube kanale peržiūrėta daugiau nei 700 kartų.
- » Konstitucijos ir Europos teisės dienos proga Lietuvos teismuose buvo teikiamos nemokamos teisinės konsultacijos **„Jūs klausiate – mes atsakome!“**. Praėjusių metų spalio 25 d. Lietuvos teismai suteikė konsultacijas daugiau nei 260 asmenų.
- » Tęsimas projektas **„Diena su teisėju“**. Šio projekto metu per kelias savaites su teisėjais susitiko 103 studentai iš 9 Lietuvos aukštųjų mokyklų. Viena iš projekto dalių buvo kūrybinis konkursas, kuriame studentai buvo kviečiami siūsti vaizdo klipus teisingumo tema. 4 geriausius vaizdo klipus įvertino ir apdovanojo kompetentinga komisija. Nugalėtojais tapo studentai iš Kazimiero Simonavičiaus universiteto, SMK Aukštosios mokyklos, Vilniaus universiteto ir Lietuvos Verslo Kolegijos.
- » Gruodžio 11 dieną pristatytas duomenis apie teismų veiklą atveriantis projektas **„ATVIRI TEISMAI“**. Inovatyvus internetinis projektas interneto svetainėje www.teismai.lt leidžia keliais pelės paspaudimais surasti ne tik statistinius duomenis apie gautas ir išnagrinėtas bylas visuose teismuose, teisėjų specializaciją, tačiau ir informaciją apie teismams skirtas lėšas, jų panaudojimą, teisėjų ir teismuose dirbančiųjų darbuotojų skaičių.

Gruodžio 11–15 dienomis buvo minima Teismų diena. Lietuvos didžiuosiuose miestuose apygardų teismai organizavo įvairius renginius: Klaipėdoje, Šiauliuose ir Vilniuje buvo organizuoti protmūšiai, kuriuose savo žinias galėjo patikrinti įvairių institucijų suburtos komandos, Panevėžyje vyko orientacinės varžybos, o Kaune galima buvo dalyvauti viešoje paskaitoje „Ekskursas po Kauno apygardos teismą“ bei dalininkės levos Grunskytės tapybos darbų parodos „Istorijos“ atidaryme. Vilniaus apygardos teisme taip pat vyko buvusios Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėjos, Konstitucinio Teismo pirmininkės, Vilniaus universiteto docentės Danutės Jočienės paskaita apie Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudenciją. Gruodžio 15 dieną Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje iškilmingai paminėta Teismų diena. Renginio metu įteikti Teismų sistemos apdovanojimai ir pristatytas jubiliejinis Europos Komisijos Teisės tarnybos leidinys.

 <p>193 per dieną, 69749 per metus – žiniasklaidos monitoringo žinučių peržiūra 2022 m. – 168 per dieną, 61 294 per metus 2021 m. – 164 per dieną, 59 899 per metus</p>	 <p>129 NTA straipsniai ir pranešimai spaudai 2022 m. – 104, 2021 m. – 115 795 teismų straipsniai ir pranešimai spaudai 2022 m. – 542, 2021 m. – 595</p>
 <p>1306 teisėjų komentarai žiniasklaidoje 2022 m. – 925, 2021 m. – 1121</p>	 <p>5 Facebook komunikacijos kampanijos</p>
 <p>649 nauji sekėjai Lietuvos teismų Facebook profilyje: 2023 m. pabaigoje jų iš viso buvo 13 859 2022 m. – 13 210 sekėjai, 2021 m. – 11 937</p>	 <p>Lietuvos teismų LinkedIn paskyros sekėjų skaičius 2023 m. išaugo 34% ir metų gale siekė 1590 2021 m. gale fiksuoti 1 048 sekėjai</p>

Vidinės komunikacijos renginiai ir iniciatyvos

- » Lazdijų hipodrome buvo suorganizuotas ketvirtasis Lietuvos teismų sąskrydis, kuriame dalyvavo rekordiškai daug – apie 900 teismų bendruomenės ir jų šeimos narių. Renginio metu bendruomenė mėgavosi žirgų konkuru ir lenktynėmis, stebėjo šunų varžybas ir klausėsi Vaido Baumilos koncerto.
- » Plėtojant koordinuotą vidinę komunikaciją Lietuvos teismai praėjusiais metais dalyvavo Sausio 13-osios ir Kovo 11-osios progomis valstybės istorijos atminties išsaugojimo ir vėliavų kėlimo akcijose.
- » Rugsėjo 16 – lapkričio 16 d. Lietuvos teismų bendruomenė dalyvavo Judumo savaitės akcijoje – Nacionaliniame žingsnių iššūkyje.

- » Balandį inicijuotas velykinių nuotraukų konkursas, birželį – darbuotojų vaikų piešinių konkursas, o gruodį – kalėdinis fotografijų konkursas.
- » Per 2023 m. buvo organizuoti 8 nuotoliniai Lietuvos teismų komunikacijos specialistų ir atstovų spaudai susitikimai, kuriuose buvo inicijuotos ir aptartos bendros komunikacijos priemonės, dalytasi informacija apie svarbiausius organizuojamus renginius, susitikimus ir kitas svarbias veiklas.

Siekiant kelti komunikacijos specialistų kvalifikaciją, 2023 m. buvo organizuoti mokymai, kuriuose dalyvavo 18 teismų ir NTA darbuotojų. Mokymuose buvo stiprinti krizių valdymo įgūdžiai, skirta dėmesio Žurnalistų etikos inspektoriatui tarnybos rekomendacijoms žurnalistams ir viešosios informacijos rengėjams (skleidėjams).

Aptarnavimo teismuose kokybė

» 09

2023 m. asmenų aptarnavimo teismuose kokybės kontrolė ir stebėsena (toliau – monitoringas) buvo vykdoma pagal 2023 m. monitoringo vertinimo metodiką, patvirtintą Teismų asmenų aptarnavimo kokybės užtikrinimo darbo grupės 2023 m. birželio 20 d. posėdžio protokoliniu sprendimu.

Asmenų aptarnavimo kokybės rezultatų palyginimo tikslais buvo nustatytos teismų grupės:

I grupė: Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, Lietuvos apeliacinis teismas;

II grupė: apygardų teismai, apygardų administraciniai teismai;

III grupė: apylinkių teismai.

2023 m., siekiant atsižvelgti į kiekvienos teismų grupės ypatumus, visoms 3 teismų grupėms buvo nustatytos atskiros monitoringo metodikos, kurios turėjo tiek visoms teismų grupėms bendrų, tiek skirtingų reikalavimų.

Visoms teismų grupėms 2023 m. nustatyti bendri monitoringo metodikos aspektai:

- » asmenų aptarnavimo teismuose kokybės lygis buvo vertinamas atliekant teisme apsilankiusių, telefonu ir (arba) elektroniniu paštu, ir (arba) paštu su teismu susisiekusių asmenų apklausą anketavimo būdu;
- » teismuose, kurie sudaryti iš teismo rūmų, apklausos buvo atliekamos kiekvienuose teismo rūmuose, buvo vertinami tiek konkrečių teismo rūmų apklausų rezultatai, tiek bendri viso teismo, sudaryto iš rūmų, rezultatai;
- » apklausos vyko taikant įvairius anketų pateikimo besikreipiantiems į teismą būdus: teiktos pildyti tiek popierinės anketos, tiek el. paštu siųstomis nuorodomis teiktos anketos, tiek teismo interneto puslapyje esančios anketos;
- » numatytas monitoringo laikotarpis nuo 2023 m. birželio pabaigos iki spalio 31 d.;
- » nustatytas minimalus asmenų aptarnavimo kokybės lygis 4,3 balo pagal penkiabalę sistemą (0,1 balo aukštesnis nei 2022 m.). Aptarnavimo kokybės lygis vertinamas taip: labai aukštas, jei įvertinimų vidurkiai yra nuo 5,00 iki 4,50 balo; aukštas – nuo 4,49 iki 4,00 balo; vidutinis – nuo 3,99 iki 3,00 balo; žemesnis už vidutinį – nuo 2,99 iki 2,00 balo; žemas – nuo 1,99 iki 1,00 balo;
- » visoms teismų grupėms, kaip ir ankstesniais metais, nustatyti 8 apklausos kriterijai, iš kurių 3 apklausos kriterijai vienodi visoms teismų grupėms, kaip universalūs ir nepriklausantys nuo teismo ypatumų (struktūros, fizinių, techninių darbo sąlygų ir pan.).

Lyginant su ankstesniais metais, į bendrus apklausos kriterijus visoms teismų grupėms įtrauktas 1 naujas kriterijus, vertinantis tikslų asmenų kreipimosi į teismą esmės išsiaiškinimą prieš suteikiant informaciją, atitinkamai atsakyta 1 ankstesniais metais taikyto kriterijaus, susijusio su teismo darbuotojų aprangos dalykiškumo ir tvarkingumo vertinimu. Be minėto naujo kriterijaus, visose teismų grupėse vertinti ankstesnių metų kriterijai: teismo darbuotojų pagarbus ir dalykiškas bendravimas, aiškūs ir išsamūs atsakymai į asmenų klausimus.

Nustatyti skirtingi teismų grupių 2023 m. monitoringo metodikos aspektai:

pasirinkti 5 iš 8 skirtingi apklausos kriterijai, atsižvelgiant į konkrečių teismų grupių poreikius ir ypatumus (iš jų po 1 naują apklausos kriterijų I ir II grupių teismuose, tarp likusių kriterijų – tiek tokios pačios kriterijų formuluotės, tiek skirtingoms teismų grupėms šiek tiek patikslintos kriterijų formuluotės, lyginant su 2021 m. ir 2022 m.). I grupės teismuose atsisakyta kriterijaus, susijusio su teismo lankytojų pateikiamų nuorodų į teismo patalpas aiškumu. II grupės teismuose atsisakyta kriterijaus, susijusio su aptarnavimo teisme kokybės atitiktimi asmens lūkesčiams.

2023 m. apklausų metu vertintas:

- » teismo lankytojų pateikiamų nuorodų į teisme esančias patalpas aiškumas (II ir III teismų grupėse);
- » aptarnavimo kokybės atitiktis asmens lūkesčiams (I ir III teismų grupėse);
- » pateiktos informacijos apie teismo posėdžius aktualumas informaciniuose stenduose, skelbimų lentose, teismo interneto svetainėje (I, II, III grupių teismuose individualizuojant formuluotes);
- » aptarnavimas laiku teisme, teismo raštinėje (I, II, III grupių teismuose individualizuojant formuluotes);
- » asmenų informavimas apie vėluojančius, atidedamus, neįvyksiančius teismo posėdžius, vėlavimo priežasties, kito posėdžio datos nurodymą (I, II, III grupių teismuose individualizuojant formuluotes).

Planuotas teismų apklausos imties dydis:

- » I grupei teismų nustatyta imtis: 25–30 užpildytų anketų;
- » II ir III grupei teismų nustatyta imtis: ne mažiau kaip po 40 užpildytų anketų centriniams ir po 15 užpildytų anketų nutolusiems teismo rūmams (preziumuojama, kad apklaustųjų, pateikusių anketą, skaičius galėtų būti artimas 30 % nuo visų darbuotojų skaičiaus).

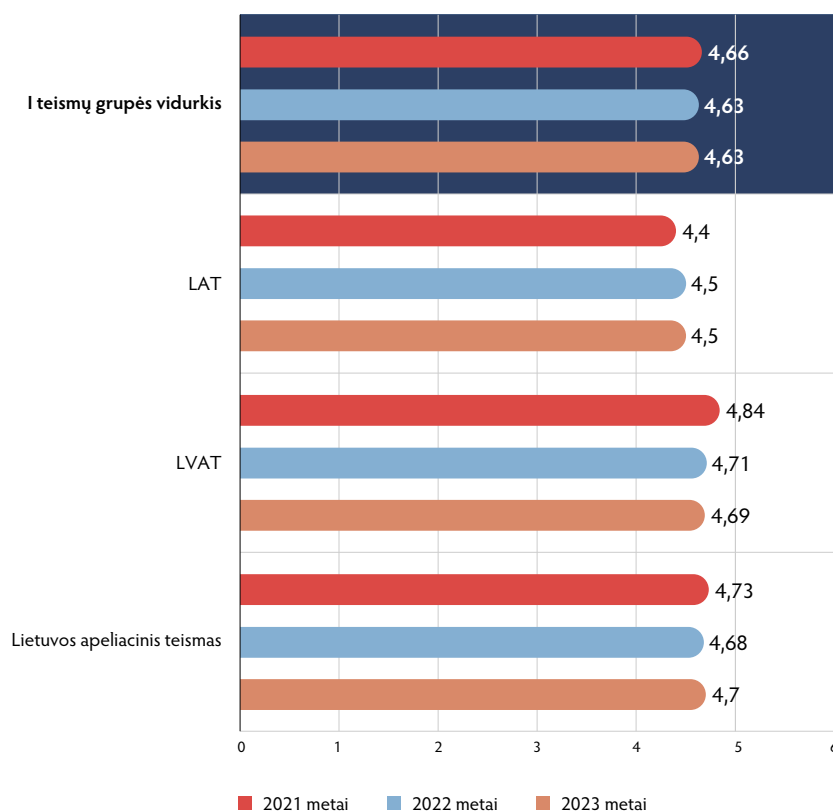
Nors 2023 m. apklausai nustatyti kai kurie besiskiriantys apklausos kriterijai, lyginant su 2021 ir 2022 m., bendras kriterijų skaičius visose teismų grupėse išliko toks pats (8), I ir II grupių teismuose 6 apklausos kriterijų formuluočių esmė išliko tokia pati, III grupės teismuose 7 apklausos kriterijų formuluočių esmė liko tokia pati. Atsižvelgiant į tai, aptarnavimo kokybės teismuose 2021 ir 2022 m. palyginimas su 2023 m. nėra pakankamai tikslus ir korektiškas, tačiau jis pateikiamas kaip atspindintis bendras aptarnavimo kokybės teismuose tendencijas.

2023 m. visi teismai pasiekė ir didžioji dauguma ženkliai viršijo planuotą 4,3 balo aptarnavimo lygį, taigi **aptarnavimas Lietuvos teismuose 100 % vertinamas kaip labai aukštas** (21 teisme iš 22) **arba aukštas** (1 teisme iš 22). Bendrą rezultatų pagerėjimą galima sieti su nuolatiniu aptarnavimo kokybės teismuose mentorių ir teismų vadovybės dėmesiu asmenų aptarnavimui svarbioms sritims, tarp jų Asmenų aptarnavimo standarto laikymuisi, asmenų aptarnavimo teismų raštinėse savalaikiškumui, nuosekliai aktualios informacijos pateikimo teismo informaciniuose stenduose sąlygų gerinimui. Bendro vertinimo rezultato pagerėjimui taip pat turėjo įtakos labai aukštas naujai 2023 m. įtraukto bendro kriterijaus vertinimas, atspindintis gerus teismo darbuotojų Asmenų aptarnavimo standarto taikymo įgūdžius bei aukštą kvalifikaciją. Įgyvendintos priemonės aptarnavimui tobulinti darbuotojų mokymų, darbo organizavimo, asmenų informavimo srityse.

I grupės teismų bendras vidutinis aptarnavimo kokybės lygis, lyginant su 2022 m., išliko toks pat, beveik nepakito lyginant su 2021 m. (4,66 balo) ir yra labai aukštas, t. y. 4,63 balo pagal penkiabalę sistemą. Atskiruose teismuose asmenų aptarnavimo kokybės lygis svyruoja nuo 4,5 iki 4,7 balo.

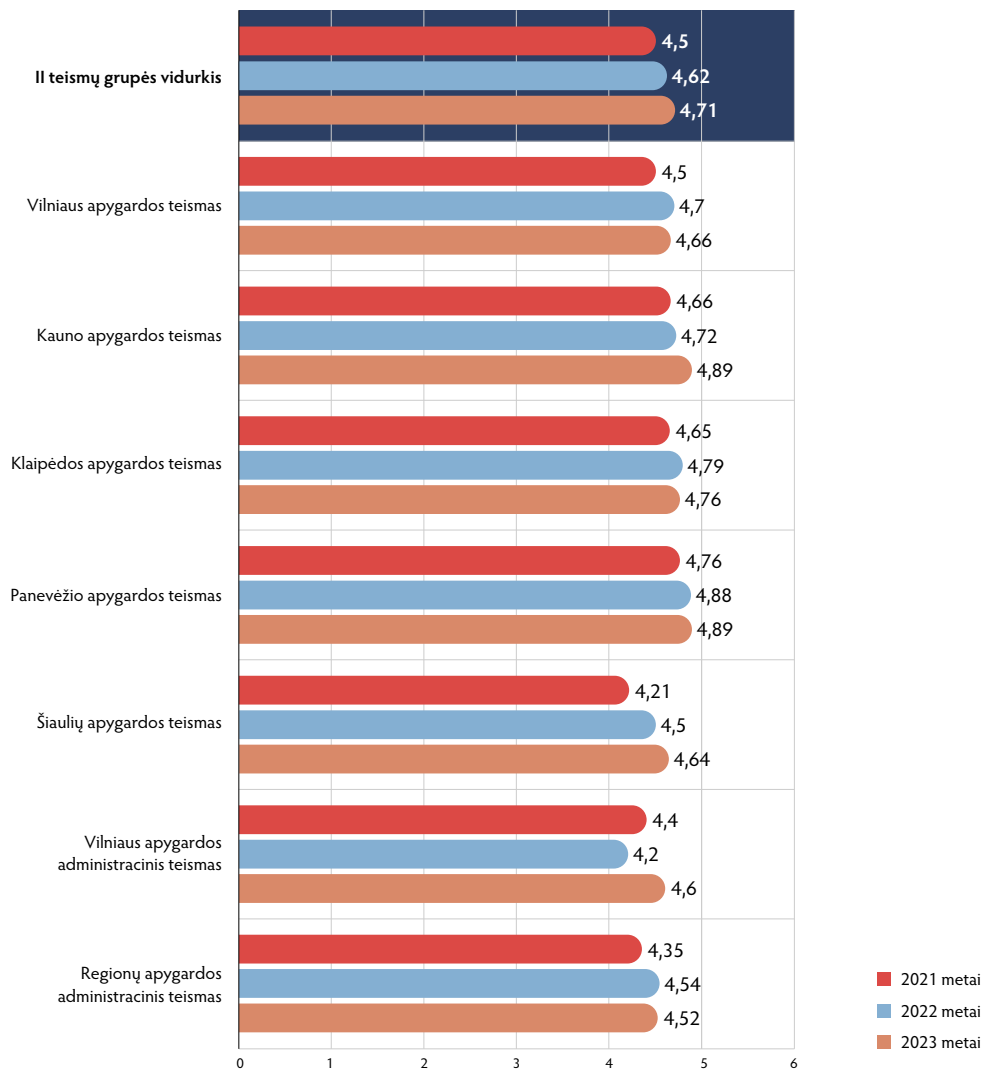
I teismų grupės aptarnavimo kokybė 2021–2023 m. balais

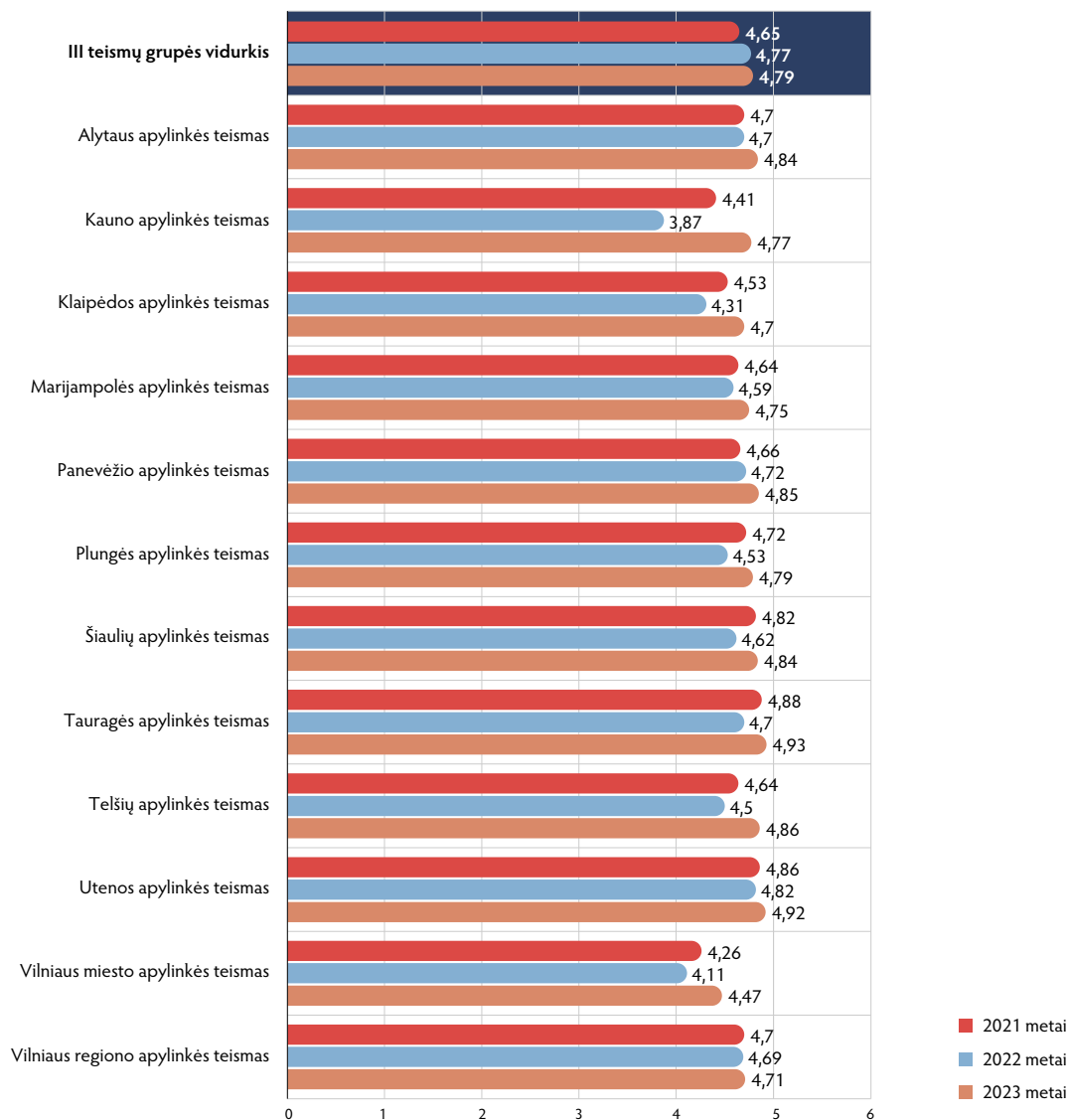
II grupės teismų bendras vidutinis asmenų aptarnavimo kokybės lygis 2023 m. rodo nuoseklų ženklų kasmetinį augimą ir taip pat yra labai aukštas, t. y. 4,71 balo pagal penkiabalę sistemą. Atskiruose teismuose bendras asmenų aptarnavimo lygis svyruoja nuo 4,52 iki 4,89 balo, t. y. patenka į labai aukštą aptarnavimo kokybės lygį. 2022 m. aptarnavimo kokybės vidutinis lygis buvo 4,62 balo, o 2021 m. – 4,5 balo.

II teismų grupės aptarnavimo kokybė 2021–2023 m. balais

III grupės teismų bendras vidutinis asmenų aptarnavimo kokybės lygis taip pat nuosekliai didėja ir yra labai aukštas, t. y. 4,79 balo pagal penkiabalę sistemą. Atskiruose teismuose bendras asmenų aptarnavimo kokybės lygis svyruoja nuo 4,47 iki 4,93 balo, t. y. nuo aukšto iki labai aukšto asmenų aptarnavimo kokybės lygio. 2022 m. šios grupės aptarnavimo vidurkis buvo 4,77 balo, 2021 m. – 4,65 balo.

III teismų grupės aptarnavimo kokybė 2021–2023 m. balais

Visose teismų grupėse išlieka panašios aptarnavimo kokybės vertinimo tendencijos kaip 2022 ir 2021 m.: **lankytojai geriausiai vertina teismų darbuotojų pagarbą ir dalykišką bendravimą, aiškius ir išsamius atsakymus į asmenų klausimus**. 2023 m. metais įtraukto naujo kriterijaus vertinimas parodė, kad teismų darbuotojai prieš teikdami asmenims informaciją tiksliai išsiaiškina kreipimosi tikslą ir klausimo esmę, ir šis kriterijus visose teismų grupėse asmenų yra vertinamas labai aukštai (nuo 4,5 ir aukščiau).

Projektai

»» 10

2023 m. rugpjūčio 31 d. baigtas įgyvendinti projektas „**Teismų veiklos efektyvumo didinimas**“, finansuojamas Europos Sąjungos fondų investicijų lėšomis, jo biudžetas siekė daugiau negu 2,5 mln. Eur.

Projektas buvo skirtas pažangiems teismų išteklių valdymo ir bylų paskirstymo modeliams sukurti, bylų duomenų tvarkymo procesams atnaujinti ir perkelti į Lietuvos teismų informacinę sistemą „Liteko2“.

2023 m. rezultatai:

- » Atliktas visų teismo procesų funkcionalumų testavimas. Atliekant testavimą aktyviai dalyvavo 36 teismų atstovai. Kritinių klaidų naujai sukurtoje sistemoje „Liteko2“ neužfiksuota.
- » Buvo tęsiami mokymai „Liteko2“ teismų mentorijų kompetencijoms stiprinti. Sausio 25–26 d. praversti 16 ak. val. trukmės efektyvaus bendravimo ir bendradarbiavimo mokymai „Liteko2“ teismų mentoriams (apmokyti 32 teismų mentoriai).
- » Birželio 19 d. – rugpjūčio 18 d. praversti „Liteko2“ ir Bylų skirstymo modulio mokymai naudotojams ir administratoriams (apmokyti 2 292 asmenys).
- » Sukurtas Teismų bendruomenės intranete veikiantis virtualusis asistentas JUSTIS.

- » Siekiant pristatyti projekto rezultatus teismų bendruomenei rugpjūčio 29 d. organizuota baigiamoji nuotolinė konferencija „Inovatyvūs sprendimai teismų veiklos efektyvumui“, kurioje dalyvavo 211 dalyvių.
- » Siekiant supažindinti teisėjus ir teismo darbuotojus su naujais „Liteko2“ procesinių dokumentų valdymo funkcionalumais ir atsakyti į informacinės sistemos naudotojų klausimus, spalio–lapkričio mėn. suorganizuoti papildomi mokymai-konsultacijos teisėjams ir teismų darbuotojams Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje ir Šiauliuose (apmokyta 314 asmenų).

2023 m. įgyvendintos šios **Dvišalio bendradarbiavimo fondo veiklos** santykiams tarp Lietuvos ir Norvegijos stiprinti:

- » Kovo 30 d. organizuotas nuotolinis seminaras anglų kalba „Teismų praktikos skaitmeninimas – prieiga, automatizavimas ir anonimiškumas“ (30 dalyvių).
- » Rugsėjo 18–20 d. organizuotas vizitas į Londoną, kurio metu 7 teismų sistemos ir Administracijos atstovai tobulino žinias apie skaitmenizavimą ir dirbtinio intelekto panaudojimą, kaip palengvinti, pagreitinti ir pagerinti teisingumo sistemos procesus.

2023 m. buvo tęsiamas Europos Komisijos finansuojamo projekto „**Efektyvi elektroninė prieiga prie teismo sprendimų**“ (angl. *„Effective e-access to court decisions“*) pagal Teisingumo programą įgyvendinimas, projekto biudžetas siekia 261 062,88 Eur.

Projekto tikslas – palengvinti nacionalinių ir ES teismų sprendimų paiešką. Projektas leis į naujai kuriamą Lietuvos teismų informacinę sistemą „Liteko2“ integruoti Europos teismų praktikos identifikatorių (angl. *the European Case Law Identifier, ECLI*) ir sukurti sąsajas su e. teisingumo portalu. ECLI paieškos sistema leis ieškoti valstybėje narėje priimtų teismų sprendimų, kuriems suteiktas ECLI identifikatorius.

Įgyvendinant projekto veiklas 2023 m. sausio 19 d. suorganizuota projekto atidarymo konferencija, išanalizuota ECLI numerio struktūros užsienio valstybėse praktika, atlikta Lietuvos teismų praktikos, susijusios su ECLI plėtra, esamos situacijos analizė, kurioje pateikti siūlymai ir rekomendacijos dėl ECLI numerio struktūros Lietuvoje. Taip pat aprašyti techniniai reikalavimai sprendimams, kurie reikalingi ECLI pritaikyti Lietuvoje.

2023 m. buvo tęsiamas EEE ir Norvegijos finansinių mechanizmų Regioninio bendradarbiavimo fondo projektas „**Teismų sprendimų skaidrumo skatinimas ir EŽTT sprendimų įgyvendinimo stiprinimas nacionaliniu lygmeniu**“ (angl. *„Foster transparency of judicial decisions and enhancing the national implementation of the ECHR“*).

Projekto tikslas – stiprinti bendradarbiavimą žmogaus teisių apsaugos srityje, prisidedant prie EŽTT sprendimų įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu ir sukuriant tam reikalingus elektroninius sprendinius.

Gautas 100 600 eurų finansavimas šnekos atpažinimo įrankiui įsigyti ir įdiegti Nacionalinės teismų administracijos infrastruktūroje. Šnekos atpažinimo sprendimas užtikrins, kad rengiant tekstines transkripcijas teismo posėdžių garso ar vaizdo įrašai bus apdorojami automatizuotai. Taip planuojama ženkliai pagreitinti ir supaprastinti teismo posėdžių transkripcijų / stenogramų / protokolų rengimą.

2023 m. buvo tęsiamas projekto „**Kokybės, paslaugų ir infrastruktūros tobulinimas Lietuvos teismuose**“, finansuojamo 2014–2021 metų Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo lėšomis, įgyvendinimas, projekto biudžetas siekia daugiau negu 6,7 mln. Eur.

Projekto tikslas – sukurti efektyvesnę ir veiksmingesnę teisingumo sistemą.

2023 m. rezultatai:

» Toliau kuriama Teisėjų ir pretendentų į teisėjus informacinė sistema (TERIS), kurioje bus sukurtos galimybės pretendentams ir teisėjams elektroniniu būdu sudaryti gyvenimo aprašymą, rengti, teikti ir gauti dokumentus, ketinant laikyti pretendentų į teisėjus egzaminą. Taip pat bus sukurtos galimybės dalyvauti teisėjų atrankose, organizuoti ir administruoti Pretendentų į teisėjus egzaminą ir Pretendentų į teisėjus atrankos, Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijų veiklą.

- » 16-oje teismų atnaujinamos įeigos kontrolės sistemos, atskiriamos teismų viešos ir privačios erdvės, taip didinamas tiek teismo lankytojų, tiek teismų darbuotojų saugumas.
- » Pradėtas Vilniaus miesto apylinkės ir Kauno apylinkės teismų viešųjų erdvių atnaujinimas, siekiant gerinti asmenų aptarnavimo sąlygas teismuose.
- » 28 teismų sistemos atstovai (teisėjai, teisėjų padėjėjai, NTA darbuotojai) spalio mėn. dalyvavo savaitę trukusiose stažuotėse, kurių metu įvairiose Norvegijos vietose kartu su kolegomis iš priimančių teismų dalinosi patirtimi bei turėjo galimybę pasisemti geriausios patirties, stebėjo teismo posėdžius.
- » Pradėti teismų sistemos darbuotojų mokymai, per kuriuos planuojama apmokyti kelis tūkstančius asmenų. Mokymai vykdomi vadovavimo, lyderystės, teismo proceso vedimo ir kitomis temomis.
- » Parengtas „Veiksmingo vadovavimo teismo procesui baudžiamosiose bylose praktinis vadovas“.

2023 m. buvo tęsiamas projekto „**Teisingumo grandinės darbo kokybės gerinimas ir kompetencijų stiprinimas, siekiant apsaugoti smurto šeimoje ir dėl lyties aukas**“, kuriame NTA dalyvauja partnerio teisėmis, įgyvendinimas. Projektas finansuojamas 2014–2021 metų Norvegijos finansinio mechanizmo lėšomis, projekto biudžetas siekia apie 3,5 mln. Eur (NTA dalis – apie 759 tūkst. Eur).

Projekto tikslas – tobulinti smurto artimoje aplinkoje prevencinę politiką teismuose ir teisėsaugos institucijose, stiprinti kompetencijas ir tarpinstitucinį bei tarpvalstybinį bendradarbiavimą, siekiant veiksmingai pasidalinti funkcijas ir užkirsti kelią smurtui artimoje aplinkoje.

2023 m. buvo parengtas „Smurto artimoje aplinkoje bylų vedimo teismuose praktinis vadovas“, kuriame pateikiama aktualių patarimų ir rekomendacijų, kaip elgtis sudėtingų situacijų metu, įžvalgų apie tai, kaip teisėjo darbą vertina proceso dalyviai.

Pradėti teismų sistemos darbuotojų mokymai smurto artimoje aplinkoje, mediacijos ir pan. temomis.

Asmens duomenų apsauga

11

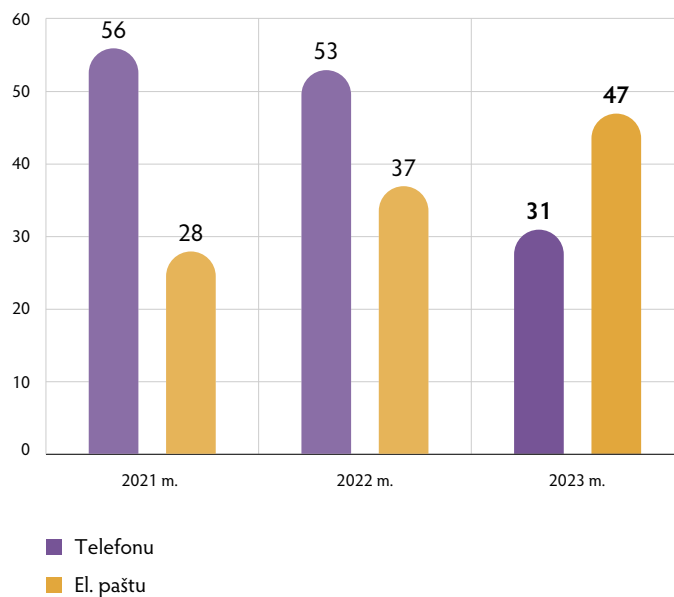
2023 m. didelis dėmesys skirtas asmens duomenų apsaugos kultūros stiprinimui teismuose ir teismų sistemos darbuotojų, tvarkančių asmens duomenis, informuotumo asmens duomenų apsaugos klausimais didinimui, siekiant užtikrinti, kad asmens duomenų tvarkymas atitiktų Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų tvarkymą ir apsaugą, reikalavimus.

2023 m. vykdytos tokios veiklos:

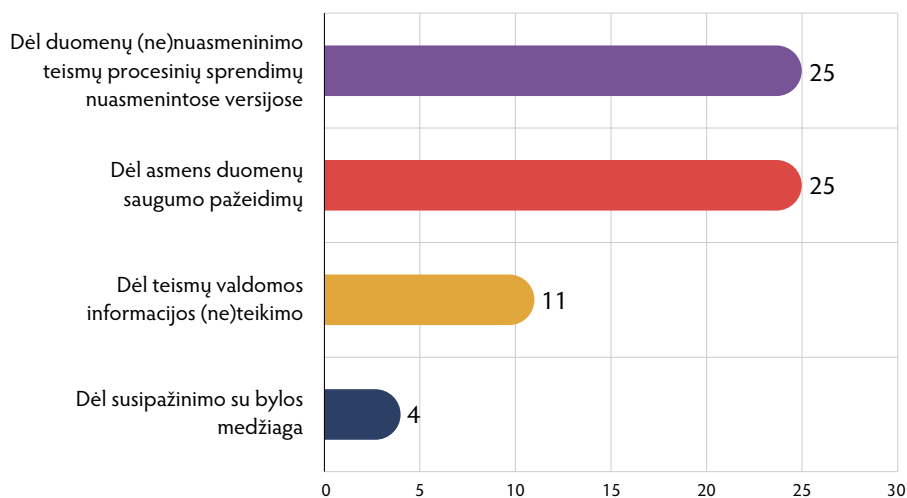
- » Teisėjų padėjėjų asociacijos nariams teismų sistemos duomenų apsaugos pareigūnas vedė **mokymus „Asmens duomenų apsauga ir jos taikymas teismuose“**;
- » teismų raštinių darbuotojams teismų sistemos duomenų apsaugos pareigūnas pristatė **pranešimą „Asmens duomenų tvarkymas teismuose“** ir aptarė teismų raštinių darbuotojams aktualius asmens duomenų tvarkymo klausimus;
- » suorganizuotas nuotolinis teismų darbuotojų, koordinuojančių asmens duomenų apsaugos klausimus teismuose, **susitikimas-diskusija „Asmens duomenų tvarkymas teismuose“**, kurio metu teismų sistemos duomenų apsaugos pareigūnas aptarė teismams aktualius asmens duomenų tvarkymo klausimus;
- » suorganizuotas Teisėjų tarybos ir NTA atstovų **susitikimas su žurnalistais, kurio metu aptartos informacijos apie bylas teikimo aktualijos**;
- » peržiūrėta ir **atnaujinta teismams aktuali informacija** dėl asmens duomenų tvarkymo ir apsaugos, skelbiama teismų intraneto dažniausiai užduodamų klausimų (DUK) skiltyje;
- » peržiūrėti ir teismams pagal kompetenciją persiųsti **542 iš trečiųjų asmenų gauti pranešimai dėl viešai paskelbtų galimai tinkamai nenuasmenintų teismų procesinių sprendimų**;
- » suteiktos **78 konsultacijos asmens duomenų tvarkymo klausimais**.

2023 m. teismų darbuotojams, tvarkantiems asmens duomenis, išlieka aktualūs BDAR įgyvendinimo ir taikymo klausimai, ypač dėl reagavimo į galimus asmens duomenų saugumo pažeidimus, teismų procesinių sprendimų nuasmeninimo ir žurnalistų bei kitų asmenų prašymų pateikti teismo valdomą informaciją vertinimo asmens duomenų apsaugos kontekste.

Teismų sistemos duomenų apsaugos pareigūnas 2023 m. teikė konsultacijas teismų darbuotojams asmens duomenų tvarkymo klausimais:

2023 m. dažniausiai teismų užduoti klausimai:

Antikorupcinės kultūros stiprinimas

» 12

2023 m. patvirtinta **Lietuvos teismų skaidrumo politika**, nustatanti pagrindinius skaidrumu, sąžiningumu ir atvirumu grįstos teismų veiklos kūrimo principus, antikorupcinio elgesio standartus.

Skaidrumo politikos standartai taikomi visoje teismų sistemoje – bendrosios kompetencijos, specializuotuose šalies teismuose ir Nacionalinėje teismų administracijoje. Įgyvendinant šią politiką remiamasi Lietuvos teismų sistemoje dirbančiųjų nepakantumu bet kokiai neteisėtai įtakai teismo darbui ir pateiktu pranešimu apie pastebėtus, sužinotus ar įtariamus poveikio teisėjams, teismo valstybės tarnautojams ar darbuotojams atvejus. Skaidrumo politikoje numatyta, kad teismuose netoleruojamos jokios dovanos ar kitos padėkos, atlygis už teisėjų ar teismo darbuotojų darbą, išskyrus teismų sistemos viduje teikiamas padėkas ar apdovanojimus. Įstatymo leistiniais atvejais kiekvienas dovanos teikimo ir gavimo atvejis tinkamai įvertinamas, o visos nustatyta tvarka gaunamos dovanos apskaitomos. Taip pat numatyta, kad teismų sistemoje netoleruojamos jokios kyšininkavimo, prekybos poveikiu, darbuotojų piktnaudžiavimo einamomis pareigomis, įgaliojimų viršijimo, bet kokio savo šeimos narių, artimų asmenų, giminaičių bei kitų susijusių asmenų protegavimo apraiškos.

Praėjusiais metais atliktas ir **pirmasis Lietuvos teismų korupcijos (ne)tolerancijos tyrimas**. Gauti pirminiai empiriniai tyrimo duomenys leido stebėti vykdomų veiklų poveikį teismų veiklai ir teismuose dirbančių asmenų požiūriui į korupcijos pasireiškimą, reagavimo būdus, skaidrumu grįstos aplinkos kūrimą, bendrą antikorupcinio sąmoningumo dinamiką.

Taip pat sukurtos ir į teisėjų mokymo programas (įvadinę ir periodines) įdiegtos teisėjų antikorupcinio sąmoningumo didinimo **mokymų programos**:

- » „Antikorupcinės aplinkos kūrimas“;
- » „Tarptautiniai kovos su korupcija standartai. Lietuvos įsipareigojimai“;
- » „Teismų sistemos vertybinis integralumas – esminė kovos su korupcija prielaida šalyje“;
- » „Teismų skaidrumo politika: atvirumu grįstos organizacinės kultūros kūrimas ir palaikymas“;
- » „Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos konvencijos dėl kovos su užsienio valstybės pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose ir jos reikalavimų (susijusių rekomendacijų) įgyvendinimas Lietuvoje“.

Antikorupcinio sąmoningumo stiprinimo Lietuvos teismuose standartas tapo sudėtine teisėjų kvalifikacijos kėlimo bei naujai paskirtų teisėjų įvadininių mokymų programos dalimi. **Mokymus išklausė 157 teisėjai**.

2023 m. pasiūlytos ir Vyriausybės lygiu nustatytos **priemonės 3-iajam Nacionalinės kovos su korupcija darbotvarkės 2022–2033 uždaviniui** „Siekti veiksmingos korupcijos kontrolės ir nešališko, objektyvaus teisingumo vykdymo bei teisės viršenybės užtikrinimo“. Nacionaliniai kovos su korupcija uždaviniai, susiję su teisingumo sritimi, pavesti nusistatyti ir apsipręsti patiems teismams sektoriniame (šakiniame) teismų sistemos korupcijos prevencijos veiksmų plane.

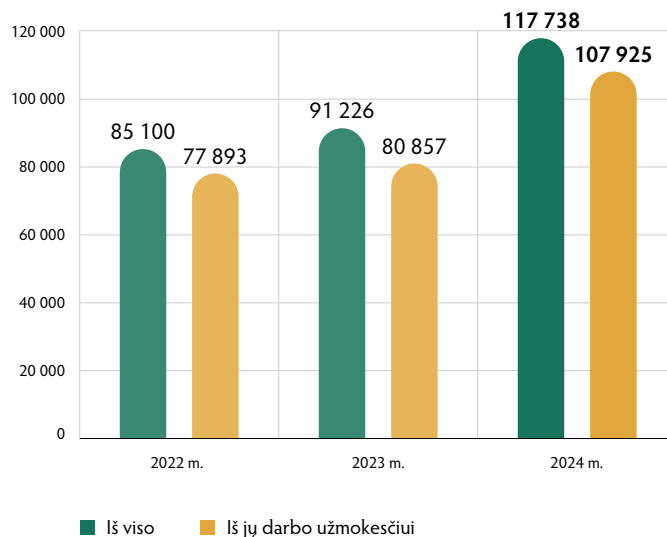
Pasiekta, kad teismų atstovai taptų aukščiausių kovos su korupcija priežiūros organų nariais – Teisėjų tarybos atstovai tapo **Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijos korupcijos prevencijos klausimams koordinuoti nariais**.

Teismų finansavimas

» 13

2023 m. teismams valstybės biudžeto įstatymu buvo patvirtinta 91 226 tūkst. eurų valstybės biudžeto asignavimų (iš jų darbo užmokesčiui – 80 857 tūkst. eurų), t. y. 6 126 tūkst. eurų, arba 7,2 % daugiau nei 2022 m. Papildomi asignavimai 2023 m. teismams buvo skirti padidėjusiems priedams už valstybės tarnybos stažą, atlyginimų baziniam dydžiui, minimaliajai mėnesinei algai (toliau – MMA) bei mažiausiems darbuotojų pareiginių algų koeficientams padidinti, deja, tik tiek, kad jie netaptų mažesni už MMA.

Teismų biudžetai 2022-2024 m., tūkst. eurų

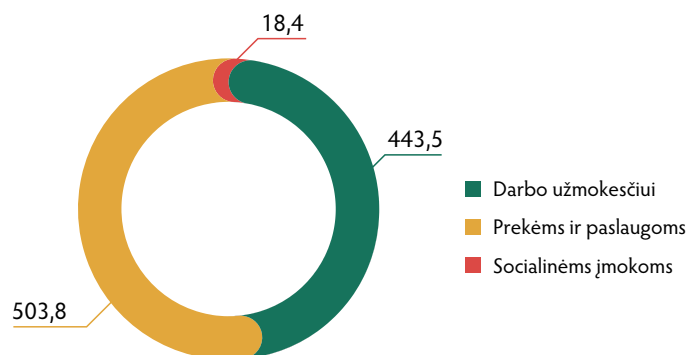

Taip pat 2023 m. papildomai skirta 1 610 tūkst. eurų komunalinėms paslaugoms dėl energetikos krizės sukulto kainų šuolio ir 2 000 tūkst. eurų – pašto paslaugoms dėl žymiai išaugusių teismo procesinių dokumentų siuntimo kainų. Be to, teismams, nagrinėjantiems bylas, susijusias su užsieniečių teisine padėtimi, dar vieneriems metams buvo palikta pusė 2022 m. skirtos sumos – 651 tūkst. eurų vertimų paslaugoms ir darbo užmokesčio priemonėms.

2023 m. liepos 1 d. įsigaliojusiems įstatymams – Lietuvos Respublikos teisėjų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. X-1771 pakeitimo įstatymui ir Pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nustatymo ir asignavimų darbo užmokesčiui perskaičiavimo įstatymui – įgyvendinti Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. liepos 31 d. įsakymu teismams papildomai paskirstyta 11 758 tūkst. eurų padidintam teisėjų darbo užmokesčiui mokėti. Tai padidino teismų 2023 m. biudžetą iki 102 984 tūkst. eurų sumos.

Teismų mokėtinos sumos 2023 m. gruodžio 31 d. sudarė 965,7 tūkst. eurų, iš jų darbo užmokesčiui – 443,5 tūkst. eurų, prekėms ir paslaugoms – 503,8 tūkst. eurų (daugiausiai pašto paslaugoms – 269,1 tūkst. eurų ir komunalinėms paslaugoms – 159,2 tūkst. eurų). 2022 m. teismų mokėtinos sumos buvo 2,68 karto didesnės ir 2022 m. gruodžio 31 d. sudarė 2 585 tūkst. eurų, iš jų darbo užmokesčiui – 863,7 tūkst. eurų, prekėms ir paslaugoms – 1 667 tūkst. eurų (daugiausiai pašto paslaugoms – 934 tūkst. eurų ir komunalinėms paslaugoms – 532 tūkst. eurų). Taigi, mokėtinos sumos 2023 m. pabaigoje žymiai sumažėjo ir kritinė situacija buvo suvaldyta.

2023 m. pabaigoje teismų skolos sudarė 965,7 tūkst. eurų

2023 m. buvo rengiamas 2024 m. biudžetas. Teismams 2024 m. valstybės biudžeto įstatymu buvo patvirtinta 117 738 tūkst. eurų valstybės biudžeto asignavimų (iš jų darbo užmokesčiui – 107 925 tūkst. eurų), t. y. 26 512 tūkst. eurų, arba 29,1 % daugiau, nei teismams buvo patvirtinta 2023 m. valstybės biudžeto įstatymu. Papildomi asignavimai 2024 m. teismams skirti teisėjų atlyginimams – 23 516 tūkst. eurų, teisėjų padėjėjų, teismo posėdžių sekretorių ir teismo psichologų pareiginių algų koeficientams didinti – 3 723 tūkst. eurų, padidėjusiems valstybės tarnautojų priedams už tarnybos stažą 2024 m. padengti – 231 tūkst. eurų, taip pat 141 tūkst. eurų skirta dėl MMA didinimo bei 324 tūkst. eurų – mažiausiems darbuotojų pareiginių atlyginimų koeficientams padidinti.

Palyginus su 2023 m., 2024 m. teismų biudžetas sumažintas 651 tūkst. eurų suma vertimams ir darbo užmokesčio priemonėms teismams, nagrinėjantiems bylas, susijusias su užsieniečių teisine padėtimi, taip pat, stabilizavus energetikos kainų krizę šalyje, iš 2023 m. papildomai skirtos 1 610 tūkst. eurų sumos sumažinta 757 tūkst. eurų komunalinėms išlaidoms. Pašto paslaugoms 2024 m. teismams palikta ta pati 2 000 tūkst. eurų papildoma suma, kuri buvo skirta ir 2023 m.

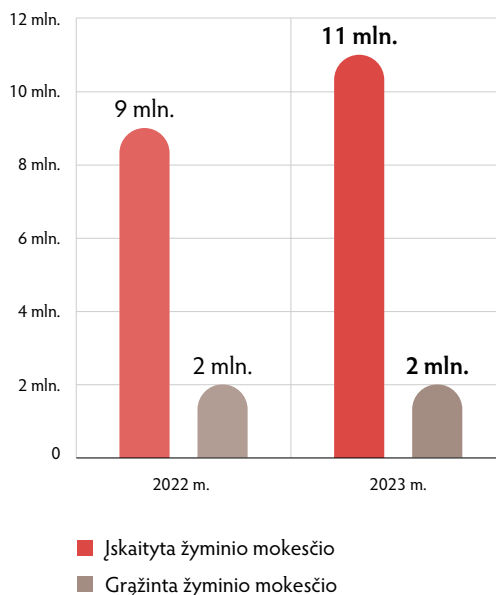
Žyminio mokesčio apskaita

» 14

Teisėjų taryba 2021 m. lapkričio 29 d. pritarė žyminio mokesčio apskaitos teismuose modeliui ir 2021 m. gruodžio 20 d. patvirtino Žyminio mokesčio apskaitos Lietuvos Respublikos teismuose taisykles. **Nuo 2022 m. sausio 1 d. teismuose pradėta vesti žyminio mokesčio apskaita.**

Liteko pagrindu sugeneruotų ataskaitų duomenimis, 2023 m. Lietuvos teismai įskaitė daugiau nei 11 mln. Eur žyminio mokesčio (2022 m. – 9 mln. Eur), 2 mln. Eur nutarė grąžinti jį sumokėjusiems asmenims (2022 m. – 2 mln. Eur).

Žyminio mokesčio apskaita 2022–2023 m.

Įvertinus žyminio mokesčio apskaitai pasitelktas priemones, numatoma, jog, užbaigus Liteko modernizavimą, panaudojant ir pritaikant Liteko2 funkcionalumus bus kuriamos priemonės, reikalingos baudų apskaitai teismuose vykdyti. Planuojama, kad teismų skirtų baudų registravimo bei kontrolės modelis, užtikrinantis ne tik patikimus finansinių ataskaitų duomenis, bet ir sudarantis galimybę įvertinti valstybei priteistų sumų surinkimo efektyvumą, pradės veikti 2026 m. III ketvirtyje, įgyvendinus Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“, patvirtinto 2021 m. liepos 28 d. Europos Tarybos įgyvendinimo sprendimu, 6 komponento „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ reformą „Vienas langelis prievolėms valstybei sumokėti“.

Pagal šį projektą iki 2026 m. birželio 30 d. planuojama optimizuoti piniginių sankcijų administravimo procesą bei jų išieškojimą valstybės naudai, modifikuoti Mokesčių apskaitos informacinę sistemą (toliau – MAIS) bei kitų institucijų informacines sistemas, įskaitant Liteko2, bei sukurti sąsajas, kurias realizavus Liteko2 ir MAIS keisis struktūruotais duomenimis, būtiniais žyminio mokesčio ir baudų apskaitai.

Priedai

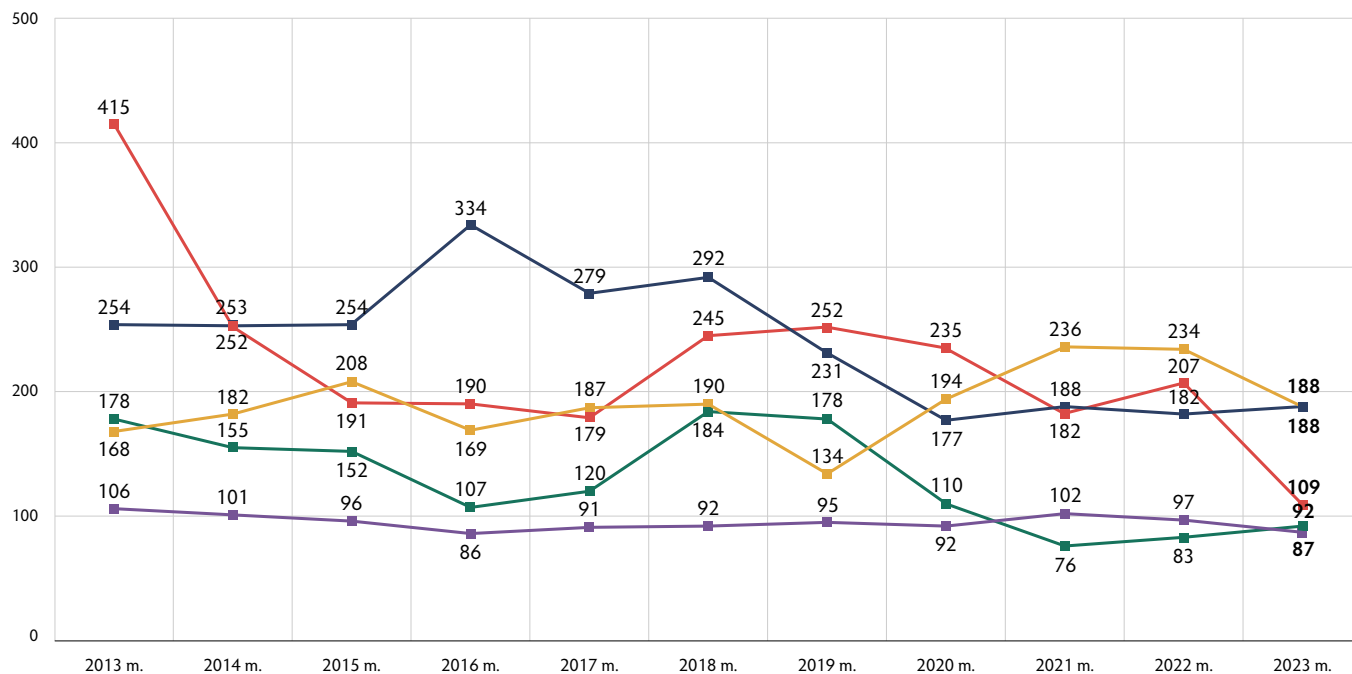

Bylų išnagrinėjimo terminų pokyčiai

2013-2023 m.

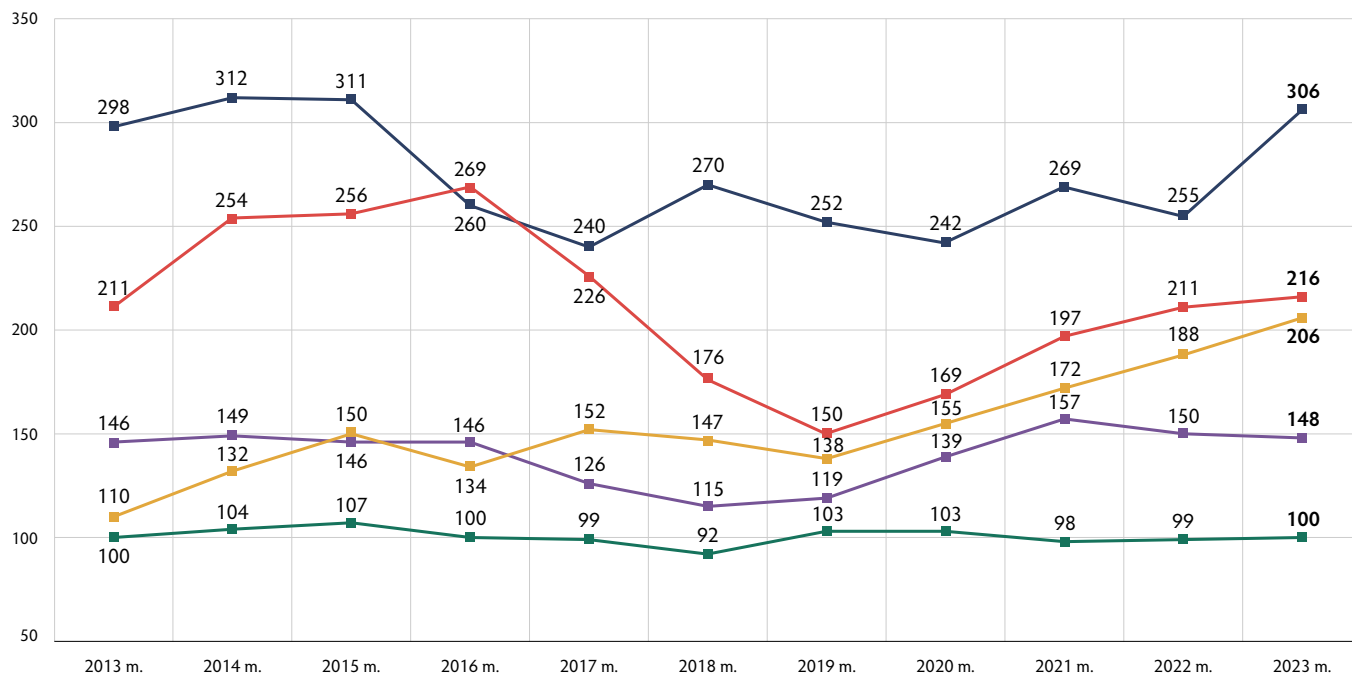
Atskiros bylų kategorijos

Civilinių bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

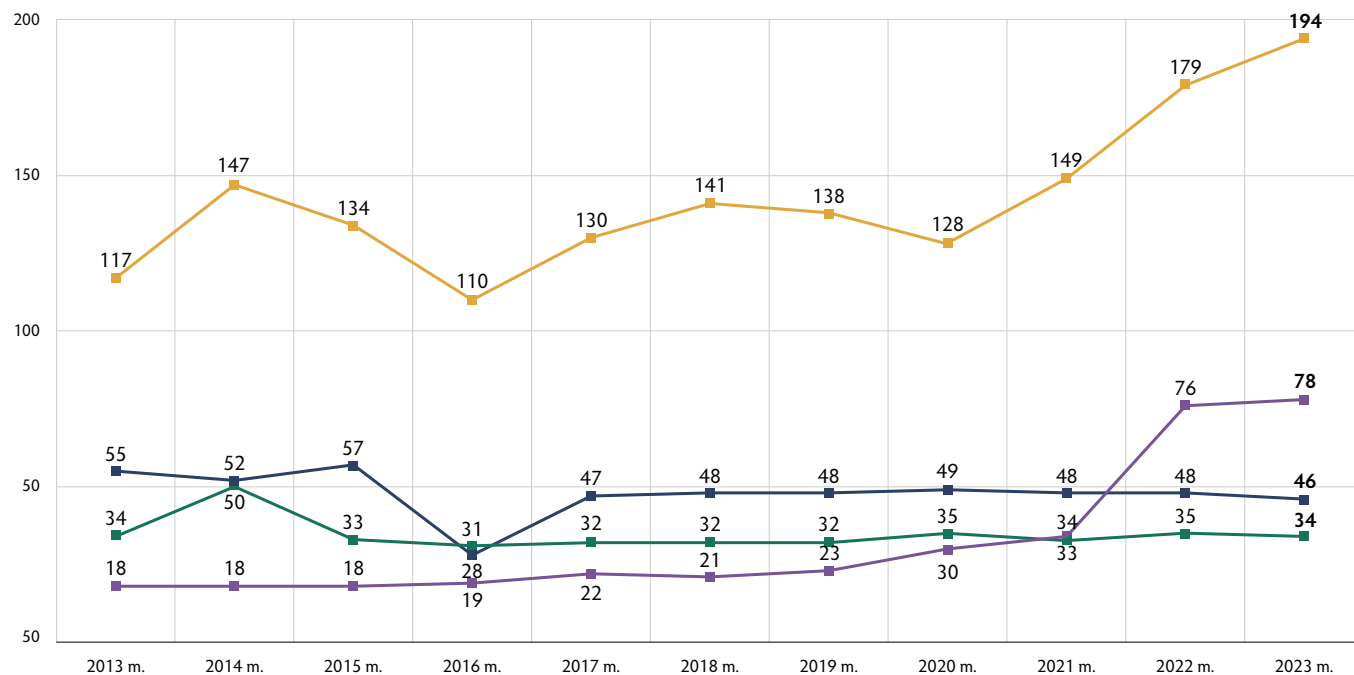
- Apylinkių teismai (ginčo teisena)
- Apygardų teismai (I instancija ginčo teisena)
- Apygardų teismai (apeliacija dėl sprendimų)
- Lietuvos apeliacinis teismas (apeliacija dėl sprendimų)
- Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (kasacija)

Baudžiamųjų bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

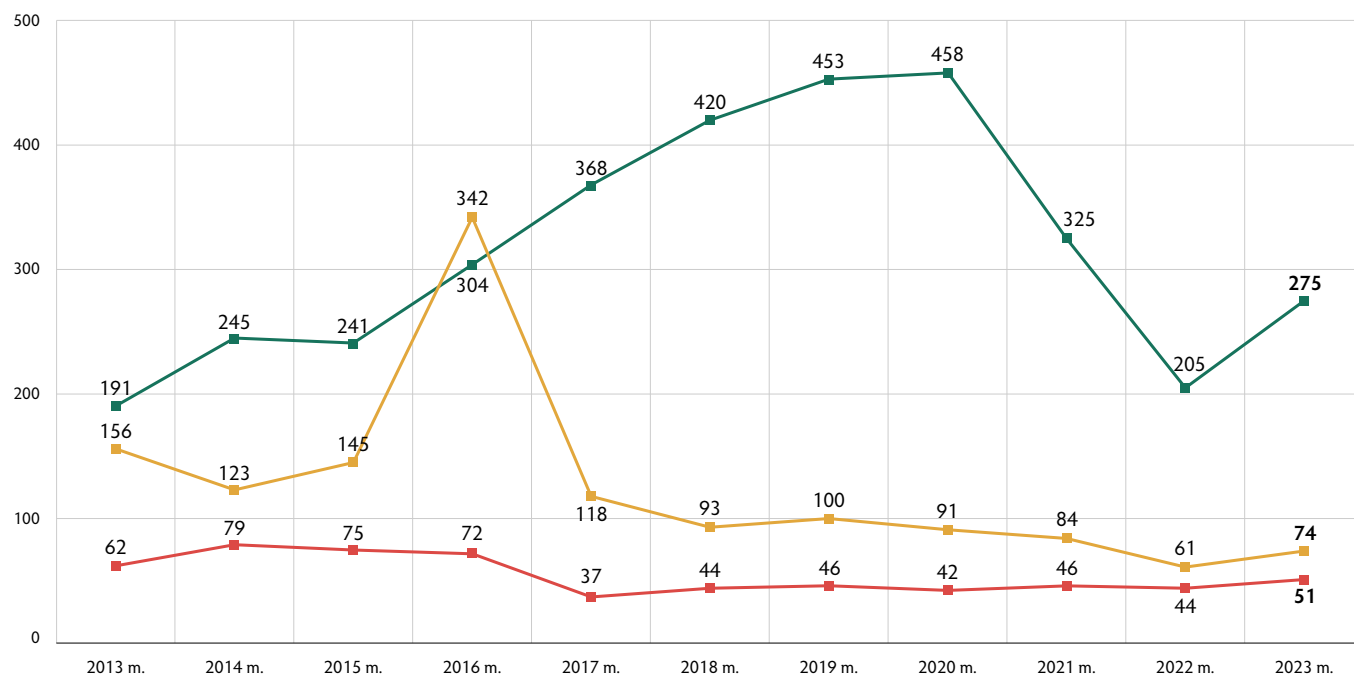
- Apylinkių teismai (bendras procesas)
- Apygardų teismai (I instancija bendras procesas)
- Apygardų teismai (apeliacija dėl nuosprendžių)
- Lietuvos apeliacinis teismas (apeliacija dėl nuosprendžių)
- Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (kasacija)

Administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

- Apylinkių teismai
- Apylinkių teismai (pagal skundus)
- Apygardų teismai (apeliacinė instancija pagal apeliacinius skundus)
- Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (kasacija)

Administracinių bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

■ Apygardų administraciniai teismai (I instancija)

■ Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (apeliacinė instancija pagal apeliacinius skundus dėl sprendimų)

■ Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (apeliacinė instancija pagal atskiruosius skundus dėl nutarčių)